

Unge og kærestevold i Danmark

En landsdækkende undersøgelse af omfang, karakter
og følger af vold blandt 16-24-årige
med fokus på vold i kæresteforhold

*'... Ex kunne jeg godt synes, at det var rigtig irriterende, hvis min ekskæreste
tog fat i mig og ruskede mig
eller nogle gange kunne han også bare slå ind i væggen
lige ved siden af mit hoved, så blev jeg bange'*

**Nina Maria Schütt
Marie Louise Frederiksen
Karin Helweg-Larsen**

**Statens Institut for Folkesundhed,
Syddansk Universitet
Minister for Ligestilling
København 2008**

Unge og kærestevold i Danmark

En landsdækkende undersøgelse af omfang, karakter
og følger af vold blandt 16-24-årige
med fokus på vold i kæresteforhold

Nina Maria Schütt
Marie Louise Frederiksen
Karin Helweg-Larsen

Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
Udarbejdet for Ligestillingsafdelingen, Minister for Ligestilling
København 2008

Unge og kærestevold i Danmark
Omfang, karakter og følger af vold

Udgivet i et samarbejde mellem
Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet
og
Minister for Ligestilling

Skrevet af Nina Schütt, Marie Louise Frederiksen og Karin Helweg-Larsen
Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet

Print: Reproafdelingen, University of Copenhagen
Maj 2008

Trykt udgave:
ISBN- 978-87-7899-128-7

Rapporten kan rekvireres ved henvendelse til Statens Institut for Folkesundhed, Syd-
dansk Universitet
Tlf.: +45 39207777
E-mail: sif@si-folkesundhed.dk

Forord

Der har gennem de seneste år været øget fokus på vold mod kvinder og børn i familien. Der er iværksat en lang række initiativer, og vi har set et meget positivt resultat af vores anstrengelser. Omfanget af partnervold mod kvinder er faldet markant. Men den øgede viden om partnervold har også vist, at der er områder, hvor vi mangler viden om voldens karakter og omfang. Et sådan område har indtil nu været partnervold blandt unge piger og drenge, også kaldet kærestevold. Med denne rapport tegnes for første gang et billede af omfanget af kærestevold blandt de unge i Danmark.

Det har været afgørende, at vise forskelle i måden kvinder og mænd bliver udsat for vold på. Og der er – måske som ventet - betydelige kønsforskelle i omfanget og karakteren, hvis man ser på alle typer af vold. Vold mod unge mænd kan ofte karakteriseres som "tilfældig vold", som sker udenfor hjemmet, mens unge kvinder oftere udsættes for "relationel vold" - udøvet af en person, som kvinden kender og typisk i private omgivelser.

Samme kønsforskelle viser sig også, når man ser på kærestevolden. Knap 10 % unge kvinder og 4 % unge mænd har det seneste år været udsat for fysisk eller seksuel vold fra en nuværende eller tidligere kæreste. Kvinder udsættes for både let til moderat fysisk, psykisk og seksuel vold, mens mænd oftest udsættes for lettere vold. Sammenligner man kærestevoldsofre med unge, der ikke har været udsat for kærestevold, er konsekvenserne alvorlige. Følgerne af kærestevold er for både kvinder og mænd blandt andet flere selvmordsforsøg, flere tilfælde af psykiske lidelser og højere forbrug af medicin og beroligende midler. Det er især de unge kvinder, som har trivselsproblemer, såsom smerter i underlivet, depression, vanskeligheder i personlige forhold mv.

Kærestevold er desuden meget tabubelagt, og det at udøve eller udsætte sin partner for vold bliver som regel holdt indenfor privatsfæren. Mange får derfor ikke den hjælp, der skal til.

Det er ganske enkelt uacceptabelt, at unge kvinder og mænd udsættes for vold i en nær relation. Vold i de unge år gør det sværere at sige fra, hvis man udsættes for vold i et parforhold som voksen. Så en indsats mod kærestevold er også en forebyggelse af vold senere i livet. Der er som led i handlingsplanen til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn allerede en række aktiviteter i gang for at sikre, at børn og unge får den støtte og hjælp, de har brug for.

Med udgangspunkt i denne rapport og de unges egne udsagn vil jeg øge indsatsen. Jeg lancerer nu et ungepanel, som skal komme med forslag til, hvordan vi kan øge indsatsen mod kærestevold, så unge oplyses om dens følger, og hvor de kan søge hjælp.

Karen Jespersen, *Velfærdsminister og minister for ligestilling*

Om rapporten

Statens Institut for Folkesundhed, Syddansk Universitet, har for Minister for Ligestilling kortlagt omfanget og karakteren af kærestevold mod unge i Danmark. Baggrunden herfor er Regeringens Handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn, 2005-2008, der påpegede behovet for solid viden om denne problemstilling. Udsættelse for kærestevold i ungdommen kan være en alvorlig risikofaktor for senere at indgå i voldelige partnerforhold. Det er derfor vigtigt at erkende, hvordan unge kan beskyttes mod en sådan vold, og hvorledes volden kan stoppes, når den opstår i unges parforhold.

Kortlægningen af kærestevold blandt unge er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt et repræsentativt udsnit af 16-24-årige og på fokusgruppeinterviews, hvor de unge selv har diskuteret deres kendskab og holdninger til kærestevold, der udøves af henholdsvis unge kvinder og unge mænd. De unge har givet en række forslag til forebyggelse af denne form for vold og til begrænsning af voldens følger.

Undersøgelsen er til en vis grad en opfølgning på den udredning om vold blandt kvinder og mænd, som Institutet tidligere har gennemført for Minister for Ligestilling. Den er dog den første, der specifikt analyserer de mulige risikofaktorer for forskellige former for kærestevold, og som herudfra peger på potentielle forebyggelsesinitiativer.

Sociolog Nina Maria Schütt har tilrettelagt og gennemført undersøgelsen i samarbejde med speciallæge Karin Helweg-Larsen. Dataanalyser er udført af Nina Maria Schütt og kandidat i folkesundhedsvidenskab Marie Louise Frederiksen. Speciale-studerende Katrine Tschentscher Andersen og Anne Bjerg har bidraget til fokusgruppeinterviews. Rapporten er skrevet og redigeret af Nina Maria Schütt, Marie Louise Frederiksen og Karin Helweg-Larsen.

Ligestillingsafdelingen takkes for nært samarbejde omkring redigeringen af rapporten og Minister for Ligestilling for økonomisk støtte gennem satspuljemidlerne.

Henrik Brønnum-Hansen
Forskningsleder

Karin Helweg-Larsen
Projektleder

SAMMENFATNING	9
Kærestevold	10
Kærestevold og trivsel	11
Generel voldsudsættelse blandt unge med kæresteerfaringer	12
Forebyggelse	14
Hvordan mener de unge man kan forebygge kærestevold	14
BAGGRUND	17
FORMÅL	18
BEGREBSAFKLARING	19
Voldsformer	19
Målgruppen	20
Kærestevold og anden vold	21
UNDERSØGELSEN, MATERIALE OG METODE	21
Spørgeskemaundersøgelsen 'Ungdomsliv 2007'	22
Den internetbaserede model	23
Den traditionelle model	23
Analysemetoder	24
Fokusgruppeinterviews	25
Analysemetode	26
ETIK	27
DELTAGELSE	28
Spørgeskemaundersøgelsen	29
Undersøgelsespopulationen, unge med kæresteerfaringer	29
Fokusgruppeinterviews	32
RESULTATER	33
Psykisk, fysisk og seksuel vold blandt unge i Danmark – uanset gerningsperson	34
Relationen mellem offer og voldsudøver	36
Psykisk vold	36
Fysisk vold	36
Seksuel vold	36

Et skøn over antallet af unge, der årligt er udsat for vold i Danmark	38
Kærestevold, omfang og skønnet antal	38
UNGES HOLDNING TIL VOLD OG DERES AFGRÆNSNING AF VOLD	41
Afgrensning af psykisk vold	41
Vold som middel	44
Kønsskelle i de unges afgrænsning af vold	47
Kærestevold – et tabu	49
Hvordan forholder de unge sig til kærestevold?	51
Mediernes betydning for de unges forståelse af vold	53
DE UNGES VURDERING AF VOLDSFOREKOMSTEN	54
OFFERPROFIL	58
HVOR SKER VOLDEN?	62
Fysisk vold	62
Seksuel vold	63
VOLDENS ALVOR	64
Akutte skader	64
Senfølger af volden, trivselsproblemer	65
De unge diskuterer trivsel	70
SØGER OFRE FOR KÆRESTEVOLD HJÆLP?	71
De unge diskuterer, hvorfor kærestevold holdes skjult	74
RISIKOADFÆRD (ALKOHOL, STOFFER OG TIDLIG SEKSUEL DEBUT)	76
De unge diskuterer risikoadfærd	82
KONFLIKTER, VOLD I HJEMMET OG EGEN BRUG AF VOLD	83
De unges egen vurdering af risikofaktorer for voldsudsættelse	87
De unge diskuterer risikofaktorer	88

UNDERSØGELSENS RESULTATER RELATERET TIL TIDLIGERE UNDERSØGELSER AF KÆRESTEVOLD	90
Forekomsten i Danmark og i andre lande	92
Norge	92
Storbritannien	92
USA	93
UNDERSØGELSENS STYRKE OG SVAGHEDER	100
DE UNGES ANBEFALINGER OM FOREBYGGELSE AF KÆRESTEVOLD	102
REFERENCER	112
APPENDIKS 1:	116
Spørgeskema - Ungdomsliv 2007	116
APPENDIKS 2	134
Interview guide til fokusgrupper om unges erfaringer med kæresteforhold.	134
APPENDIKS 3	136

Sammenfatning

Der er gennemført en undersøgelse blandt 16-24-årige med fokus på unge, der er eller har været i et kæresteforhold. Det overordnede formål har været at belyse forekomsten og karakteren af kærestevold, defineret som fysisk, seksuel og/eller psykisk vold udøvet af en nuværende eller tidligere kæreste. Undersøgelsen er initieret som led i Regeringens Handlingsplan til bekæmpelse af vold mod kvinder og børn og er baseret på økonomisk støtte via satspuljemidlerne.

Undersøgelsen omfatter et repræsentativ udsnit af 16-24-årige i Danmark. I denne gruppe havde 82% erfaringer med kæresteforhold. Det er denne gruppe "Unge", som er basis for undersøgelsens resultater. I rapporteringen af forekomsten af kærestevold på landsbasis er antallet naturligvis beregnet med hensyntagen til, at det kun er 82% som har været eller er i et kæresteforhold, og som derfor kan have været udsat for kærestevold.

Inden for gruppen af unge med kæresteerfaringer beskrives først forekomsten af vold uanset relationen til voldsudøveren. Dernæst rapporteres forekomsten af kærestevold.

Kærestevold er defineret som udsættelse for fysisk, seksuel og/eller psykisk vold fra en nuværende eller tidligere kæreste.

I nærværende rapport rapporteres der således ikke alene udsættelse for fysisk vold, men også udsættelse for psykisk og seksuel vold inden for det seneste år. Psykisk vold dækker over trusler via digitale medier og trusler ansigt til ansigt. Seksuel vold er både seksuel chikane, seksuelle krænkelser og alvorligere seksuelle overgreb så som voldtægt. Fysisk vold er alt fra skub, slag med flad hånd, knytnæveslag, spark til overfald med våben.

Kærestevold

Kvinder oplever oftere kærestevold end mænd. Knap 10 % af unge kvinder og 4 % af unge mænd har det seneste år været udsat for fysisk eller seksuel vold fra en nuværende eller tidligere kæreste. Kvinderne udsættes lidt hyppigere for seksuel vold (7%) end for fysisk vold (6%). Mænd udsættes lige hyppigt for seksuel vold som for fysisk vold (2%).

I alt 5% af de unge kvinder og 2% af de unge mænd har været udsat for psykisk kærestevold det seneste år.

De unge udsættes oftest for mildere former for kærestevold såsom trusler, seksuel chikane og mobning, mens relativt få rapporterer grovere voldstyper såsom kvælningsforsøg (0,7%) og tvungen sex ved udøvelse af fysisk vold (0,7%) af de unge kvinder.

Samlet har 12% af de unge kvinder og 5% af de unge mænd været udsat for enten psykisk, seksuel og/eller fysisk kærestevold. Justeret i forhold til andelen af unge, der har kæresteerfaringer (82%), kan det estimeres, at knap 28.000 kvinder og godt og vel 12.000 mænd i alderen 16-24 år årligt udsættes for en eller flere af disse former for kærestevold (psykisk, fysisk og/eller seksuel kærestevold).

Knap 13.000 unge kvinder og 4.500 mænd udsættes årligt for fysisk vold af en kæreste.

Samtaler med de unge (fokusgruppe-interviews) har givet indsigt i, at kærestevold blandt unge er meget tabubelagt. Der kan således være en underrapportering af forekomsten, selv i en anonym spørgeskemaundersøgelse.

Sammenlignet med unge kvinder viser det sig, at unge mænd har en mere tolerant holdning over for vold. Fokusgruppeinterviewene påviser endvidere, at kærestevold udøvet af kvinder mod mænd latterliggøres og ikke bliver taget ligeså alvorligt som kærestevold udøvet af mænd. Latterliggørelse af mandlige ofre for kærestevold kan betyde, at mænd i mindre grad erkender denne type voldsudsættelse, og at volden derfor underrapporteres.

Der er en større risiko for at blive udsat for kærestevold blandt kvinder under 20 år end blandt 20-24-årige kvinder. Kærestevold forekommer hyppigere i forholdsvis nye

forhold (som har varet under 6 måneder) og er hyppigere blandt unge, der ikke bor sammen med kæresten. Det er således især de helt unge kvinder, der har begrænset erfaring med kæresteforhold, som er i størst risiko for at opleve kærestevold. Der er tillige sammenhæng mellem tidlig seksuel debut og risikoen for at blive udsat for kærestevold.

Kun et fåtal af de unge mænd og kvinder, der har været udsat for kærestevold, har valgt at politianmelde voldsepisoden, og relativt få har søgt professionel hjælp efter volden. De unge vælger oftest at gå til familie eller venner, hvis de har behov for hjælp eller støtte i forbindelse med voldsudsættelse. Det fremgår af fokusgruppeinterviewene, at unge undlader at anmelde en kæreste og søge hjælp, fordi de forsøger at skjule volden for at beskytte kæresten og sig selv mod kritik og indblanding udefra.

Der er sammenhæng mellem udsættelse for kærestevold og forbrug af alkohol og euforiserende stoffer. Alkohol er relateret til udsættelse for fysisk kærestevold blandt mænd og kvinder, men er ifølge vores materiale ikke relateret til seksuel kærestevold. Det er brug af euforiserende stoffer, derimod. De unge beretter selv, at alkohol og stofpåvirkning ofte kan udløse kærestevold.

De unges egne erfaringer med vold i familien og deres egen brug af vold har betydning for deres risiko for at blive udsat for kærestevold. Det gælder især for unge kvinder. Holdninger og adfærd i de unges omgangskreds har også stor betydning for de unges anvendelse og accept af vold. Både kvinder og mænd har betydelig overrisiko for at blive udsat for kærestevold, hvis de selv har udøvet nogen form for vold inden for de seneste 12 måneder, eller hvis de har været udsat for vold i familien.

Kærestevold og trivsel

Kvindelige ofre for kærestevold rapporterer flere psykiske symptomer, såsom tristhed og depression, angstanfald og nervøsitet, oftere brug af beroligende medicin og hyppigere selvmordsforsøg i forhold til ofre for anden vold og ikke-ofre. Mandlige ofre for kærestevold rapporterer oftere problemer med at sove og selvmordsforsøg end andre ofre og ikke-ofre.

Vold fra en kæreste synes således at have mere omfattende følger end vold udøvet af en person, som den unge ikke har en tilsvarende nær relation til. Der er blandt de unge en tendens til, at også mandlige ofre for kærestevold har psykiske problemer, i

modsætning til at der ikke er påvist markante sammenhænge mellem fysisk voldsudsættelse og helbredsproblemer blandt voksne mænd.

Generel voldsudsættelse blandt unge med kæresteerfaringer

Undersøgelsen belyser udover kærestevold også forekomsten af psykisk, seksuel og fysisk voldsudsættelse blandt 16-24-årige, der er eller har været i et kæresteforhold, uanset hvem voldsudøveren var. Det er derved muligt at sammenligne forekomsten af kærestevold i forhold til de unges generelle voldsudsættelse samt at sammenligne ofre for kærestevold med ofre for vold udøvet af en anden person end en kæreste.

I det følgende præsenteres forekomsten af vold og det skønsmæssige antal af 16-24-årige i Danmark, der årligt er udsat for vold uanset relationen til voldsudøveren.

Psykisk vold er hyppigst forekommende, idet en betydelig andel af de unge, 20 % af kvinderne og 41 % af mændene, inden for det seneste år har været udsat for en eller flere former af psykisk vold, dvs. mobning, chikane og/eller trusler om vold.

Unge kvinder udsættes oftere end mænd for seksuel vold, 21 % af alle kvinder, der har kæresteerfaring, har været udsat herfor sammenlignet med 8% af mændene. Derimod er det blandt unge med kæresteerfaring oftere unge mænd end unge kvinder der udsættes for fysisk vold, henholdsvis 38% og 16 %.

Ud fra disse procentangivelser kan det beregnes, at knap 100.000 kvinder og noget over 140.000 mænd i alderen 16-24 år årligt udsættes for enten psykisk, fysisk og/eller seksuel vold. Knap 40.000 kvinder og knap 100.000 mænd i den aldersgruppe udsættes årligt for fysisk vold og godt og vel 50.000 kvinder og knap 20.000 mænd udsættes for seksuel vold. Disse angivelser omfatter vold uanset relationen mellem den unge og voldsudøveren.

Fysisk vold mod kvinder sker oftest på restaurant, bar eller diskotek, mens seksuel vold i højere grad foregår i eget eller voldsudøverens hjem. Mænd udsættes oftest for vold på gader og andre offentlige steder.

Både unge mænd og unge kvinder vurderer, at gadevold er den hyppigste form for vold mod unge. Kvinder mener, at psykisk og seksuel vold er den hyppigste voldstype, mens mænd i højere grad rapporterer fysisk vold som den hyppigste voldstype.

De unge synes, at vold mellem voksne er mere alvorlig end vold mellem unge. Det gælder både unge, som har været og som ikke har været udsat for vold det seneste år. Det kan muligvis forklares ved, at vold mellem unge ligger tættere på leg, og dermed lettere kan accepteres, mens vold mellem voksne oftere udstråler seriøse problemer og bryder med normen for voksnes adfærd.

Det er bemærkelsesværdigt, at unge, der selv har været udsat for fysisk vold og/eller seksuel vold, har en lavere tolerance for, hvornår en handling defineres som vold. De mener også, at det i visse situationer kan være nødvendigt at anvende vold for at undgå selv at blive udsat for vold.

Forebyggelse

Det er sandsynligt, at der er en sammenhæng mellem at blive udsat for kærestevold i ungdomsårene og risikoen for senere partnervold. Det er også sandsynligt at forebyggelse af kærestevold i ungdomsårene kan forebygge partnervold senere i livet og dermed også sikre, at børn ikke udsættes for vold eller bliver vidner til vold i deres hjem.

På nuværende tidspunkt er der kun igangsat et begrænset antal initiativer, der direkte er rettet mod kærestevold i Danmark, hvorimod der er flere initiativer rettet imod voldsbekæmpelse generelt¹. Så vidt os bekendt er der kun ét enkelt landsomfattende initiativ, der italesætter problemet kærestevold. Foreningen "Børn og unge i voldsramte familier" har modtaget støtte fra bl.a. Ligestillingsafdelingen til at gennemføre temadage på uddannelsesinstitutioner om problemstillingen, vold i familien og mellem kærester, og foreningen modtager aktuelt støtte via satspuljemidlerne.

Derudover eksisterer der lokale initiativer, såsom samtalegrupper for unge, hvor de kan henvende sig, hvis de har problemer. Disse samtalegrupper henvender sig ikke direkte til ofre for kærestevold, men kan være et godt tilbud, såfremt rådgivningsstederne er opmærksomme på de særlige problemstillinger, der er knyttet til unges kæresteforhold og risikoen for at blive udsat for vold. Det kræver bedre oplysning om problemet og udvikling af relevante kompetencer til at opfatte faresignaler og rådgive unge.

Der eksisterer også en række tilbud til voldsudøvere. Enkelte af disse henvender sig dog kun til personer over 18 år, hvilket, som denne rapport viser, ikke er hensigtsmæssigt i forhold til at bryde voldscirklen.

Hvordan mener de unge man kan forebygge kærestevold

Forebyggelse var et centralt tema i fokusgruppeinterviewene, og de unge kunne afslutningsvis i spørgeskemaundersøgelsen fremsætte deres egne synspunkter om, hvorledes man kan forebygge kærestevold.

---

¹ Eksempelvis har Minister for ligestilling fået udarbejdet en rapport og et debatmagasin "Kønsskelle i unges udøvelse af vold og udsathed for vold, som er udsendt til alle landets skoler. Ministeriet har desuden finansieret forskellige projekter vedrørende hjælp til børn, der oplever vold i hjemme og bor på krisecentre, samt et chatroom på internettet hvor børn og unge kan tale med andre unge om deres oplevelser med vold i hjemmet.

De unge fokuserede i særlig grad på det ansvar, som familie og venner har i forhold til at holde øje med og hjælpe, hvis unge oplever problemer i deres kæresteforhold og er i risiko for at blive udsat for vold. De unge gav udtryk for, at der er et stort behov for mere og bedre oplysning om problemet og derved mindske det eksisterende tabu omkring vold i unges kæresteforhold.

De mente også, at det er vigtigt, at unge bliver bedre til at kende deres grænser. De skal lære at sige fra, når deres grænser overskrides.

De efterlyste lettilgængelig adgang til rådgivning, hvor de kan få den nødvendige hjælp og støtte, hvis de er i et voldeligt kæresteforhold.

Fokusgrupperne fremhævede dog især, at der er behov for at oplyse om problemet. Oplysning skal være med til at bryde tabuet, som aktuelt skjuler problemet, og som ofte forhindrer de unge i at søge hjælp. Denne oplysning kan ske igennem kampagner, evt. med kendte rollemodeller som blikfang. De fandt, at det især er vigtigt, at oplysningen ikke sker i form af en skræmmekampagne. De anbefalede, at oplysningen skal rumme budskab om, at det er ligeså forkert for kvinder, som det er for mænd, at slå deres kærester.

Dernæst pegede de på, at familie og venner er skal være opmærksomme på, hvordan unge har det, og at de bør reagere, hvis de synes at noget er forkert, som eksempelvis at den unge mistrives med sin kæreste. I denne forbindelse er det også vigtigt, at venner og familie yder støtte og omsorg, uden at dømme den unge for at have kommet til at vælge en 'forkert' kæreste.

Ydermere pointerede de, at det er vigtigt at problemet tages seriøst, og at der aktivt bliver gjort noget for at unge er bedre rustet til at starte kæresteforhold og kunne løse de problemer og konflikter som ofte kan opstå i parforhold. Det er især vigtigt, at unge, allerede inden de indleder deres første kæresteforhold, er rustet til at kunne sætte grænser for, hvad de vil finde sig i.

De unges fremsatte følgende konkrete anbefalinger i forhold til tre målgrupper; de unge, deres forældre og myndighederne:

De unge:

- At oplyse om forekomsten og karakteren af kærestevold derved at bryde tabuiseringen af problemet blandt unge.
- At gennemføre kampagner med klare budskaber om at det *ikke* er i orden at slå en kæreste, hverken for drenge eller piger.
- At bruge rollemodeller, som tager afstand fra kærestevold.
- At udvide undervisning i folkeskole og ungdomsuddannelser om børns og unges rettigheder og om betydningen af selv at kunne sætte grænser og respektere andre unges grænser.

Forældre:

- At informere forældre, og andre voksne (skolelærere, pædagoger mm) om kærestevold og de voksnes betydende rolle i forhold til at kunne hjælpe og støtte unge, når de gør deres første erfaringer med kærester.

Myndigheder:

- At myndighederne iværksætter en bred og aktiv forebyggende indsats, gerne i form af landsdækkende kampagner, der satser på at bryde voldscirklen og derved forebygge partnervold mellem voksne og børns oplevelser af familievold.

Baggrund

Inden for de sidste 10-20 år er viden om forekomsten af vold og seksuelle overgreb i det danske samfund øget, specielt igennem undersøgelser gennemført af Justitsministeriet og Københavns Universitet (1-3), og der er kommet større opmærksomhed på voldens betydning for folkesundheden (4;5). Regeringens Handlingsplaner fra 2002-2004 og 2005-2008 til bekæmpelse af vold mod kvinder og fremme af kvinders ligestilling har sat fokus på partnervold blandt voksne og har bidraget til, at der er opnået større kendskab til omfanget og karakteren af vold mod kvinder i Danmark og til voldens sociale og sundhedsmæssige konsekvenser (6-10).

Ligestillingsafdelingen har udgivet undervisningsmateriale om vold til folkeskolens ældste elever, men partnervold blandt unge, dvs. kærestevold, har ikke været i fokus. Derimod er der eksempelvis i Nordamerika gennemført en række forebyggelsesinitiativer, siden Makepeace i 1981 påpegede sammenhængen mellem tidlig kærestevold, senere partnervold og anden vold i familien (11).

I de seneste år er der dog herhjemme en øget opmærksomhed på, at også unge udsættes for fysisk vold og seksuelle overgreb i deres kæresteforhold. Der indgik derfor i Regeringens handlingsplan til bekæmpelse af mænds vold mod kvinder, 2005-2008, en anbefaling om at opnå et bedre kendskab til omfanget, karakteren og konsekvenserne af partnervold/kærestevold blandt unge.

En række undersøgelser, blandt andet i Norge, har påvist en relativ høj forekomst af kærestevold blandt unge. Pape beskriver ud fra en undersøgelse i 1999, at der blandt 22-årige var 6 % mænd og 4 % kvinder, som inden for det seneste halve år havde været udsat for at blive slået, bidt, sparket eller angrebet med et våben af en kæreste (12). Et studie i Nordamerika fandt, at 9-15 % af unge i alderen 13-18 år inden for det seneste år havde oplevet at blive slået eller blevet krænket af en kæreste (13). Andre studier har påvist en sammenhæng mellem udsættelse for kærestevold som ung og senere partnervold. Det forklares ved, at der indarbejdes et adfærdsmønster i ungdommen, som fortsætter i voksenlivet (14;15).

Formål

Nærværende undersøgelse har haft til formål at kortlægge forekomsten og karakteren af kærestevold blandt unge og at belyse konsekvenserne af denne vold. Det omfatter at identificere de mulige risikofaktorer, inklusiv holdninger og adfærd, der generelt øger unges udsathed for vold og specifikt risikoen for at blive offer for kærestevold. Undersøgelsen kan derved bidrage til en fokuseret forebyggelsesindsats.

Undersøgelsen har en række delmål:

- At beskrive omfanget og karakteren af kærestevold blandt unge i Danmark
- At afdække risikofaktorer for udsættelse for kærestevold
- At analysere sammenhænge og mulige kønsforskelle mellem trivsel, familieforhold og udsættelse for kærestevold
- At inddrage unge kvinders og mænds egen forståelse af vold blandt unge og kærestevold
- At fremsætte anbefalinger udfra de unges egne udsagn vedrørende forebyggelse af kærestevold.

Begrebsafklaring

Undersøgelsen kortlægger omfanget af de forskellige former for vold blandt unge i alderen 16-24 år, dvs. både psykisk, fysisk og seksuel vold, men med særligt fokus på kærestevold.

Voldsformer

Vold omfatter i denne undersøgelse alle former for psykisk, seksuel eller fysisk vold. Definitionen dækker således et bredt spektrum af overgreb, så som mobning, chikane, trusler, frihedsindskrænkning og voldtægt samt forskellige former for fysisk vold.

Psykisk vold er trusler, chikane og mobning via elektroniske medier (Internet og mobiltelefon). Seksuel vold dækker over en række forskellige former for seksuelle overgreb fra at blive seksuelt krænket, få lagt intime billeder på nettet eller at blive tvunget til sex med eller uden brug af vold, og omfatter således alt fra seksuel chikane til forsøg på og gennemført voldtægt. Der er spurgt om forskellige former for fysisk vold at blive skubbet, slået med flad hånd, med knytnæve, sparket og udsat for livstruende vold såsom kværkning eller angreb med våben (Tabel 1).

Tabel 1. Voldsformer.

Psykisk vold
At den unge har oplevet at blive generet, mobbet, truet via SMS eller Internettet.
At den unge har oplevet at blive truet med vold
Fysisk vold
At den unge har oplevet at blive skubbet, revet, rusket, slået med flad hånd eller lignende
At den unge har oplevet at blive sparket, slået med knyttet hånd eller med en genstand
At den unge har oplevet at blive kastet mod møbler, vægge, ned ad trapper eller lignende
At den unge har oplevet at blive udsat for kvælningsforsøg, angrebet med kniv eller skydevåben
Seksuel vold (overgreb)
At den unge har oplevet, at nogen har delt intime billeder af den unge med andre imod den unges vilje (fx via MMS eller Internettet).
At den unge har oplevet at blive krænket seksuelt (fx berørt på intime steder imod den unges vilje).
At den unge har oplevet, at nogen har forsøgt at have sex med den unge imod den unges vilje.
At den unge har oplevet, at nogen har tvunget den unge til at have sex ved at bruge trusler.
At den unge har oplevet, at nogen har tvunget den unge til at have sex ved at bruge vold (Voldtægt/voldtægtsforsøg).

Både seksuel og fysisk vold omfatter mange forskellige former for overgreb. Seksuel vold er baseret på mindre veldefinerede begreber end fysisk vold (Tabel 1). Imidlertid

vil de forskellige former for overgreb opfattes nogenlunde ens af forskellige personer som en krænkelse eller manglende respekt for den personlige integritet.

Data om psykisk vold antages derimod for at være mindre objektive end oplysninger om seksuel og fysisk vold. Afgrænsningen af hvad, der er psykisk vold, afspejler i højere grad svarpersonens egen forståelse og tolkning af andre personers adfærd, end når det drejer sig om fysisk vold og seksuelle overgreb/vold. Svar på spørgsmål om psykisk vold kan således være påvirket af svarpersonens "offeroplevelse" eller "offer-tilbøjelighed". I nærværende undersøgelse belyser vi forekomsten af psykisk vold og beskriver begrebet ud fra de unges svar på, hvordan de selv opfatter og definerer forskellige former for vold.

De unge har fx svaret på, hvorvidt de definerer *at ødelægge noget som en kæreste/ven holder af* som psykisk vold – eller om de opfatter det, *at en kæreste eller ven bestemmer hvem man må være venner med eller foretage sig*, som udtryk for psykisk vold. *At sige til sin kæreste, at ingen andre vil have vedkommende* kan også af mange opfattes som psykisk vold.

Målgruppen

Undersøgelsen omfatter unge i alderen 16 til 24 år og fokuserer på de unge, der aktuelt er eller tidligere har været i et kæresteforhold, dvs. undersøgelsespopulationen er 16-24-årige med kæresteerfaringer.

Kærestevold og anden vold

Kærestevold er defineret som psykisk, seksuel og/eller fysisk vold udøvet af en nuværende eller tidligere kæreste.

Relationen mellem voldsoffer og voldsudøver kunne i spørgeskemaet angives under 13 forskellige relationer. Disse 13 relationer er opdelt i fire kategorier (Tabel 2).

Tabel 2. Kategorisering af voldstyper i forhold til relationen til voldsudøveren

Kæreste
Nuværende kæreste/ægtefælle
Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
Ven/familie/kollega
Far/stedfar
Mor/stedmor
Bror/søster
Andet familiemedlem
Ven/bekendt
Kollega/person på din arbejdsplads
Fremmed
En du havde mødt indenfor de seneste 24 timer
En du havde mødt på Internettet
En fremmed
Anden
En anden person

I opgørelserne over hvor stor en andel af de unge med kæresteerfaringer, der har været udsat for vold fra forskellige personer, kan den samme person indgå både som offer for eksempelvis kærestevold og vold fra en fremmed.

De unge, der har angivet at have været udsat for vold fra nuværende eller tidligere kæreste/ægtefælle, er således grupperet i kategorien, *kærestevold*, og unge, der udelukkende har været udsat for vold af anden person end en tidligere eller nuværende kæreste/ægtefælle, er grupperet i kategorien *anden vold*.

I de detaljerede analyser af sammenhænge mellem risikofaktorer, trivsel mm anvendes der kun disse to kategorier af volds ofre.

Undersøgelsen, materiale og metode

Undersøgelsen kombinerer en spørgeskemaundersøgelse blandt et landsrepræsentativt udsnit af 16-24-årige i Danmark og fokusgruppeinterviews med unge kvinder og mænd fra forskellige ungdomsuddannelser.

Kombinationen af kvantitative og kvalitative data gør det muligt at relatere resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen til de unges hverdag og de forståelsesrammer, som de benytter sig af.

Spørgeskemaundersøgelsen 'Ungdomsliv 2007'

Spørgeskemaundersøgelsen, Ungdomsliv 2007, blev gennemført i perioden 23/10 til 23/11 2007 ved hjælp af to dataindsamlingsmetoder: *En Internetbaseret model*, hvor de unge har besvaret spørgeskemaet over Internet og *en traditionel model*, hvor et spørgeskema i papirform blev besvaret og tilbagesendt via post. De unge blev tilfældigt udtrukket til besvarelse via den ene eller anden metode, og de har ikke haft nogen mulighed for selv at vælge besvarelsesmodel. Derved har det været muligt også at afdække de mulige forskelle i svarprocenter ved den ene og den anden metode.

Spørgeskemaundersøgelsen er baseret på en stikprøve af 8000 tilfældigt udvalgte 16-24-årige via Sundhedsstyrelsens CPR-register med tilhørende adresser. De 8000 unge udgør et repræsentativt udsnit af alle unge i den pågældende aldersgruppe med et gyldigt CPR-nummer, inklusiv unge med et ikke-dansk statsborgerskab.

Spørgeskemaundersøgelsen afdækker voldsudsættelse inden for det seneste år med særlig fokus på relationen til voldsudøveren og karakteren af volden, dvs. om den har omfattet psykisk, fysisk og/eller seksuel vold. Spørgeskemaet omfatter tillige oplysninger om den unges tidligere og nuværende kæresteforhold, sociale baggrund, rusmiddelbrug, anden sundhedsadfærd, trivsel, helbredsproblemer, selvskade og lægemiddelforbrug (Bilag 1).

Der indgår desuden en række holdningsrelaterede spørgsmål, som giver indsigt i, hvordan unge selv bedømmer forskellige former for vold. Afslutningsvist er der spurgt til, hvordan svarpersonen mener, at man kan forebygge vold mod unge, og hvorledes man bedst hjælper unge, som har været udsat for kærestevold.

Spørgeskemaet er udformet således, at de unge selv har kunnet supplere med svarkategorier, såfremt de opstillede kategorier ikke var dækkende, eller hvis de ville uddybe deres svar.

Den internetbaserede model

Hovedparten (7500) af de 8000 unge blev inviteret til at deltage i den elektroniske del af spørgeskemaundersøgelsen. De fik tilsendt et informationsbrev med et link til en hjemmeside, hvor de ved hjælp af et projektnummer og en personspecifik kode kunne få adgang til netop deres spørgeskema. Denne model blev designet og gennemført ved hjælp af software fra Analyzer Survey Solutions.

Fordelene ved denne metode er blandt andet, ud over reducerede portoudgifter, at der ikke kan ske fejl ved en senere indtastningen af data til analyse, og at data er tilgængelig for analyse med det samme, hvilket gør det muligt løbende at følge svarudviklingen. Sidst men ikke mindst tager denne metode udgangspunkt i et medie, som de fleste unge bruger i hverdagen.

Der kan på den anden side også være en række ulemper ved denne metode, såsom at nogle grupper af unge ikke har lettilgængelig adgang til Internettet og ikke er fortrolige med brugen af Internettet, hvilket kan betyde, at nogle kan falde fra.

Den traditionelle model

De resterende 500 personer i stikprøven blev inviteret til at deltage i undersøgelsen ved den traditionelle distributionsmetode med postbesørget informationsbrev og papirudgave af spørgeskemaet med en frankeret svarkuvert.

Analysemetoder

Data er transformeret til CSV-fil, og analyseret ved hjælp af SAS version 9.1. Data er præsenteret i krydstabulering og resultaterne er testet for statistisk signifikans med χ^2 -test (95% confidensinterval).

Der er gennemført analyser af risikoen for fysisk og/eller seksuel kærestevoldudsættelse med hensyntagen til de mulige medvirkende risikofaktorer og af sammenhænge mellem trivsel og helbred. Resultaterne er præsenteret ved odds-ratio (OR), hvor unge, der har været udsat for kærestevold (fysisk og/eller seksuel), sammenlignes med unge, der ikke har været udsat for vold det seneste år.

Fokusgruppeinterviews

I januar 2008 blev der gennemført 5 fokusgruppeinterviews om unge og kæresteforhold med henblik på at opnå indblik i, hvordan unge selv tænker, føler og taler om emnet kærestevold. Deltagerne til fokusgruppeinterviewene blev rekrutteret igennem henvendelser til 3 forskellige ungdomsuddannelsesinstitutioner; en teknisk skole, en handelsskole samt et alment gymnasium. Administrationen på disse institutioner blev indledningsvis kontaktet for at sikre, at de var indforstået med, at deres elever deltog i undersøgelsen. Interviewene blev arrangeret således, at de ikke kolliderede med undervisningen. Efter aftale med administrationerne blev de unge på forskellige vis inviteret til at deltage i undersøgelsen, eksempelvis gennem opslag på skolens virtuelle opslagstavle. Der kom tilbagemelding fra 30 unge i alderen 17-28 år.

På to af uddannelsesinstitutionerne var interessen for at deltage begrænset. Dette betød at rekrutteringen blev udvidet via en 'snow-ball' sampling metode, hvor allerede tilmeldte blev opfordret til at tage venner eller bekendte med, uanset om de var tilknyttet samme uddannelsesinstitution. Denne metode er brugt i tidligere undersøgelser (16;17).

På en enkel af de tre uddannelsesinstitutioner foregik rekrutteringen således, at alle deltagere kendte hinanden på forhånd, hvilket betød, at 2 af de i alt 5 interviews blev gennemført som 'homogene' grupper, hvorimod 3 interviews blev gennemført med personer, der ikke alle kendte hinanden på forhånd. Dette kan have sine fordele og ulemper, da en 'natural setting' i visse tilfælde kan lede til større tryk og derved åbenhed, mens den i andre sammenhænge kan lede til opretholdelsen af en særlig social balance og derved være en begrænsning for nogle deltagere, der ville have været mere delagtige, hvis de ikke kendte de andre deltagere (18).

Fokusgruppeinterviewene omhandlede gode og dårlige kæresteforhold, unges kendskab og holdning til partnervold blandt unge, hvordan unge selv definerer vold i et forhold, samt hvorledes man kan forebygge kærestevold og hjælpe unge, som udsættes for denne type vold. Temaerne er blevet diskuteret i et kønsperspektiv for at belyse de mulige kønsforskelle i unges opfattelser og forståelse af vold blandt kærestere og dermed behovet for forskellige forebyggelsestiltag over for henholdsvis unge piger og unge mænd.

Fokusgruppeformen er valgt frem for enkeltinterview, idet denne metode er bedre til at kaste lys over et emne, som de udvalgte deltagerne ikke nødvendigvis har reflekteret over tidligere. Det er erfaringen, at interaktionen og dynamikken i gruppen kan bidrage til refleksion og indsigt i problemstillinger, der ikke tidligere har været nærværende fra deltagerne (19;20).

Analysemetode

Fokusgruppediskussionerne blev optaget på båndoptager og er efterfølgende transskriberet. Transskriptionen foregik ved, at deltagernes udtalelser i visse tilfælde blev modificeret, og talesproget blev gjort mere forståeligt. De unges eget sprogbrug er i hovedsagen blevet bevaret. Transskriptionen fokuserede primært på talen, men i tilfælde hvor pauser eller udbrud var særlige bemærkelsesværdige er dette blevet noteret.

De transskriberede interview er analyseret ud fra en tematisering i forhold til de forskellige emner, der relaterede sig til de temaer, der blev belyst i spørgeskemaundersøgelsen. Temaer, der blev berørt i interviewene men ikke i spørgeskemaet, indgår selvstændigt i overensstemmelse med "at lade empirien tale", hvad der er anbefalet ud fra andre kvalitative undersøgelser, (19) (16).

Interviewguiden som har været udgangspunktet for alle interviewene findes som Appendix 2.

Etik

Datatilsynet gav tilladelse til den kvantitative og den kvalitative undersøgelse. De unge er via informationsbrevet skriftligt blevet informeret om undersøgelsens formål og dens temaer, og om at besvarelsene behandles anonymt, dvs. fortroligt. Ved afslutningen på besvarelsen af spørgeskemaet blev den unge spurgt om tilladelse til en eventuel senere samkøring af besvarelsen med registerdata, vha. cpr-oplysninger (over 90 % gav tilsagn hertil). Det blev understreget, at analyser af disse data også ville ske i anonymiseret form.

De unge fik information om muligheden for rådgivning, hvis de efter besvarelsen af spørgsmål om tidligere udsættelse for vold, skulle få behov for hjælp. Denne information blev dels givet til dem som et lille 'pocketcard' sammen med invitationen om deltagelse i undersøgelsen dels ved henvisning til web-adresser ved afslutningen af spørgeskema-besvarelsen.

De rådgivningssteder (såsom Foreningen 'Børn og unge i voldsramte familier', Ung På Linie, mv.), som der blev henvist til, blev alle informeret inden undersøgelsens start.

Fokusgruppeditagerne blev informeret om undersøgelsens formål, og at deres udtalelser ville blive behandlet og rapporteret i anonymiseret form, hvor kun personens køn og alder er medtaget. Deltagerne afgav herefter deres informeret samtykke.

Deltagerne i fokusgruppeinterviewene fik yderligere besked om, at fokusgruppemoderatoren kunne give dem oplysning om rådgivningsmuligheder, hvis de følte behov for dette efter interviewet eller på et senere tidspunkt.

Deltagelse

Det er erfaringen i landsdækkende spørgeskemaundersøgelser blandt unge, at det kun er undersøgelser, som gennemføres i skoleklasser eller inden for ungdomsuddannelser, som opnår høje svarprocenter, dvs. at mindst halvdelen af stikprøven deltager i undersøgelsen.

I nærværende undersøgelse var det målet at få svar fra et repræsentativt udsnit af unge i alderen 16-24 år. Vi valgte derfor at udtage en relativ stor stikprøve, 8000 personer, og håbede, at undersøgelsen trods en forventelig lav svarprocent alligevel ville kunne kortlægge omfanget og karakteren af kærestevold i aldersgruppen, 16-24 år.

I det følgende præsenteres svarpersonerne i forhold til hele aldersgruppen med henblik på at belyse, hvorvidt undersøgelsen kan anses for repræsentativ for unge i Danmark.

Spørgeskemaundersøgelsen

Blandt de 8000 tilfældigt udtrukne 16-24-årige via Sundhedsstyrelsens CPR-register var der i mindst 387 tilfælde angivet en forkert adresse, således at invitationen til deltagelse højst blev korrekt udsendt til 7613 personer. Undersøgelsens svarprocent er derfor beregnet her udfra.

Blandt de 500 unge, der fik tilsendt et papirspørgeskema, var der anvendelige adresseoplysninger på 470 personer, og heraf returnerede 156 spørgeskemaet. Det svarer til en svarprocent på 33,2 %. Af de 7500 unge der fik tilsendt en invitation til det internetbaserede spørgeskema, antages det, at der var brugbare adresseoplysninger på 7143, og heraf besvarede 1969 svarende til en svarprocent på 27,5%. Samlet set besvarede 2125 unge spørgeskemaet ud af de 7613, som vi havde korrekte adresseoplysninger på, svarende til en samlet svarprocent på 28,0 %. Blandt besvarelsenerne var to utilstrækkeligt udfyldt.

Det anvendte CPR-udtræk var ikke begrænset til danske statsborgere hvilket har betydet, at vi også har fået adresseoplysninger på eksempelvis udvekslingsstuderende, der kan have overstået deres ophold her, men som stadig står registreret i CPR-systemet. Stikprøven har også omfattet et udsnit af personer født i andet land end Danmark, som kan have haft sprogproblemer i forhold til besvarelse af spørgsmålene, og som derfor ikke har deltaget.

Undersøgelsespopulationen, unge med kæresteerfaringer

Alle analyser er gennemført blandt den del af deltagerne i spørgeskemaundersøgelsen, der havde kæresteerfaringer, dvs. aktuelt havde eller havde haft en kæreste. Det havde 1.751 af de 2.123 svarpersoner, 82%.

Tabel 3 viser fordelingen af denne undersøgelsespopulation på 1.751 svarpersoner, som er sammenlignet med den samlede 16-24-årige baggrundsbefolkning i Danmark i forhold til køn, alder, herkomst og bopælsregion. Det er anført om svarpopulationen er over- eller underrepræsenteret i forhold til hele populationen af 16-24-årige i Danmark.

Som det fremgår af det følgende, er undersøgelsespopulationen tæt på at være repræsentativ i forhold til de unges alder, herkomst og bopælsregion. Men den er ikke repræsentativ i forhold til køn. Alle analyser er gennemført kønsopdelt.

Køn

I undersøgelsespopulationen var 36,6 % mænd og 63,4 % kvinder, og der er således en overrepræsentation af kvinder i forhold til populationen i Danmark. Kønsfordelingen blandt papirrespondenterne er også skæv, henholdsvis 38% og 62%. Den skæve kønsfordeling medfører, at alle analyser er gennemført kønsopdelt.

Tabel 3. Undersøgelsespopulationen (Unge med kæresteerfaringer) fordelt på køn, alder, herkomst og bopælsregion og sammenlignet med 16-24-årige i baggrundsbefolkningen i Danmark.

	Alle respondenter	Respondenter (Internet)	Respondenter (Papir)	Den danske befolkningen (16-24 år) i 2007	Over/underrepræsentation af alle respondenterne vs. baggrundsbefolkningen
N	1751	1615	136	551679	1,0
Køn (%)					
Mand	36,6	36,4	38,2	51	0,72
Kvinde	63,4	63,6	61,8	49	1,29
Alder (%)					
16 år	12,2	12,5	8,8	12,2	1,00
17 år	15,0	15,0	14,7	11,8	1,27
18 år	11,8	11,7	12,5	11,4	1,04
19 år	11,9	12,0	10,3	10,9	1,09
20 år	10,2	10,0	13,2	10,9	0,94
21 år	10,0	9,5	16,2	10,8	0,93
22 år	9,9	10,1	7,4	10,6	0,93
23 år	9,2	9,2	9,6	10,5	0,88
24 år	8,9	9,1	7,4	10,8	0,82
25 år	0,9	1,0	-		
Herkomst (%)					
Etnisk dansk	87,8	87,9	86,6	87,6	0,99
Ikke etnisk dansk	12,2	12,1	13,4	12,4	1,08
Bopæls-region					
Bornholm	0,6	0,6	-	0,5	1,20
Fyn og øerne	8,1	8,1	8,3	8,1	1,00
Kbh, Frederiksberg og omegn	25,6	25,5	27,3	25,7	1,00
Nordjylland	9,4	9,7	6,1	10,6	0,89
Nordsjælland	4,7	4,8	-	4,9	0,96
Sønderjylland	10,5	10,4	11,4	11,0	0,95
Vestjylland	9,9	9,9	9,1	9,5	1,04
Vestsjælland, Lolland og Møn	12,5	12,6	11,4	12,9	0,97
Østjylland	18,8	18,5	22,7	16,9	1,11

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Alder

Aldersfordelingen i undersøgelsespopulationen er en smule skæv i forhold til baggrundsbefolkningen, idet 50,9% var yngre end 20 år mod 46,3% af 16-24-årige i baggrundsbefolkningen. Dette kan eventuelt forklares med, at 20-24-årige hyppigere skifter adresse end hjemmeboende unge eller er bortrejste på grund af studier eller arbejde, og at de derfor ikke har modtaget brev om undersøgelsen. De yngste kan også have nemmere adgang til en computer med Internet, enten i eget hjem, hos kammerater eller på skole.

Som det ses af tabellen, er der enkelte respondenter, der angiver, at de er 25 år, hvilket ligger uden for det valgte alderskriterium for "unge". Det kan forklares ved, at enkelte respondenter har haft fødselsdag efter udtrækket og inden gennemførelsen af undersøgelsen. Disse svarpersoner er ikke ekskluderet fra undersøgelsen.

Herkomst

Spørgeskemaundersøgelsen omfattede oplysninger om de unges eget fødeland og deres forældres fødeland. Herudfra er det muligt at inddele svarpersonerne i etnisk danske, dvs. den unge selv og begge forældre er født i Danmark, og i ikke-etnisk danske, hvor enten den unge selv eller en af forældrene er født i andet land end Danmark.

Etnisk danske udgjorde 87,8 % af undersøgelsespopulationen, nogenlunde samme andel som i baggrundspopulationen af 16-24-årige. Undersøgelsen har således evnet at indfange den etniske mangfoldighed, som kendetegner den danske ungdom i dag.

Bopælsregion

De unge er i spørgeskemaundersøgelsen blevet bedt om at angive deres bopæls postnummer, og på den baggrund har det været muligt at inddele dem i regionale områder, som er sammenlignet med fordelingen af 16-24-årige i hele Danmark. Undersøgelsespopulationens regionale fordeling svarer i det væsentlige til baggrundsbefolkningen med en mindre overrepræsentation på Bornholm og i Østjylland og en underrepræsentation i Nordjylland.

Fokusgruppeinterviews

I alt 30 unge i alderen 17-28 år på 3 forskellige ungdomsuddannelsesinstitutioner; en teknisk skole, en handelsskole samt et alment gymnasium, blev rekrutteret til at deltage i fokusgruppeinterview. Fokusgrupperne blev kun gennemført med i alt 23 deltagere, 19 kvinder og 4 mænd, fordelt på 5 grupper, da 7 deltagere udeblev eller var syge på dagen for interviewet. Der er således en skæv kønsfordeling.

Deltagerne kom fra forskellige ungdomsuddannelsesinstitutioner samt via 'snow-balling' metoden. Det betød, at deltagerne havde stor aldersspredning samt meget forskellige uddannelsesmæssige baggrunde. Hovedparten var etniske danske. Det var ikke tilstræbt, at deltagerne skulle være fuldt repræsentative for 16-24-årige i Danmark, men det var en fordel, at de selv havde været i eller aktuelt var i et kæresteforhold. Fire af deltagerne, to mænd og to kvinder, var mellem 25 og 28 år.

Der blev gennemført tre fokusgrupper udelukkende bestående af unge kvinder, en fokusgruppe udelukkende bestående af unge mænd og en fokusgruppe bestående af både unge kvinder og unge mænd. Hovedparten var eller havde tidligere været i et kæresteforhold.

Resultater

...Fx kunne jeg godt synes, at det var rigtig irriterende, hvis min ekskæreste tog fat i mig og ruskede mig, eller nogle gange kunne han også bare slå ind i væggen lige ved siden af mit hoved, så blev jeg bange. Men det var jo ikke vold, men det var stadig noget, hvor han truede mig. (Kvinde 18 år)

Jo, jeg har faktisk engang også slået en fyr .[...] Det var dengang jeg var 16, tror jeg. Det var min første kæreste, og han var mig utro, [det] fandt jeg ud af, gennem en mobiltelefon og... så det første jeg gør, det er at sparke ham over skinnebenet og gør sådan med min hånd mod ham, men det er jo ikke fordi, man er voldelig, men det er jo fordi, man bliver bare sådan lidt. Nøj, hvor kan man bare blive ked af det - Sur. (Kvinde 22 år)

Nu har jeg prøvet at have en kæreste, der var lidt voldelig, når han blev rigtig sur. Og jeg sagde aldrig til nogen, før det var virkelig, virkelig slemt, hvor jeg sagde til mine veninde, nu har han faktisk gjort det og det, og det synes jeg faktisk ikke er okay. Han var rigtig god til at undskylde for det, han fik det altid til at være min skyld. Men det vil jeg aldrig nogensinde finde mig i igen. (Kvinde 18 år)

Min bedste veninde er blevet sparket og slået og truet med kniv og sådan noget af hendes kæreste. (Kvinde 18 år)

Psykisk, fysisk og seksuel vold blandt unge i Danmark – uanset gerningsperson

En betydelig andel af undersøgelsespopulationen, 20,4 % af kvinderne og 41,4 % af mændene, har inden for det seneste år været udsat for en eller flere former af psykisk vold, dvs. mobning via Internet eller mobil, chikane og/eller trusler om vold. En lavere andel har været udsat for fysisk vold, 16,2 % af kvinderne og 37,7 % af mændene, og det har hyppigst drejet sig om lettere fysisk vold, såsom rusk, skub og slag med flad hånd (Tabel 4).

Tabel 4. Forekomst af psykisk vold, fysisk vold og seksuel vold fordelt på køn, angivet i procent.

	Kvinde	Mand
Psykisk vold		
Generet via elektroniske medier (mobbet, truet)	14,4	16,0
Trusler om vold	10,1	36,2
<i>En eller flere typer psykisk vold</i>	20,4	41,4
Fysisk vold		
Skubbet, revet, rusket	14,7	34,0
Slået, sparket	3,6	18,2
Kastet mod møbler/væg	3,3	4,7
Kvælningsforsøg, angrebet med våben	1,6	5,8
<i>En eller flere typer fysisk vold</i>	16,2	37,7
Seksuel vold		
Krænket seksuelt	15,2	3,3
Forsøg på sex mod sin vilje	7,8	3,3
Tvungen sex mod sin vilje vha. trusler	4,6	1,1
Tvungen sex mod sin vilje vha. vold	1,1	-
Delt intime billeder mod sin vilje	3,3	1,4
<i>En eller flere typer seksuel vold</i>	21,1	7,5
Psykisk, fysisk og/eller seksuel vold		
Fysisk og/eller seksuel vold	30,7	40,8
Psykisk og/eller fysisk og/eller seksuel vold	37,6	54,5
Både oplevet fysisk og seksuel vold	6,6	4,4
Både oplevet psykisk, fysisk og seksuel vold	4,7	3,6

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

En langt højere andel af de unge kvinder end af de unge mænd rapporterer udsættelse for seksuel vold, henholdsvis 21,1 % og 7,5% (tabel 4).

Det er en høj andel af de 16-24-årige, der inden for det seneste år har været udsat for en eller flere af de tre typer af vold, dvs. enten eller både psykisk, fysisk og seksuel vold, i alt 37,6 % af kvinderne og 54,5 % af mændene. Det er derimod en relativ

lav andel, der har været udsat for alle tre former for vold det seneste år, 4,7 % af kvinderne og 3,6 % af mændene. En lidt højere andel har både været udsat for fysisk og seksuel vold det seneste år, 6,6 % af kvinderne og 4,4 % af mændene.

Relationen mellem offer og voldsudøver

Tabel 5 gengiver relationen mellem voldsoffer til henholdsvis psykisk, fysisk og seksuel vold og påviser, at der for kvinder er meget mindre forskel i hyppigheden af de tre former for vold udøvet af en kæreste, ven/familie og fremmed, end der er for mænd. Såvel psykisk, fysisk som seksuel vold er for mænd sjældent udøvet af en kæreste og hyppigst af en ven/kollega eller en fremmed.

Det skal bemærkes, at en svarperson godt kan forekomme i forskellige kategorier af vold, hvis de har været udsat for samme voldstype men af flere forskellige kategorier af voldsudøvere.

Psykisk vold

Unge udsættes oftest for psykisk vold, som regel i form af trusler af en fremmed, henholdsvis rapporteres det af 32,7 % af de unge mænd og 9,5% af kvinderne, hvorimod psykisk vold af en ven/kollega rapporteres af 10,9% af mændene og 8,8% af kvinderne (Tabel 5). Det er en meget lavere procentandel af mænd, der rapporterer udsættelse for psykisk vold af en kæreste, 1,7%, og ligeledes en relativ lav procentandel af kvinderne, 5,1%.

Fysisk vold

De unge mænd udsættes ligeledes hyppigst for fysisk vold af en fremmed (27,5 %), hvorimod der næsten er lige andele af kvinder, som har angivet, at de har været udsat for fysisk vold af en fremmed (5,8 %) en ven, familiemedlem, kollega (5,7 %) eller af en kæreste (5,6 %).

Seksuel vold

Blandt de unge kvinder rapporterede 9,6%, at de havde været udsat for seksuelle krænkelser og/eller overgreb af en ven, et familiemedlem eller kollega, 9,2 % af en fremmed og 6,7 % af en nuværende eller tidligere kæreste. Blandt de unge mænd rapporterede 4,5 %, at de havde været udsat for et seksuelt overgreb begået af en ven, familiemedlem eller kollega, mens 1,9 % angav, at de var blevet udsat for seksuel vold af en kæreste (Tabel 5).

For mændenes vedkommende rapporterede 0,8% af de unge mænd tvungen sex ved hjælp af trusler og en meget lille andel, at de havde været udsat for de øvrige former for seksuel kærestevold (under 0,3% - svarende til under 5 individer, derfor anført uden estimatprocent i Tabel 5).

Forekomsten af de forskellige former for seksuel vold mod kvinder er vist i Tabel 5.

Tabel 5. Forekomst af psykisk vold, fysisk vold og seksuel vold fordelt på type, voldsudøver og køn, angivet i procent.

	Kvinder				Mænd			
	Kæreste	Ven/familie/ kollega	Fremmed	Anden	Kæreste	Ven/familie/ kollega	Fremmed	Anden
Psykisk vold								
Generet, mobbet, trusler, elektronisk	4,1	7,8	5,4	2,3	1,7	6,7	9,5	3,9
Trusler om vold	2,3	2,6	5,6	1,4	-	6,9	28,9	5,2
<i>En eller flere typer psykisk vold</i>	5,1	8,8	9,5	3,5	1,7	10,9	32,7	7,2
Fysisk vold								
Skubbet, revet, rusket	4,8	5,2	4,7	1,6	2,0	10,0	23,3	4,2
Slået, sparket	1,2	1,0	1,8	-	-	4,2	12,8	2,5
Kastet mod møbler/væg	2,3	0,6	0,5	-	-	1,1	3,6	0,8
Kvælningsforsøg, angrebet med våben	0,7	0,5	0,5	-	-	1,1	4,2	1,1
<i>En eller flere typer fysisk vold</i>	5,6	5,7	5,8	1,7	2,0	11,3	27,5	5,6
Seksuel vold								
Krænket seksuelt	2,6	7,0	7,0	1,0	-	2,0	1,3	-
Forsøg på sex mod sin vilje	3,9	3,1	1,5	-	-	1,9	-	-
Tvungen sex mod sin vilje vha. trusler	3,1	1,3	0,5	-	0,8	-	-	-
Tvungen sex mod sin vilje vha. vold	0,7	-	-	-	-	-	-	-
Delt intime billeder mod sin vilje	0,6	1,4	1,8	-	-	1,1	-	-
<i>En eller flere typer seksuel vold</i>	6,7	9,6	9,2	1,2	1,9	4,5	1,7	-
Psykisk, fysisk og/eller seksuel vold								
Fysisk og/eller seksuel vold	9,8	13,9	13,5	2,9	3,8	14,5	28,4	5,9
Psykisk og/eller fysisk og/eller seksuel vold	11,9	19,2	18,7	5,6	5,3	19,2	41,1	10,8
Både fysisk og seksuel vold	2,4	1,4	1,4	-	-	1,3	0,8	-
Både psykisk, fysisk og seksuel vold	1,4	0,8	1,0	-	-	0,9	-	-

(-) angiver, at datagrundlaget er under 5 personer i de anførte voldsformer, men antallet indgår i sammenlagt procentangivelse for voldstypen.

Et skøn over antallet af unge, der årligt er udsat for vold i Danmark

Ud fra de procentangivelser, der er vist i Tabel 5, er der beregnet et estimat for det samlede antal voldsudsatte blandt 16-24-årige i Danmark, dvs. et skøn over hvor mange der årligt er udsat for psykisk, fysisk og/eller seksuel vold, beregnet ud fra undersøgelsespopulationen, dvs. de unge, der har kæresteerfaringer. Estimatet er således baseret på den procentandel af de unge, der har kæresteerfaringer, dvs. der er taget højde for, at kun 82% af de unge har kæresteerfaringer.

Et sådant skøn er naturligvis forbundet med en vis usikkerhed, men estimatet giver dog et indtryk af omfanget af de forskellige former for overgreb, som unge i alderen 16-24 år risikerer at blive udsat for (tabel 6).

Tabel 6. Estimeret antal ofre for psykisk vold, fysisk vold og seksuel vold fordelt på type voldsudøver og køn blandt 16-24-årige i 2007.

	Kvinde					Mand				
	Alle gerningsmænd	Kæreste	Ven/familie/kollega	Fremmed	Anden	Alle gerningsmænd	Kæreste	Ven/familie/kollega	Fremmed	Anden
En eller flere typer psykisk vold	51012	11930	22618	23050	9474	107497	4170	26430	83152	19132
En eller flere typer fysisk vold	39919	12767	15007	13981	4103	98452	4508	30263	69908	14258
En eller flere typer seksuel vold	52874	15439	24885	23239	3077	19132	4170	10426	4875	2085
Fysisk og/eller seksuel vold	77733	22618	36626	33954	7206	106792	8341	37927	72360	16005
Psykisk og/eller fysisk og/eller seksuel vold	96275	27557	50607	46505	14818	144015	12173	49395	104707	29220
Både oplevet fysisk og seksuel vold	15007	5560	3293	3293	-	10792	-	2790	2423	-
Både oplevet psykisk, fysisk og seksuel vold	10688	3293	1862	2267	-	8341	-	2085	-	-

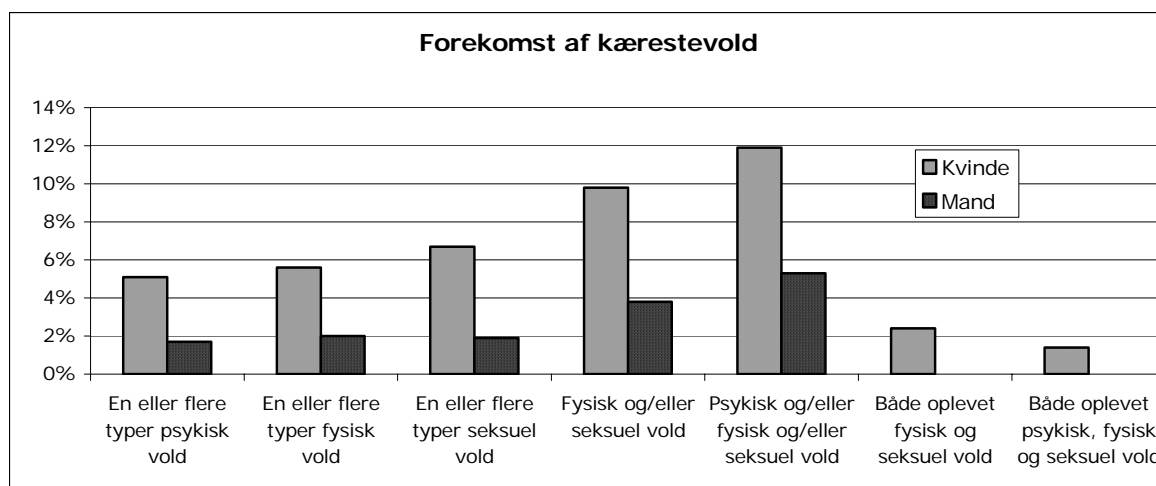
(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Ud fra besvarelserne i spørgeskemaundersøgelsen skønnes det, at næsten 40.000 kvinder og 100.000 mænd i alderen 16-24 år årligt udsættes for en eller flere former for fysisk vold, at 53.000 kvinder og 19.000 unge mænd årligt udsættes for en eller anden form for seksuel krænkelse eller overgreb.

Kærestevold, omfang og skønnet antal

Hver 10. unge kvinde (9,8 %) og ca. en ud af 25 unge mænd (3,8%) har inden for det seneste år været udsat for enten fysisk og/eller seksuel vold af en nuværende eller tidligere kæreste. Der er i modsætning til partnervold mod voksne mænd, intet der tyder på, at unge homoseksuelle mænd især skulle være udsatte.

Figur 1. Procentandelen af unge kvinder og mænd udsat for forskellige former for kærestevold seneste år.

De unge kvinder rapporterer dobbelt så ofte som de unge mænd at de har været udsat for en eller flere af de tre typer af vold, psykisk, fysisk eller seksuel (Figur 1).

Det er omtrent den samme andel, der har været udsat for psykisk og for fysisk kærestevold det seneste år. Henholdsvis 5,1 % af de unge kvinder og 1,7 % af de unge mænd har været udsat for psykisk vold, og 5,6 % af kvinderne og 2,0 % af mændene for fysisk vold. Det skønnes ud fra disse angivelser, at ca. 13.000 kvinder og 4.500 mænd i alderen 16-24 år årligt er udsat for fysisk kærestevold, og 12.000 kvinder og 4.000 mænd årligt udsættes for psykisk kærestevold.

Der er betydelige kønsforskelle i andelen af unge kvinder og mænd, der rapporterer udsættelse for seksuelle krænkelser og overgreb fra en nuværende eller tidligere kæreste, 6,7 % af kvinder og 1,9 % af mænd. Det skønnes herudfra at ca. 15.000 unge kvinder og 4.200 unge mænd årligt udsættes for seksuel kærestevold.

Blandt de unge kvinder har 2,4% det seneste år været udsat for både fysisk og seksuel kærestevold, og 1,4 % af kvinderne har det seneste år været udsat for både psykisk, fysisk og seksuel vold fra en kæreste.

En tidligere rapport om vold mod kvinder i Danmark omfattede alene udsættelse for fysisk vold baseret på en befolkningsundersøgelse blandt voksne, defineret som 16-64-årige. Det blev ud fra procentandelen, der angav voldsudsættelse af nuværende eller tidligere partner det seneste år, beregnet, at 28.000 kvinder årligt var udsat for fysisk partnervold.

Unge holdning til vold og deres afgrænsning af vold

Der indgik i spørgeskemaundersøgelsen en række spørgsmål, der kan belyse de unges egen forståelse af forskellige former for vold og dermed bidrage til at tolke de unges svar på spørgsmål om forskellige former for voldsudsættelse.

Spørgsmålene om de unges egen afgrænsning af, hvad der er og ikke er vold, blev stillet uafhængigt af spørgsmål om, hvorvidt de selv havde været udsat for forskellige former for vold inden for det seneste år.

De unge blev således indledningsvist spurgt om, hvilke former for handlinger og overgreb, som de selv anser for at være "vold".

Afgrænsning af psykisk vold

De unge blev spurgt om hvilke konkrete situationer, de vurderer som psykisk vold. Resultaterne er gengivet i forhold til om de unge har været udsat for fysisk kæreste vold, anden fysisk vold eller ingen vold i Tabel 7.

Tabel 8 gengiver de unge kvinders udsagn om, hvad der er psykisk vold, i forhold til udsættelse for seksuel kærestevold, anden seksuel vold eller ingen seksuel vold. Det lave antal af mænd, der rapporterede seksuel vold muliggør ikke detaljerede analyser.

Udsatte for fysisk vold

Lidt over halvdelen af kvinderne og mændene er enige om, "*At ødelægge noget som en kæreste/ven holder af*", er psykisk vold. Både kvindelige og mandlige kærestevoldsofre, vurderer i højere grad dette som psykisk vold, i forhold til gruppen af unge, som ikke har oplevet nogen form for fysisk vold, men forskellene imellem grupperne er ikke statistisk signifikante (Tabel 7).

Tabel 7. De unges egen vurdering af forskellige udsagn i forhold til definitionen af psykisk vold, fordelt på køn og udsættelse for fysisk kærestevold, anden vold og ingen vold.

	Kvinde			Mand			
	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold	
Synes du at følgende er psykisk vold, når det bliver gjort bevidst? (%)							
		p=0,2314				p=0,9034	
<i>At ødelægge noget som en (tidligere) kæreste eller ven holder af (fx billeder, tøj)?</i>	65,0	51,8	53,7	63,6	58,6	56,3	
		p=0,0353				p=0,0294	
<i>Hvis en kæreste eller ven bestemmer, hvem man må være venner med, eller hvad man må foretage sig?</i>	81,4	61,3	72,0	-	46,1	54,6	
		p=0,0386				p=0,2621	
<i>At sige til sin kæreste, at der ikke er andre, der vil have ham/hende?</i>	81,7	69,1	80,2	72,7	67,9	74,5	
		p=0,7385				p=0,7076	
<i>At komme med trusler om at gøre en anden person ondt?</i>	96,7	93,9	96,0	90,9	88,7	90,4	

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

"At en kæreste eller ven bestemmer hvem man må være venner med eller foretage sig" vurderes overvejende som psykisk vold af kvinder (71 %) – og markant flere af de kvinder, der har oplevet kærestevold (81 %).

Omkring tre fjerdedele af de unge (79 % kvinder og 72 % mænd) er enige i "At sige til sin kæreste, at ingen andre vil have vedkommende" er psykisk vold, og der er en markant større andel blandt unge kvinder udsat for kærestevold end blandt kvinder udsat for anden form for vold.

"At komme med trusler om at gøre en anden person ondt" vurderer hovedparten af både de kvindelige (96 %) og de mandlige deltagere (90 %) som værende psykisk vold – uanset, om de er voldsofre eller ej.

Udsatte for seksuel vold

"At ødelægge genstande, som en kæreste holder af", opfattes som psykisk vold både af kvinder udsat for seksuel kærestevold og ikke-ofre. Tilsvarende opfattes det som psykisk vold, hvis kæresten indskrænker ens selvbestemmelse, fortæller at ingen andre vil have en eller kommer med trusler, udanset om man har været udsat for seksuel vold eller ej.

Tabel 8. De unges egen vurdering af forskellige udsagn i forhold til definitionen af psykisk vold, fordelt på køn og udsættelse for seksuel kærestevold, anden vold og ingen vold.

	Kvinde		
	Overgreb fra kæreste	Overgreb fra anden	Intet overgreb
Synes du at følgende er psykisk vold, når det bliver gjort bevidst? (%)			
<i>At ødelægge noget som en (tidligere) kæreste eller ven holder af (fx billeder, tøj)?</i>	56,3	57,7	53,1
			p=0,6569
<i>Hvis en kæreste eller ven bestemmer, hvem man må være venner med, eller hvad man må foretage sig?</i>	66,2	67,5	72,4
			p=0,4149
<i>At sige til sin kæreste, at der ikke er andre, der vil have ham/hende?</i>	82,9	77,8	79,4
			p=0,3881
<i>At komme med trusler om at gøre en anden person ondt?</i>	98,6	95,0	95,7
			p=0,5439

Vold som middel

De unge blev i spørgeskemaundersøgelsen bedt om at angive, hvor enige eller uenige de er i en række udsagn om vold og voldelig adfærd. De unges udsagn rapporteres i forhold til henholdsvis fysisk og seksuel vold (Tabel 9 og 10).

Udsatte for fysisk vold

For udsagnet "*At ved brug af vold får man sin vilje*" var der kun enighed blandt 16,3 % af kvinderne, der ikke havde været udsat for fysisk vold. . Der var en signifikant sammenhæng mellem at have været udsat for vold og at erklære sig enig i udsagnet. Henholdsvis 28,8 % af kvindelige ofre for anden vold og 21 % af kærestevoldsofre var enige i udsagnet (Tabel 9).

I alt mente 26,7 % af de unge mænd, som ikke havde været udsat for fysisk vold, og 27,7 % af unge mænd, som havde været udsat for fysisk vold fra en anden end en kæreste, at vold kan bruges til at få sin vilje. Det tyder på, at en større andel af mænd end af kvinder anser vold som et brugbart middel – eller måske er mere accepterende over for vold, end kvinder er. Derimod har kvinder, der har været udsat for anden vold end kærestevold, den samme holdning som mændene.

Udsagnet "*At man kan blive provokeret til at bruge vold, og det ikke altid er forkert*" var

6,8 % de ikke voldsudsatte unge kvinder og 20 % af de ikke voldsudsatte unge mænd enige eller meget enige i. Specielt var kvinder og mænd, der havde været udsat for fysisk kærestevold, enige i dette udsagn, henholdsvis 22,6 % kvinder og 46,2 % mænd.

Hovedparten af både kvinder og mænd, henholdsvis 71,4 % af de ikke voldsudsatte kvinder og 79,8 % af de ikke voldsudsatte mænd, mente, *at det kan blive nødvendigt nogle gange at bruge vold i selvforsvar*. Både kvindelige og mandlige voldsofre er i højere grad tilbøjelig til at være enig heri. Sammenhængen med selv at have været udsat for vold og være enig i, at vold kan være nødvendig som selvforsvar, var mest udtalt for mænd (tabel 9).

Tabel 9. De unges egen vurdering af forskellige handlinger i forhold til vold, fordelt på køn og udsættelse for fysisk kærestevold, anden vold eller ingen vold.

	Kvinde			Mand		
	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold
Ved brug af vold eller trusler får man sin vilje (%)	p=0,0045			p=0,7956		
Meget uenig eller uenig	58,1	52,5	67,4	53,9	49,1	54,0
Hverken eller	21,0	18,6	16,3	-	23,2	19,3
Meget enig eller enig	21,0	28,8	16,3	-	27,7	26,7
Det er ikke altid forkert at bruge vold. da man nogle gange kan blive provokeret til at forsvare sig selv (%)	p<0,0001			p=0,0026		
Meget uenig eller uenig	64,5	70,3	79,0	38,5	47,8	61,6
Hverken eller	12,9	13,6	14,2	-	19,2	18,4
Meget enig eller enig	22,6	16,1	6,8	46,2	33,0	20,0
Det kan nogle gange blive nødvendigt at bruge vold til at forsvare sig selv (%)	p=0,1097			p=0,0066		
Meget uenig eller uenig	-	5,1	11,1	-	4,0	9,5
Hverken eller	12,9	12,7	17,5	-	6,7	10,7
Meget enig eller enig	80,7	82,2	71,4	100,0	89,3	79,8
Vold mellem voksne er mere alvorligt end vold mellem unge (%)	p=0,0377			p=0,0079		
Meget uenig eller uenig	69,4	64,1	71,8	-	57,1	64,2
Hverken eller	21,0	24,8	23,1	61,5	27,7	27,9
Meget enig eller enig	9,7	11,1	5,1	DIS	15,2	7,9

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Færre kvindelige ikke-voldsofre (5,1 %) end mandlige ikke-voldsofre (7,9 %) mente, at vold mellem voksne er mere alvorlig end vold mellem unge. Unge voldsofre vurderede i højere grad end de, der ikke har været udsat for vold, at voksenvold er mere alvorlig, henholdsvis 11,1 % af de kvindelige ofre for anden vold end kærestevold og 15,2 % af de mandlige ofre for anden vold end kærestevold (tabel 9).

Udsatte for seksuel vold

Kvinder udsat for seksuel kærestevold eller seksuel vold fra en anden vurderer signifikant oftere, at man ved brug af vold/trusler kan få sin vilje, til sammenligning med kvinder, der ikke har rapporteret at være blevet udsat for seksuel vold (Tabel 10).

Dobbelt så mange af de unge kvinder, der har været udsat for seksuel kærestevold, i forhold til kvinder, der ikke har været udsat herfor, vurderer, at det ikke er forkert at bruge vold, hvis man bliver provokeret - og dobbelt så mange ofre for seksuel kærestevold mener, at vold mellem voksne er mere alvorlig end vold mellem unge, sammenlignet med de kvinder, der ikke har rapporteret et overgreb.

Tabel 10. De unge kvinders egen vurdering af forskellige handlinger i forhold til vold i forhold til udsættelse for seksuel kærestevold, anden seksuel vold eller ingen vold.

Kvinde			
	Overgreb fra kære- ste	Overgreb fra anden	Intet overgreb
Ved brug af vold eller trusler får man sin vilje (%)	p=0,0343		
Meget uenig eller uenig	54,1	57,7	67,7
Hverken eller	23,0	21,2	15,7
Meget enig eller enig	23,0	21,2	16,7
Det er ikke altid forkert at bruge vold. da man nogle gange kan blive provokeret til at forsvare sig selv (%)	p=0,2225		
Meget uenig eller uenig	72,6	75,2	78,1
Hverken eller	11,0	14,7	13,9
Meget enig eller enig	16,4	10,2	8,0
Det kan nogle gange blive nødvendigt at bruge vold til at forsvare sig selv (%)	p=0,5189		
Meget uenig eller uenig	11,0	7,6	10,4
Hverken eller	17,8	12,7	17,6
Meget enig eller enig	71,2	79,6	72,0
Vold mellem voksne er mere alvorligt end vold mellem unge (%)	p=0,2364		
Meget uenig eller uenig	59,5	71,3	71,1
Hverken eller	29,7	22,9	23,3
Meget enig eller enig	10,8	5,7	5,6

Kønssforskelle i de unges afgrænsning af vold

De unges opfattelse af forekomsten af kærestevolden afhænger i høj grad af deres egne såvel som deres omgangskreds erfaringer. I det følgende indgår der resultater af fokusgruppeinterviewene.

Den åbne diskussion med de unge viste med stor tydelighed, at de unges afgrænsning af vold i høj grad påvirkes af, om volden udøves af mænd eller kvinder. Det gælder især for unge kvinder, som i visse tilfælde ikke definerer handlinger udøvet af kvinder imod mænd som værende vold, men definerer de samme handlinger udøvet af mænd mod kvinder som vold. Hvorvidt handlingerne havde medført en fysisk skade havde også stor betydning for, om de unge ville definerer disse som vold.

De unges opfattelse og tolkning var således afhængig af voldsudøveren/modpartens køn og skadefølgerne, det illustreres i denne dialog mellem 3 kvinder:

Det er lidt sjovt, når vi som piger har slået, fordi vi er det svage køn. Det slår mig lige pludselig, at vi er jo faktisk det svage køn, hvis det havde været min kæreste, der havde givet mig en knytter, så havde... det havde været urimeligt. (Kvinde 28 år)

Så havde det været vold [...] Men hvis det var ligestilling, så havde det været lige slemt begge veje, havde det ikke?. (Kvinde 23 år)

Jo, jo, det vil [...] sådan synes jeg, man havde det til at begynde med det der, at der er jo ikke nogen forskel om det er manden eller kvinden, men jeg kan godt lige pludselig se. (Kvinde 28 år)

Det er jo forskel. (Kvinde 23 år)

Det er lidt slemmere, når fyren slår, end når kvinden slår [...] Det er jo sjovt, ik? Når jeg så har givet min ekskæreste en knytnæve (griner selv), altså, det virker bare sådan lidt latterligt ik. Den rammer aldrig helt, den sidder ikke på samme måde, som hvis han gav mig en knytter. (Kvinde 28 år)

Vi griner, [men] man ville jo ikke grine, hvis du sagde, at din ekskæreste han havde [slået dig]...(kvinde 22 år)

At kvinders vold mod mænd ikke tages ligeså alvorligt som mænds vold mod kvinder, men i stedet bliver latterliggjort, viser sig også i følgende citater:

Man kan jo godt fx skubbe, hvis man er rigtig sur på en dreng, man kan godt skubbe til ham eller sådan, uden at der sker noget, og du kan også godt lige slå [alle griner]. (Kvinde 17 år)

Jamen, jeg har også prøvet engang. Der var alkohol indblandet. Der var jeg simpelthen så fuld, så det var pinligt, og.. jamen jeg kan ikke huske bogstavelig talt, men der var også en grund til det, når beruset, men det var noget med, at vi skulle til en fest sammen eller sådan noget, og så ville han et bestemt sted hen, og så tror jeg føler lidt jalousi, og så skred jeg, og så gik jeg i ren protest, og så løb han efter mig, og så var jeg bare sådan lidt "jamen, du hører jo ikke på mig, og så lavede jeg bare denne her "Duk" [alle griner], så nakkede jeg ham bare lige en skalle. (Kvinde 22 år)

Denne kønsmæssige forskel i, hvornår de unge selv mener, at noget kan betragtes som værende vold, vil sandsynligvis påvirke henholdsvis unge kvinde og mænds offeroplevelse og derved have betydning for afrapportering af deres voldsudsættelse.

Kærestevold – et tabu

De unge i fokusgrupperne gav udtryk for, at kærestevold blandt unge er yderst tabubelagt. De mener, at det medfører, at der rapporteres mindre kærestevold, end der egentlig foregår blandt unge. De unge fortæller på baggrund af deres egne samt bekendtes erfaringer, at det er rigtigt svært for unge at fortælle til andre, hvis deres kærester er voldelige eller på anden måde gør dem ondt.

Det taler man virkelig ikke om. Min bedste veninde – jeg skulle virkelig presse det ud af hende. Altså det var sådan, at når vi havde aftaler, så aflyste hun, fordi hun var blevet syg, og så fandt jeg senere ud af, at det var fordi, at hun havde blå mærker over hele kroppen, og hun slet ikke kunne gå, fordi han havde slået hende så meget. (Kvinde 18 år)

Denne tabuisering, mener de unge, kan forklares ved, at man som ung er bange for, hvordan andre vil dømme en. De oplever, at ens valg af kæreste på en måde afspejler en selv, og at omgivelserne bedømmer en på karakteren af kæresteforholdet.

Ens valg af kæreste reflekterer jo også en selv. Hvis han er skod, så tænker man jamen, jeg har frivillig valgt skod. (Kvinde 21 år)

I forbindelse med diskussionen omkring tabuiseringen af kærestevold mente de unge, at især unge mænd var ramt af dette tabu, idet de vil have endnu sværere ved at indrømme over for andre, at de er blevet udsat for vold af en kæreste, end kvinder har. Det kan hænge sammen med, at kærestevold mod mænd ikke tages ligeså alvorlig og ikke i samme grad fordømmes som mænds vold imod kvinder.

Jamen jeg tænker bare, at man har hørt så meget om mænd, der også bliver slået af deres kærester. Man hører i hvert fald om det, men det er sådan, at de ikke kan udtale sig om det, fordi det er jo fuldkommen tabu for dem, for det er jo et meget stort prestigetab [...]. For der er nok stadigvæk de sådan meget traditionelle kønsroller, med at det skal være manden, der er forsørgeren, og derfor, hvis han bliver slået, så er det virkelig tabu for ham, og han ikke rigtig komme ud med det. (Mand 20 år)

Men jeg tror måske, at det er endnu mere nedværdigende, hvis man er dreng så at blive slået af en kvinde. For en dreng eller en mand at blive slået, fordi

det er sådan, det er jo manden, som oftest er den stærkeste i forholdet, så det kan godt være, at der er flere kvinder, end man lige går og tror, som slår deres mænd, men at der bare er færre mænd, der siger det fordi, jeg tror, at det er endnu mere nedværdigende for en mand at blive slået på en måde, end det er for kvinder (Kvinde 17 år)

Jeg tror ikke, at der er nogle mænd, der vil stå frem og sige, hvis de har fået nogle på hovedet af deres kæreste eller sådan noget. Jeg tror heller ikke, der er særlig mange, der ville tage det seriøst. Hvor det er anderledes, hvis det er omvendt, ik. (Mand 27 år)

Tabuiseringen, som måske især rammer mandlige ofre for kærestevold, har stor betydning for om unge fortæller andre om overgrebene, eller om de i stedet skjuler og måske ligefrem accepterer volden. Forekomsten af kærestevold blandt unge i Danmark kan derfor være højere, end det er muligt at belyse ud fra en spørgeskemaundersøgelse.

Fokusgrupperne giver ikke et entydigt indblik i omfanget af kærestevold blandt unge. Men i alle fokusgrupperne sad der personer, som selv havde oplevet eller brugt vold imod en kæreste, eller som kendte nogen, der havde oplevet dette, på trods af at udvælgelsen af deltagerne ikke havde haft dette som et rekrutteringskriterium.

Et andet vigtigt indblik, som fokusgrupperne har givet, er, at vold i kæresteforhold ikke udelukkende udøves af unge mænd mod unge piger. Flere af de kvindelige deltagere indrømmede således, at de selv havde udøvet en eller flere former for vold mod en kæreste, eller at de kendte tilfælde, hvor piger havde slået eller kontrolleret drenge med "psykisk vold".

Hvordan forholder de unge sig til kærestevold?

Som det illustreres ved ovenstående resultater både for de kvindelige ofre for fysisk og seksuel vold og de mandlige ofre for fysisk vold, har de unge ikke et entydigt syn på vold. I visse tilfælde finder de nogle former for vold rimelige og acceptable. De unges forståelse af vold er meget kontekstafhængig.

At hun bare havde snakket med en eller anden fyr. Så vil jeg ikke sige, at det var okay, at han slog hende. [...] Men med min veninde og min ven, hvor at hun havde været ham utro og [...] i det hele taget havde lavet rigtig mange onde ting, så vil jeg sige, at det var mere okay i hvert fald. (Kvinde 18 år)

Det er mængden, altså antal gange, hvor tit og hvor kontinuerligt det ligesom er, så altså, der er jo ikke nogle, der siger, at fordi at man bliver så stik tosset på hinanden en dag, at man så lige kommer til at stikke en flad [griner] sådan noget. Det er jo ikke, en gang, altså det er jo ikke noget der nødvendigvis er ødelæggende for forholdet. (Kvinde 28 år)

I fokusgrupperne fremgik det af de unges første udtalelser, at de udelukkende betragtede vold som værende noget der foregik fysisk. Dog, som samtalerne udviklede sig, blev de unge mere og mere opmærksomme på, at vold også kunne tage andre former såsom at udøve psykisk vold og seksuel pres, især hvis dette var en systematisk adfærd:

Det kan vel også være verbalt, et eller andet sted, med trusler og sådan noget. Det er vel også en form for vold. [...] Og der går min grænse i hvert fald også. Allerede der! Fordi at det er et sidespor, som jeg slet ikke kan tolerere altså. (Mand 22 år)

Det er jo også noget vold. Hvis man hele tiden får at vide, man er dum jo. Det er jo psykisk terror, synes jeg. (Kvinde 23 år)

... psykisk [vold] vil jeg nok sige er den slæmmeste, fordi det er simpelthen, du kan blive bims til sidst. Det kan du også blive af blå mærker, men hvis du stadig har forstanden med dig. (Kvinde 22 år)

Jeg tænker også på den vold, som ikke efterlader mærker. En ting er at blive slået, det kan man sådan forholde sig til, et eller andet galt ikke. Noget andet er, hvis man har en kæreste, der kører terror på en. Jeg har en veninde, hun bliver spyttet på. Det er noget af det mest ydmygende, du kan forstille dig, at blive spyttet på af din egen kæreste. Du kan ikke se det. Hvordan skal man komme af med det? (Kvinde 21 år)

Han blev meget indelukket og lidt vred, når vi ikke havde sex. Ikke sådan at han slog mig eller råbte af mig eller sagde "din dumme so" eller noget som helst, han kunne aldrig finde på at røre mig. Han blev bare meget, han blev faktisk tusefornærmet på en lidt mere hidsig måde, så det var altså lidt et spørgsmål om, "skal jeg få det her overstået når jeg kom, skal jeg have sex med ham med det samme" eller "skal jeg bare få det overstået inden vi sover?" (Kvinde 24 år)

Hvis det virkelig er sådan noget, et sygeligt system ... - et ydmygelsessystem, så ville jeg nok sammenligne det med vold. (Kvinde 21 år)

Disse citater viser, at de unge har eksempler på både psykisk og seksuel vold fra kærester, som ikke altid stemmer overens med deres egen umiddelbare forståelse af vold som værende noget der udøves fysisk. De unge gør i denne forbindelse desuden opmærksom på, at disse andre former for vold, kan gøre lige så ondt som fysisk vold, men at det kan være svært både for de unge selv samt deres omgivelser at se og erkende, at det de oplever er vold.

Forskellen på vold i unge og voksnes parforhold blev diskuteret i fokusgrupperne. Det gennemgående indtryk var, at kærestevold er ligeså alvorligt som partnervold blandt voksne, men det ikke altid bliver taget ligeså seriøst.

Ja, det er lige alvorligt, men jeg tror ikke, at folk tager det ligeså alvorligt. (Kvinde 18 år)

Mediernes betydning for de unges forståelse af vold

I relation til diskussionen af forskellen på vold, når det udøves af henholdsvis mænd og kvinder, blev mediernes stereotype fremstilling diskuteret af de unge i fokusgrupperne. Fremstillingen giver indtryk af, at vold begået af kvinder ikke er alvorlig men derimod komisk, mens vold begået af mænd er et alvorligt problem. En holdning, som de unge trods deres ønske om ligestilling mellem kønnene måtte indrømme, at de også kunne være mærket af. Som beskrevet nævnte flere, at de ikke ville tage det alvorligt og måske ligefrem finde det komisk, hvis de så en kvinde slå en mand.

En dansk film, hvor konen banker manden, med Sidse Barbet, tror jeg det er. ...Det er jo sådan nogle film, der gør det komisk, at det faktisk er en fyr, der bliver banket af konen, er undertrykt af konen, men det er jo ligeså virkeligt. [...] Og man ville jo aldrig nogen siden lave det til en komik, at det var kvinden der blev slået. [...] Så ville folk jo gå fuldstændig i protest og jeg ved ikke hvad. (Kvinde 23 år)

Og jeg tror også, at både piger og drenge har lidt den med sig, fordi det, man ser jo ikke sådan vold på gaden, men man ser det i tv. Og når man ser, hvilken reaktion at folk for af at slå, en kvinde slår en mand, og en mand slår en kvinde, at det er forskellige reaktioner. Jeg tror lidt, at man har det med sig, både piger og drenge. (Kvinde 18 år)

De unges vurdering af voldsforekomsten

De tidligere afsnit har belyst omfanget og karakteren af den vold, som unge udsættes for i Danmark med særligt fokus på kærestevold. Det er også belyst hvordan de unge selv afgrænser vold. Det er fundet, at vold blandt unge er relativt udbredt - især rapporterer en relativ stor andel af unge mænd at være udsat for vold fra fremmede eller på gaden. Kærestevold er mindre udbredt og rapporteres markant hyppigere af unge kvinder end af unge mænd.

Spørgeskemaundersøgelsen inkluderede spørgsmål om de unges egne vurderinger af, hvilke voldsformer, som unge i Danmark hyppigst bliver udsat for. Der var mulighed for at svare på 7 forskellige voldsformer.

Udsatte for fysisk vold

Vold på gaden betragtes af både de mandlige og kvindelige respondenter som den hyppigste form for vold mod unge i Danmark. Dette er især udtalt for mænd, idet 65 % af mænd mod 43,2 % af kvinderne mener, at gadevold er den hyppigste form for vold. Flere kvinder (40,2 %) end mænd (25,1 %) fremhæver derimod mobning, kærestevold og seksuelle overgreb som de hyppigste former for vold mod unge (data ikke medtaget i tabeller). Der er således betydelige kønsforskelle i vurderingen af risikoen for voldsudsættelse for unge i Danmark.

Der er markant forskel på, hvordan unge kvinder, der har været udsat for fysisk kærestevold, vurderer de hyppigste voldsformer i forhold til de øvrige kvinder. Unge kvinder, der har været udsat for fysisk kærestevold, mener oftere, at vold i familien er den hyppigste form for vold, end kvinder, der har været udsat for anden fysisk vold, og kvinder, der ikke har været udsat for fysisk vold det seneste år, henholdsvis 15,0%, 9,4% og 6,1%. Derimod vurderer de mindre hyppigt at vold på gaden er den hyppigste voldsform (Tabel 11).

Mobning ("Happy slapping") betragtes som den hyppigste voldsform af ca. hver fjerde af de unge, der ikke selv har været udsat for fysisk vold det seneste år, men af en lavere andel, 19,6% af kvinder og 22,8% af mænd, der har været udsat for fysisk vold fra anden person end en kæreste det seneste år (Tabel 11).

Tabel 11. Den procentvise fordeling af svar på, hvilken voldsform, der er hyppigst mod unge i Danmark fordelt på køn og svarpersonernes egen udsættelse for fysisk vold.

	Kvinde			Mand		
	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold
Den unges vurdering af den hyppigste form for vold i Danmark (%)						
Mobning, 'Happy Slapping'	26,7	19,6	28,1	-	16,2	22,8
Vold på gaden	38,3	44,8	43,4	83,3	69,5	61,8
Vold på arbejdspladsen	-	4,7	7,3	-	-	3,1
Vold i familien	15,0	9,4	6,1	-	-	3,1
Vold i kæresteforhold	10,0	10,3	10,4	-	4,8	5,3
Seksuelle overgreb	-	-	2,3	-	-	-
Anden form for tvungen seksuel aktivitet	-	6,5	2,2	-	7,1	3,3
Ubesvaret	-	-	-	-	-	-

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Udsatte for seksuel vold

Vurderingen af de hyppigste voldsformer blandt de kvindelige ofre for seksuel vold er omtrent den samme som for ofre for fysisk vold. Det vil sige, at vold på gaden angives som den hyppigste voldsform (tabel 12).

Det er bemærkelsesværdigt, at kvinder, der har været udsat for seksuel kærestevold, i langt højere grad (7,4%) end nogle af de andre unge kvinder, inklusive kvinder der har oplevet anden seksuel vold (3,5%), vurderer seksuelle overgreb som værende den hyppigste form for vold imod unge. Samtidig er der færrest i denne gruppe, som anser kærestevold som den hyppigst forekommende form for vold.

Tabel 12. Den procentvise fordeling af svar på, hvilken voldsform, der er hyppigst mod unge i Danmark fordelt på svarpersonernes egen udsættelse for seksuel vold - kun for kvinder.

	Kvinde		
	Overgreb fra kæreste	Overgreb fra anden	Intet overgreb
Den unges vurdering af den hyppigste form for vold i Danmark (%)			
Mobning, 'Happy Slapping'	19,1	30,1	27,8
Vold på gaden	45,6	35,7	44,0
Vold på arbejdspladsen	-	7,0	6,8
Vold i familien	7,4	7,7	6,7
Vold i kæresteforhold	8,8	13,3	9,9
Seksuelle overgreb	7,4	3,5	2,0
Anden form for tvungen seksuel aktivitet	-	-	2,4
Ubesvaret	-	-	-

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Spørgeskemaundersøgelsen gav også mulighed for at kommentere spørgsmålet om den hyppigste form for vold imod unge – i form af fritekstsvar. Nedenstående citater er eksempler herpå:

Jeg synes, at grov mobning i folkeskolen også kan betegnes som vold, især mobning imellem drenge. (Kvinde 16 år)

Vold i byen overstiger langt nogle af jeres valgmuligheder efter min vurdering. (Mand 21 år).

I fokusgrupperne blev de unge spurgt om deres egen vurdering af omfanget af kærestevold. Nogle af deltagerne mente, at kærestevold kun forekommer meget sjældent eller overhovedet ikke, mens andre mente, at det er et meget udbredt problem. Andre gav udtryk for, at det formentligt forekommer oftere, end man umiddelbart skulle tro, og at det kun er de allerværste tilfælde, som bliver afsløret eller er kendt af venner og familie. De følgende tre citater er eksempler på de unges udsagn:

Jeg synes ikke, det er noget, jeg har oplevet. Jeg ved heller ikke, om det er noget man ville lægge mærke til, hvis det var. (Mand 26 år)

Jeg tror, det er blevet mere og mere almindeligt, at gøre det.[...]. Det er ligesom om det er blevet mere ok at gøre det, fordi jamen, "så giver jeg hende lige en på hovedet, og så tier hun stille", så er det som om, så er de blevet sejere, så har de fået en eller anden kontrol. (Kvinde 19 år)

*Jeg tror størstedelen af mine veninder har prøvet at få en på hovedet. (Kvinde
19 år)*

Offerprofil

En række baggrundsoplysninger gør det muligt at belyse, hvorvidt nogle grupper af unge er mere udsatte for kærestevold end andre. Tabel 13 viser forekomsten af fysisk vold og seksuel vold opdelt på kærestevold og anden vold, fordelt på køn, aldersgrupper, etnicitet og samlivsform.

Tabel 13. Procentandelen af unge udsat for fysisk og seksuel vold, fordelt på type af voldsudøver, køn, alder, herkomst, samlivsstatus og beskæftigelse.

	Fysisk vold			Seksuel vold		
	Kæreste	Anden	Ingen	Kæreste	Anden	Ingen
Total (%)	4,4	19,9	75,7	5,0	11,1	83,9
Køn (%)						
Mand	2,0	35,7	62,3	1,9	5,4	92,7
Kvinde	5,6	10,8	83,5	6,7	14,4	78,9
Alder (%)						
15-17 år	6,8	29,7	63,5	7,7	14,9	77,4
18-19 år	4,4	22,9	72,8	7,8	14,2	78,5
20-21 år	4,0	18,3	77,7	3,2	9,2	87,6
22-25 år	2,2	9,5	88,3	1,4	6,4	92,2
Herkomst (%)						
Etnisk dansk	4,2	18,8	77,0	5,0	11,1	83,9
Adopteret	-	-	90,9	-	-	72,7
Indvandrer	-	25,6	69,2	6,3	12,5	81,3
Efterkommer A (begge forældre født i andet land)	-	36,4	54,6	-	-	95,2
Efterkommer B (ene forældre født i andet land)	-	29,2	66,7	-	10,5	85,3
Samlivsform (%)						
Gift eller bor sammen med en kæreste	5,1	7,3	87,6	-	7,2	91,7
I et kæresteforhold (>6 mdr.) uden at bo sammen	4,6	18,8	76,6	5,4	10,0	84,6
I et kæresteforhold (<6 mdr.) uden at bo sammen	7,7	22,1	70,3	8,4	15,6	76,0
Single (men har tidligere haft en kæreste)	2,6	26,4	71,0	5,6	12,3	82,1
Anden samlivsform (ex forlovet, eller lige afsluttet et forhold)	-	-	76,2	-	-	81,8

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Køn og alder

Kvinder udsættes oftere for seksuel vold, mænd oftere for fysisk vold. Det er især de helt unge, 15-17-årige, der rapporterer udsættelse for fysisk kærestevold, mens seksuel vold hyppigst rapporteres af 15-19-årige.

Herkomst

Herkomst er i denne oversigt opdelt på 5 kategorier ud fra oplysninger om de unges og deres forældres fødeland. Der indgår ikke oplysninger om de unges egen vurdering af etnisk tilhørsforhold.

- Etnisk danske: den unge og begge forældre er født i Danmark.
- Adoptivbørn: den unge er født i ikke-vestligt land og begge forældre er født i Danmark.
- Indvandrere: den unge selv og forældrene er født i andet land end Danmark.
- Efterkommere A: den unge er selv født i Danmark, begge forældre er født i andet land
- Efterkommere B: den unge er selv født i Danmark, den ene forælder er født i et andet land end Danmark, og den anden er født i Danmark.

Unge ikke-etnisk danske rapporterer hyppigere end etnisk danske udsættelse for anden fysisk vold men er ikke mere udsatte for fysisk kærestevold.

Samlivsform

Unge, der er i et nyt forhold, og som ikke bor sammen med kæresten, rapporterer tre gange oftere end singlerne, at de har oplevet fysisk kærestevold inden for det seneste år. Det er dog muligt, at gerningspersonen er en tidligere kæreste og ikke den nuværende kæreste, som den unge har angivet samlivsstatus i forhold til.

Seksuel vold rapporteres sjældent af unge, som har angivet at være gift eller bo sammen med en kæreste, og i forhold til seksuel kærestevold rapporterer unge, der er i forhold, der har varet kortere end 6 måneder, halvanden gang så ofte et overgreb som unge, der har haft et kæresteforhold i mere end 6 måneder.

Forholdets længde og nærhed (samliv) kan ses som en mulig beskyttende faktor i forhold til kærestevold – eller det er udtryk for, at de unge, der udsættes for kærestevold, relativt hurtigt opløser dette kæresteforhold. Det kan også tolkes som, at forholdet fra starten har været voldeligt.

Tabel 14 viser resultaterne af en analyse af de enkelte faktoreres betydning for risikoen for udsættelse for fysisk og/eller seksuel kærestevold i forhold til ikke at have væ-

ret udsat for nogen fysisk eller seksuel vold. Statistisk signifikante sammenhænge er angivet med ” * ”.

Der er således markante sammenhæng med følgende faktorer:

- At være kvinde fordobler risikoen for kærestevold,
- Alder over 20 år nedsætter risikoen for kærestevold,
- At have været i et kæresteforhold i relativ kort tid (mindre end 6 måneder) øger risikoen næsten til det dobbelte.

Der er ingen signifikant sammenhæng mellem de unges herkomst, og hvorvidt de har oplever fysisk eller seksuel vold fra en kæreste.

Tabel 14. Regressionsanalyse af køn, alder, herkomst og samlivsstatus og fysisk og/eller seksuel kærestevold

	Kærestevold		
	OR	CI-øvre	CI-nedre
Køn (OR)	p=0,005		
Mand (reference)	1		
Kvinde	(*) 2,26	1,429	3,580
Alder (OR)	p=<0,001		
15-17 år	1,12	0,717	1,748
18-19 år (reference)	1		
20-21 år	(*) 0,53	0,308	0,904
22-25 år	(*) 0,23	0,127	0,407
Herkomst (OR)	p=0,717		
Samlivsform (OR)	p=0,0042		
Gift eller bor sammen med en kæreste	0,62	0,366	1,035
I et kæresteforhold (>6 mdr.) uden at bo sammen	0,90	0,552	1,471
I et kæresteforhold (<6 mdr.) uden at bo sammen	(*) 1,93	1,174	3,165
Single (men har tidligere haft en kæreste) (reference)	1		
Anden samlivsform (ex forlovet, eller lige afsluttet et forhold)	1,28	0,281	5,822

(* angiver en signifikant sammenhæng)

Fokusgrupperne havde generelt den holdning, at kærestevold er noget, der kan ske i alle sociale samfundslag og blandt alle etniske grupper, sådan som resultaterne fra spørgeskemaundersøgelse også viser.

Men jeg synes også tit det bliver meget misforstået, sådan, at man snakker tit om, at når folk de er kærester med en indvandre, så får de tæv, fordi de ikke

gør det og det, og sådan tror jeg altså ikke det er. Jeg tror, det er ligeså meget folk med indvandrebaggrund, som det er med dansk baggrund, der gør det.
(Kvinde 18 år)

Blandt deltagerne i fokusgrupperne var der tendens til, at de yngre havde et mere direkte kendskab til kærestevold end de ældre. Det kendskab, de ældre deltagere havde, var desuden ofte relateret til oplevelser, som de eller deres venner havde haft, da de var yngre.

Det begrænsede deltagerantal i fokusgrupperne gør det ikke muligt at drage konklusioner. Dog kan det være værd at bemærke, at især yngre unge er opmærksomme på og har erfaringer om problemet, hvilket gør det særligt vigtigt at oplyse omkring og forebygge kærestevold allerede fra den tidlige ungdom.

Hvor sker volden?

Der er betydelig forskel i gerningssted for fysisk og for seksuel vold, og der er kønsforskelle heri. Det er et relativt lille antal unge mænd, der rapporterede udsættelse for seksuel vold, hvorfor der ikke indgår data om gerningssted for seksuel vold mod mænd i oversigten over gerningssted for seksuel vold. I Tabel 15 indgår der oplysninger om alle former for fysisk vold, ikke kun kærestevold.

Fysisk vold

Unge har størst risiko for at blive udsat for fysisk vold i det offentlige rum. De unge kvinder udsættes oftest for fysisk vold på barer, restauranter eller diskoteker, mens de unge mænd oftest bliver udsat for vold på gaden eller anden offentlig plads. Kvinderne udsættes oftere end mænd for vold i eget eller voldsudøverens hjem (Tabel 15).

Tabel 15. Fordelingen af gerningssted ved udsættelse for fysisk vold, fordelt på køn.

	Kvinde	Mand
Hvis du har været udsat for en eller anden form for vold indenfor de seneste 12 måneder, hvor fandt volden da sted sidste gang det skete? (%)		
Hjemme hos offeret	17,4	2,1
Hjemme hos voldsudøver	7,8	-
Hjemme hos anden person	5,4	3,8
I gården eller opgangen	-	-
I skolen, arbejdsplads	9,6	8,5
På bar, restaurant, diskotek	28,7	32,2
Andet steds indendørs	3,6	4,2
I offentligt transportmiddel	-	-
På gaden eller offentlig plads	13,8	34,8
I en park eller skov	-	2,1
Andet steds udendørs	6,0	6,8
I udlandet	4,2	3,4

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Seksuel vold

Unge kvinder er oftest udsat for seksuel vold i eget, voldsudøverens eller anden person hjem, 56,7%. Men for 16,8 % af de unge kvinder, som blev udsat for seksuel vold, skete det på restaurant, bar eller diskotek (Tabel 16).

Tabel 16. Fordelingen af gerningsstedet for seksuel vold for kvinder.

	Kvinde
Hvis du har været udsat for en eller anden form for seksuelt overgreb indenfor de seneste 12 måneder, hvor fandt dette da sted sidste gang det skete? (%)	
Hjemme hos offeret	18,5
Hjemme hos voldsudøver	24,3
Hjemme hos anden person	13,9
I gården eller opgangen	-
I skolen, arbejdsplads	6,9
På bar, restaurant, diskotek	16,8
Andet sted indendørs (eks)	6,4
I en bil	-
I offentligt transportmiddel (bus el tog)	-
På gaden eller offentlig plads	-
I en park eller skov	-
Andet sted udendørs (eks)	4,6
I udlandet	3,5

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Voldens alvor

I det følgende beskrives de akutte skader og de mulige senfølger til volden med fokus på forekomsten af trivselsproblemer blandt de unge, der rapporterede kærestevold.

Akutte skader

Ofre for kærestevold rapporterer oftere end andre voldsofre, at den fysiske vold har medført skader (Tabel 17). I alt 64,3 % af de kvindelige kærestevoldsofre og 58,3 % af de mandlige kærestevoldsofre rapporterer således at have fået skader til sammenligning med 53,3 % af de andre kvindelige voldsofre og 49,0 % af de andre mandlige voldsofre. Langt den hyppigste form for skade er blodudtrædninger og hudafskrabbinger.

Tabel 17. Skader ved fysisk vold fordelt på type voldsudøver og køn, angivet i procent.

	Kvinde		Mand	
	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Vold fra kæreste	Vold fra anden
Fik du fysiske skader af volden ?(%)				
Fik ikke nogen skader	35,7	46,7	41,7	51,0
Blå mærker eller hudafskrabbinger	60,7	38,9	58,3	38,9
Sår	8,9	5,6	-	13,6
Anden skade	5,5	1,1	-	8,3
Aktuelle problemer som den unge mener skyldes volden				
	9,8	8,8	-	8,3

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Knap hver tiende af de unge kvinder har aktuelle problemer, som de selv mener skyldes volden. Der er beskedent forskel heri mellem vold udøvet af en kæreste eller en anden person. En lidt lavere andel af mænd henfører aktuelle problemer til udsættelse for vold fra anden person. Der er få mandlige ofre for kærestevold (<5), der har angivet aktuelle problemer som følge af denne form for vold, til at der kan angives en procentandel.

Senfølger af volden, trivselsproblemer

Spørgeskemaundersøgelsen giver mulighed for at belyse, hvorvidt ofre for kærestevold har en ringere trivsel sammenlignet med ofre for anden vold og unge, der ikke har været udsat for vold. I tidligere studier blandt voksne er der fundet markante sammenhænge for kvinder men ikke for mænd mellem udsættelse for fysisk vold og en række helbredsproblemer (21), og der er påvist sammenhænge mellem trivselsproblemer og udsættelse for seksuelle overgreb både blandt voksne mænd og kvinder (22).

Udsatte for fysisk vold

Unge kvinder udsat for fysisk kærestevold rapporterer oftere end ofre for anden vold og ikke-ofre, at de har en række fysiske og psykiske symptomer (Tabel 18). Sammenlignet med kvinder, der ikke har været udsat for vold, rapporterer de fire gange oftere angstanfald, godt to gange oftere svimmelhed, over to gange oftere mareridt, og de oplever knap to gange oftere daglig tristhed og depression samt knap en halv gang oftere nervøsitet.

Da resultaterne er baseret på et tværsnitsstudie, er det ikke muligt at afgøre om disse symptomer er direkte relateret til volden eller skyldes andre, tidligere traumatiske oplevelser. Der kan også være en sammenhæng mellem at have psykiske problemer og lade sig udsætte for kærestevold.

Hvorvidt der er den samme sammenhæng mellem forekomsten af psykiske problemer og udsættelse for kærestevold for mænd er uvist, da data er for spinkle til at gennemføre tilsvarende analyser. Men data tyder på, at unge, mandlige voldsofre, dvs. ofre for anden vold end kærestevold, også har flere trivselsproblemer end mænd, der ikke har været udsat for vold, i modsætning til hvad der tidligere er rapporteret blandt voksne mænd.

De rapporterer oftere depression, søvnproblemer og nervøsitet. Ofre for kærestevold har især søvnproblemer (Tabel 18).

Unge kvinder, der har været udsat for fysisk kærestevold, tager oftere beroligende medicin end andre voldsofre og kvinder, som ikke har oplevet vold. Det er ikke fundet nogen signifikant sammenhæng mellem medicin forbrug og vold for mændenes vedkommende.

Næsten en tredjedel af alle de unge kvinder, som har været udsat for fysisk kæreste-vold, rapporterer at de, på et eller andet tidspunkt, har forsøgt selvmord sammenlignet med 11,1 % af andre voldsofre og 8,6 % af ikke-voldsofre (Tabel 18).

Generelt rapporterer kvinder hyppigere selvmordsforsøg end mænd. Der er dog også blandt mændene tendens til, at voldsofre hyppigere end ikke-voldsofre rapporterer selvmordsforsøg.

Tabel 18. Sammenhæng mellem trivsel og fysisk vold fordelt på type voldsudøver og køn, angivet i procent.

	Kvinde			Mand		
	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold
Har du indenfor den seneste måned haft? (%)						
Ondt i led og muskler	55,7	46,4	44,7	54,6	55,8	55,0
Hovedpine	77,1	75,9	72,2	-	54,7	48,0
Svimmelhed	42,6	28,6	20,7	-	21,1	10,3
Daglig tristhed og depression	42,6	25,0	21,6	-	19,5	9,6
Problemer med at sove	47,5	35,7	26,4	45,5	40,5	22,9
Mareridt	42,6	29,5	19,4	-	9,0	8,0
Nervøsitet	24,6	21,4	14,8	-	14,7	7,6
Angstanfald	13,1	-	2,8	-	-	-
Følelse af uoverkommelighed	57,4	43,8	31,5	-	20,5	15,2
Ondt i maven	54,1	41,1	34,8	-	19,0	17,9
Underlivssmerter	59,0	39,3	32,0	-	-	-
Fordøjelsesbesvær	14,8	5,4	11,4	-	4,7	3,6
Brug af beroligende medicin? (%)		p=0,0140			p=0,1515	
Ja	9,7	4,3	2,9	-	-	1,3
Nogensinde forsøgt at tage eget liv (%)		P<0,0001			p=0,0015	
Ja	32,3	11,1	8,6	-	7,5	2,3

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

De unge, som har oplevet fysisk vold fra en nuværende eller tidligere kæreste, er desuden blevet spurgt om hvordan denne oplevelse har påvirket dem (Tabel 19).

En dobbelt så stor andel af unge mænd (40,9 %) som af unge kvinder (20,5 %) angav, at den fysisk kærestevold ikke havde påvirket dem. Men knap hver femte kvinde (19,3 %) og hver tredje mand (27,3 %) havde haft skyldsfølelse over at være blevet udsat for en sådan vold. Derudover havde 39,8 % af kvinderne og 22,7 % af mændene følt had og/eller håbløshed som følge af oplevelse. I alt 26,5 % af kvinderne

angav, at de efterfølgende havde oplevet vanskeligheder i personlige forhold, og 20,5 % havde oplevet vanskeligheder i forbindelse med studiet (Tabel 19).

Tabel 19. Fysisk kærestevolds påvirkning på den unge angivet i procent. De unge har haft mulighed for at angive flere svar.

	Kvinde	Mand
Hvordan påvirkede det dig at opleve fysisk vold fra din kæreste (%)		
Det påvirkede mig ikke	20,5	40,9
Skyldfølelse	19,3	27,3
Skamfølelse	19,3	-
Had	39,8	22,7
Depression	21,7	-
Håbløshed	19,3	22,7
Nedsat selvfølelse	25,3	-
Søvnbesvær eller mareridt	13,3	-
Koncentrationsbesvær	13,3	-
Vanskeligheder i personlige forhold	26,5	-
Vanskeligheder i forbindelse med studier	20,5	-

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Kærestevold ser således ud til at påvirke unge kvinder mere end unge mænd, men knap to ud af tre mænd angiver dog også at være blevet påvirket på den ene eller anden måde.

Udsatte for seksuel vold

Kvindelige ofre for seksuel kærestevold angiver oftere at have underlivssmerter (52 %), følelsen af at alt er uoverkommeligt (48 %), daglig tristhed og depression (35,6 %) og angstanfald (11 %) end ofre for anden vold og ikke-ofre (Tabel 20). Kvinder, der har oplevet seksuel vold fra en anden end en kæreste, angiver derimod oftere at have hovedpine (81,4 %), nervøsitet (22,4 %) og fordøjelsesbesvær (13,5 %) sammenlignet med de andre grupper af kvinder (Tabel 20)

Mandlige ofre for seksuel kærestevold rapporterer oftere at have haft problemer med ondt i led og muskler samt hovedpine sammenlignet med andre ofre og ikke-ofre. Derudover rapporterer mandlige ofre for seksuelle overgreb fra en anden person end en kæreste hyppigere en række trivselsproblemer end ikke-ofre gør.

For kvinder gælder, at trivselsproblemer blandt ofre for seksuel vold varierer med, om den unge har været udsat for dette af en kæreste eller af en anden person. Nogle trivselsproblemer forekommer hyppigere blandt kærestevoldsofre (eksempelvis underlivssmerter, problemer med at sove og følelse af uoverkommelighed), mens andre

forekommer hyppigere, når gerningspersonen har været en anden end kæresten (eksempelvis hovedpine, nervøsitet og fordøjelsesbesvær).

Tabel 20. Sammenhæng mellem trivsel og seksuel vold fordelt på type voldsudøver og køn, angivet i procent.

	Kvinde			Mand		
	Overgreb fra kæreste	Overgreb fra anden	Intet overgreb	Overgreb fra kæreste	Overgreb fra anden	Intet overgreb
Har du indenfor den seneste måned haft? (%)						
Ondt i led og muskler	48,0	44,9	45,5	63,6	55,6	55,2
Hovedpine	76,7	81,4	70,5	45,5	40,7	50,4
Svimmelhed	37,0	33,3	19,4	-	22,2	14,1
Daglig tristhed og depression	35,6	23,7	22,1	-	-	13,0
Problemer med at sove	46,6	40,4	25,4	-	44,4	29,8
Mareridt	35,6	30,1	19,3	-	-	8,5
Nervøsitet	19,2	22,4	14,9	-	-	10,0
Angstanfald	11,0	3,2	3,0	-	-	-
Følelse af uoverkommelighed	48,0	38,5	31,7	-	25,9	17,0
Ondt i maven	49,3	44,2	33,8	-	18,5	18,3
Underlivssmerter	52,0	41,7	31,7	-	-	-
Fordøjelsesbesvær	11,0	13,5	10,7	-	-	3,7
Brug af beroligende medicin? (%)			p=0,3865			p=0,1172
Ja	-	4,4	3,0	-	-	1,4
Nogensinde forsøgt at tage eget liv (%)			P<0,0001			p=0,0009
Ja	31,1	16,5	7,5	-	-	3,8

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Det er omtrent samme andel af unge piger blandt dem, der har været, og dem der ikke har været udsat for seksuelt overgreb, som bruger beroligende medicin. Selvmordsforsøg er derimod hyppigere forekommende blandt kvindelige ofre for seksuel kærestevold. 31,1 % af de kvindelige ofre for seksuelt kærestevold rapporterer, at de på et tidspunkt har forsøgt selvmord.

Der er ligeledes en signifikant sammenhæng blandt mænd mellem at have været udsat for et seksuelt overgreb og at have forsøgt at tage sit eget liv. Det er ikke oplyst, om de seksuelle overgreb er begået af en mand eller en kvinde.

Udsatte for fysisk og/eller seksuel kærestevold

Tabel 21 viser resultaterne af analyser af forskelle i risikoen for selvmordsforsøg og medicinforbrug blandt henholdsvis unge, der har været udsat for kærestevold og unge, der ikke har været udsat for vold.

Kvinder, der bruger beroligende medicin, rapporterer 2,5 gange oftere end dem, der ikke bruger medicin, at være udsat for fysisk og/eller seksuelt kærestevold. Denne sammenhæng gælder ikke for mændene.

Mænd og kvinder, der har rapporteret at have forsøgt at tage deres eget liv, har hyppigere været udsat for kærestevold. For kvindernes vedkommende er denne risiko øget 5,7 gange og for mændenes vedkommende er risikoen 8 gange øget.

Tabel 21. Sammenhænge mellem lægemiddelbrug, selvmordsforsøg og udsættelse for fysisk og/eller seksuel kærestevold, fordelt på køn. Resultater af regressionsanalyser.

	Kvinde			Mand		
	OR	CI - øvre	CI - nedre	OR	CI - øvre	CI - nedre
Brug af beroligende medicin? (OR)	P=0,041			p=0,214		
Ja	(*) 2,51	1,036	6,091			
Nej (reference)	1					
Nogensinde forsøgt at tage eget liv (OR)	p<0,0001			p=0,0012		
Ja	(*) 5,66	3,428	9,332	(*) 8,00	2,267	28,231
Nej (reference)	1			1		

Ofre for kærestevold rapporterer således relativt ofte psykiske symptomer, brug af beroligende medicin og selvmordsforsøg. Det tyder på, at kærestevold har alvorlige følger for de unges trivsel. Unge har kendskab til, at kærestevold giver både fysiske og psykiske skader, men de mener, at det især er de psykiske skader, der er et problem. De peger på, at den slags følger af volden er svære at blotlægge, og at de oftest skjules af offeret, fordi kærestevold er så tabubelagt.

De unge diskuterer trivsel

Fokusgruppeinterviewene viser, at de unge har kendskab til, at kærestevold har medført fysiske skader og også har sammenhæng med psykiske problemer såsom lavt selvværd, ydmygelse og angst. Det er især de psykiske problemer, som de unge fremhæver som alvorlige følger til kærestevold. De mener, at disse problemer kan være endnu sværere at tackle end fysiske skader. De holdes ofte skjulte, da de ikke er direkte synlige, og derved er de 'nemmere' at skjule for andre.

*Når man er blevet så underkølet, så har man svært ved at se [at det er forkert].
(Kvinde 18 år)*

Man lærer at tilpasse sig. (kvinde)

Hvis du hele tiden får at vide, at du er grim, så til sidst så tror du på, at du er grim. (Kvinde 22 år)

*De tror ikke de kan få bedre - tror jeg. Jeg tror ikke, at de har selvtillid nok til at sige "Jeg kan godt stå på egne ben, jeg kan godt finde noget der er bedre".
Jeg tror ikke, de tør. (kvinde 18 år)*

Søger ofre for kærestevold hjælp?

Vold blandt unge er, ifølge de unge selv, et tabubelagt område. Unge, der udsættes for vold, har svært ved at fortælle andre om deres oplevelser, især hvis volden udøves af en kæreste. De følgende tabeller viser da også, at det kun er en mindre andel af de unge voldsofre, der har søgt hjælp i deres eget netværk eller hos myndigheder.

Udsatte for fysisk vold

Der er en lidt lavere andel af kvinder blandt ofre for kærestevold sammenlignet med ofre for anden vold, som har søgt hjælp efter at være blevet udsat for fysisk vold (Tabel 22). Kun hver fjerde (24,2 %) af kvinderne, der har oplevet fysisk kærestevold, har således søgt hjælp, sammenlignet med 29,5 % af kvinderne, som har oplevet vold fra en anden gerningsmand.

Tabel 22. Procentandel af unge udsat for fysisk vold, der har søgt hjælp, fordelt på hvor de søgte hjælp.

	Kvinde		Mand	
	Kæreste	Anden	Kæreste	Anden
Søgte du hjælp, efter at have været udsat for vold? (%)				
Søgte ikke hjælp	76,8	70,5	83,3	66,0
Hos venner, familie	19,6	17,9	-	23,7
Hos egen læge	-	-	-	3,0
På skadestuen	-	6,3	-	6,0
På krisecenter	-	-	-	-
Hos politiet	-	12,6	-	8,4
Hos socialforvaltningen	-	-	-	-
Andre steder	-	10,9	-	5,6

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

For mændene er der et tilsvarende billede, dog blot endnu tydeligere for kærestevoldsofrene, idet kun 16,7 % af de mænd, som har rapporteret fysisk vold fra en nuværende eller tidligere kæreste, har søgt hjælp. En større andel af mandlige voldsofre for anden vold end kærestevold har søgt hjælp (34,0 %) (Tabel 20). Det er således især mænd, der har svært ved at søge hjælp, når de udsættes for vold fra en kæreste.

Blandt de unge, som har rapporteret at have oplevet fysisk kærestevold, er der ingen af de mandlige ofre og kun meget få kvinder, der angiver at have anmeldt episoden til politiet.

Unge, som har undladt at anmelde episoden, blev bedt om at angive, hvorfor de ikke har gjort dette. Hertil kunne de unge angive flere svar. Nedenstående tabel 23 viser andelen af voldsofre, som angiver forskellige forklaringsårsager til ikke at politianmelde kærestevolden.

Tabel 23. De vigtigste årsager til at ofre for fysisk kærestevold ikke har anmeldt sagen til politiet fordelt på køn. Angivet i procent i forhold til hver enkel årsag.

	Kvinde	Mand
Hvad var den/de vigtigste årsager til, at du ikke anmeldte voldsepisoden til politiet (%)		
Jeg var bange for at blive behandlet som skyldig i det, der var sket	-	-
Jeg havde ikke tillid til politiet	7,7	-
Jeg var bange for hævn	10,3	-
Jeg ville glemme det, der var sket	42,3	26,1
Jeg troede ikke, at politiet kunne gøre noget	11,5	-
Jeg syntes ikke, at tilfældet var tilstrækkeligt	59,0	52,2
Jeg skammede mig og havde skyldsfølelse	6,4	-
Ingen havde troet mig	-	-
Jeg og voldsudøveren blev gode venner igen	43,5	43,6
Jeg ville ikke have, at politiet blandede sig	15,4	-

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

De tre mest almindelige årsager til, at de unge ikke har anmeldt volden fra deres nuværende eller tidligere kæreste, er for både mænd og kvinder "at man gerne vil glemme det der er sket", "at man ikke mente at tilfældet var tilstrækkeligt" alvorligt samt "at man var blevet venner med voldsudøveren igen".

For kvindernes vedkommende angav 10,3 % derudover, "at de var bange for hævn" samt 11,5 % "at de ikke troede at politiet kunne gøre noget".

Unge, der udsættes for kærestevold, oplever et dilemma i forhold til at anmelde volden til politiet. Det bliver beskrevet således af en af de mandlige fokusgruppemedtagere:

"Det er jo det med kærester, det er jo et mere nært forhold. Så er det svære, om man vil bryde den tillid, der er, og så gå hen og melde det til en anden. Det er det, der er problemet". (Mand 20 år)

Når unge søger hjælp, så gør de det oftest hos familie eller venner, hvilket også er hvad de unge i fokusgruppeinterviewene gav udtryk for:

Så valgte man en meget lille skare ud af venner, som man kunne fortælle det til. Som man vidste, der ikke lige ville dømmes, og ikke tænke "nej, hvorfor er

du sammen med ham?" og.. i stedet for lige at tænke "Er du ok? (Kvinde 18 år)

Udsatte for seksuel vold

Der var kun 7 % af kvinderne, som havde søgt hjælp efter et seksuelt overgreb. Antallet af kvinder, der har anmeldt den seksuelle vold til politiet, er også lavt (Tabel 24). Årsagen til, at de unge kvinder undlader at anmelde episoden til politiet, er, at de oftest ikke finder, at tilfældet er tilstrækkeligt alvorligt til at involvere myndighederne, og at de helst vil glemme det, der er sket.

Det skal erindres om, at der i kategorien seksuel vold indgår handlinger af forskellig sværhedsgrad fra seksuel chikane til voldtægt.

Tabel 24. Andelen af kvinder der søgte hjælp og de vigtigste årsager til ikke at politianmelde, i procent.

	Kvinde
Søgte du hjælp efter overgrebet? (%)	
Ja	7,0
Nej	93,0
Hvad var den/de vigtigste årsager til, at du ikke anmeldte det seksuelle overgreb til politiet (%)	
Jeg var bange for at blive behandlet som skyldig i det, der var sket	9,6
Jeg havde ikke tillid til politiet	5,4
Jeg var bange for hævn	9,0
Jeg ville glemme det, der var sket	31,9
Jeg troede ikke, at politiet kunne gøre noget	9,0
Jeg syntes ikke, at tilfældet var tilstrækkeligt alvorligt	56,0
Jeg skammede mig og havde skyldsfølelse	10,2
Ingen havde troet mig	5,4
Jeg og gerningspersonen blev gode venner igen	22,9
Jeg ville ikke have, at politiet blandede sig	13,3

De unge diskuterer, hvorfor kærestevold holdes skjult

En gennemgående diskussion i fokusgrupperne omhandlede netop, hvor svært det kan være at fortælle andre, at man har været udsat for kærestevold.

...altså jeg har også kun talt med min veninde om det, når hun selv har drukket. Men ellers vil hun slet ikke snakke om det. (Kvinde 18 år)

Jeg tror nemlig ikke, at der er særlig mange, der ville gå til bekendelse og sige at de følte sig trykket af et forhold. Altså [ikke] særlig mange mænd. (Mand 27 år)

Der nævnes forskellige grunde til, at unge ikke har eller først efter længere tids oplevelser har fortalt andre hvad de har oplevet. Nogle unge undlader helt at fortælle oplevelserne til andre for at beskytte deres kæreste. Dette kan foregå mere eller mindre bevidst ved, at de unge vælger at fokusere på de positive elementer i deres forhold, samt negligerer eller måske endda fornægter alvoren af deres problemer. De unge forklarer det derudover med, at ens valg af kæreste afspejler ens egen person, og mange unge er bange for, at andre vil synes, at de selv er ude om det, fordi de har valgt en dårlig kæreste.

Sådan tror jeg også, der er mange, der tænker, "det kan godt være han slår, men jeg finder sgu ikke noget der er bedre". Vi har mange gode ting sammen, og så må jeg tage det med mig. (Kvinde 18 år)

Det kan da også være, det er noget utryghed et eller andet sted, at man har noget at holde fast i alligevel, så finder man sig i en masse andet, det er i hvert fald det, som jeg går ud fra, at der sker i de tilfælde der. Det kan vel også være, at man godt kan lide personen, og så ser man gennem fingre med de ting der. Hvis der skulle forekomme vold eller sådan. (Mand 23 år)

Derudover er der også nogle unge, der er blevet så fanget af kærestens spil og kontrol, at de selv er begyndt at tro på, at de ikke kan finde nogen bedre kæreste, og at der ikke er andre, der vil have dem. Kæresten kan være god til at undskylde eller få det til at fremstå som om, det er ens egen skyld.

Der er nogle der tror at, "nå men, det er mig der gør noget galt, så fortjener jeg at få et blått øje", ik'! Alt sådan noget. (Kvinde 22 år)

Han var rigtig god til at undskylde for det, han fik det altid til at være min skyld. (Kvinde)

Men var det ikke også mere for at beskytte din kæreste? Fordi, jeg kan huske du fortalte til mig at "nej, men han havde også været vred og det var ikke med vilje og bagefter sagde han jo undskyld", og så op og stå igen. (Kvinde)

Risikoadfærd (alkohol, stoffer og tidlig seksuel debut)

Men det er svært hvis man netop er påvirket og er rigtig fuld, så kan det godt være svært at bevare selvkontrollen. (Mand 20 år)

Når han var på stoffer, så vidste han jo ikke hvad han gjorde. (Kvinde 18 år)

Tidligere undersøgelser har påvist, at egen risikoadfærd øger 15-16-åriges risiko for at blive udsat for vold (23). Nærværende spørgeskemaundersøgelsen er et tværsnitstudie, som ikke gør det muligt at konkludere, om udsættelse for kærestevold medfører et øget forbrug af stoffer, eller om forbruget af stoffer øger risikoen for udsættelse for kærestevold. Dog kan data fra spørgeskemaundersøgelsen belyse sammenhænge mellem adfærd og udsættelse for vold.

Udsatte for fysisk vold

Der er en sammenhæng imellem, hvor ofte de unge har drukket alkohol inden for den seneste måned, og om de unge har været udsat for fysisk vold. Dette gælder både for kærestevold og anden vold og for både unge mænd og kvinder.

Unge kvinder, der har været udsat for fysisk vold fra en kæreste, rapporterer oftere end andre kvinder et stort alkoholforbrug defineret som alkoholindtag 10 eller flere gange inden for den seneste måned. Men på den anden side, rapporterer kvinder, som har været udsat for fysisk kærestevold, også oftere end andre kvinder, at de ikke har drukket nogen form for alkohol inden for den seneste måned. Det vil sige, at der blandt voldsofre både er en tendens til at drikke mere og til at være afholdende i forhold til blandt andre kvinder (Tabel 25).

De unge er også blevet spurgt om, hvor mange gange de inden for den seneste måned har taget euforiserende stoffer, såsom hash, ecstasy og kokain. Forbrug af stoffer er signifikant associeret med at have oplevet vold for begge køn (Tabel 25).

Ofre for fysisk kærestevold har deres seksuelle debut tidligere end ikke-ofre. Det gælder for begge køn.

Tabel 25. Sammenhæng mellem risikoadfærd og fysisk vold fordelt på type voldsudøver og køn, angivet i procent.

	Kvinde			Mand		
	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold
Forbrug af øl, vin eller anden form for alkohol indenfor den seneste måned (%)	p=0,0111			p=0,0015		
Ikke drukket alkohol	17,7	16,1	12,8	-	4,9	8,6
Et par enkelte gange	45,2	33,9	52,3	-	23,0	37,2
Ca. 4-5 gange	16,1	26,3	20,8	-	25,2	25,8
Ca. 6-9 gange	12,9	20,3	9,7	-	22,6	17,2
10 eller flere gange	8,1	-	3,2	-	23,9	10,6
Husker ikke	-	-	1,3	-	-	-
Forbrug af stoffer såsom hash, kokain, ecstasy, poppers, fantasy mv. indenfor den seneste måned (%)	p=0,0017			P<0,0001		
Ikke taget stoffer	77,4	88,1	94,4	53,9	69,0	88,1
Et par enkelte gange	14,5	8,5	3,4	46,2	15,5	7,6
Ca. 4-5 gange	-	-	-	-	4,9	1,8
Ca. 6-9 gange	-	-	-	-	2,6	-
10 eller flere gange	-	-	1,2	-	7,1	2,0
Husker ikke	-	-	-	-	-	-
Alder ved seksuel debut (%)	P<0,0001			p<0,0001		
< 13 år	-	5,0	0,6	-	2,5	-
13-14 år	42,4	24,0	15,7	50,0	22,6	9,9
15-17 år	47,5	62,0	63,9	-	64,8	63,9
18-20 år	-	9,0	18,0	-	9,1	23,6
21+ år	-	-	1,8	-	-	1,8
Gennemsnitsalder ved seksuel debut	14,6 år	15,3 år	16,1 år	15,2 år	15,5 år	16,4 år

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Gennemsnitsalderen for seksuel debut blandt kvindelige kærestevoldsofre er 14,6 år og 15,2 år blandt de mandlige ofre for fysisk kærestevold. Dette er væsentligt lavere end for unge der ikke har oplevet vold, hvor gennemsnitsalderen for seksuel debut er henholdsvis 16,1 år for kvinder og 16,4 år for mænd (Tabel 25).

Tabel 26 viser andelen af de unge 77 kvinder og mænd, som oplyste, at de selv eller kæresten havde været påvirket af alkohol ved det seneste tilfælde af kærestevold. I alt 37,9 % af kvinderne og 21,7 % af mændene angav, at deres kæreste var påvirket af alkohol eller stoffer sidste gang, der fandt kærestevold sted - og 24,4 % af kvinderne og 21,7 % af mændene, at de selv var påvirket, da de blev udsat for fysisk vold fra en kæreste.

Tabel 26. Procentandelen af ofre og gerningspersoner der var påvirket ved sidste tilfælde af fysisk kærestevold, på køn.

	Kvinde	Mand
Var din kæreste påvirket af alkohol eller stoffer, da vedkommende udsatte dig for vold sidste gang det skete? (%)		
Ja	37,9	21,7
Nej	59,8	69,6
Var du påvirket af alkohol eller stoffer, da du blev udsat for vold fra din kæreste? (%)		
Ja	24,4	21,7
Nej	75,6	73,9

Udsatte for seksuel vold

Der er ikke sammenhæng mellem alkoholforbrug og udsættelse for seksuelle krænkelse eller overgreb blandt de unge. Derimod er der en signifikant sammenhæng for mænd mellem at være udsat for seksuel vold og brug af euforiserende stoffer.

Alder ved seksuel debut er signifikant associeret med udsættelse for seksuel vold for kvinder, men ikke mænd. Flere kvinder, der har oplevet seksuelle overgreb eller krænkelse, har debuteret tidligt sammenlignet med kvinder, som ikke har oplevet seksuelle overgreb (Tabel 27).

Tabel 27. Sammenhæng mellem risikoadfærd og seksuel vold fordelt på type voldsudøver og køn, angivet i procent.

	Kvinde			Mand		
	Overgreb fra kæreste	Overgreb fra anden	Intet overgreb	Overgreb fra kæreste	Overgreb fra anden	Intet overgreb
Forbrug af øl, vin eller anden form for alkohol indenfor den seneste måned (%)	p=0,2072			p=0,3386		
Ikke drukket alkohol	12,2	7,6	14,7	-	-	7,6
Et par enkelte gange	40,5	53,8	50,0	-	35,3	32,0
Ca. 4-5 gange	27,0	19,6	20,8	-	-	26,5
Ca. 6-9 gange	12,2	13,9	10,4	-	29,4	18,6
10 eller flere gange	6,8	-	3,4	41,7	20,6	14,8
Husker ikke	-	-	0,8	-	-	-
Forbrug af stoffer såsom hash, kokain, ecstasy, poppers, fantasy mv. indenfor den seneste måned (%)	p=0,0598			p=0,0005		
Ikke taget stoffer	85,1	88,0	94,5	-	76,5	81,7
Et par enkelte gange	10,8	7,6	3,3	-	-	10,7
Ca. 4-5 gange	-	-	-	-	-	2,6
Ca. 6-9 gange	-	-	-	-	-	1,4
10 eller flere gange	-	-	1,2	-	-	3,3
Husker ikke	-	-	-	-	-	-
Alder ved seksuel debut (%)	P<0,0001			p=0,5413		
< 13 år	-	3,6	0,9	-	-	1,4
13-14 år	35,8	22,1	16,2	-	19,2	14,8
15-17 år	52,2	65,7	62,7	83,3	61,5	63,4
18-20 år	7,5	7,9	18,4	-	-	18,8
21+ år	-	-	1,8	-	-	1,6
Gennemsnitsalder ved seksuel debut	14,9 år	15,4 år	16,1 år	15,2 år	15,6 år	16,1 år

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Udsatte for fysisk og/eller seksuel kærestevold

Tabel 28 viser resultaterne af en samlet statistisk analyse af sammenhænge mellem risikoadfærd og fysisk og /eller seksuel kærestevold. Unge, der har oplevet fysisk og/eller seksuel vold fra en kæreste, er sammenlignet med unge, der ikke har oplevet nogen form for vold.

Der er statistisk sammenhæng mellem at have oplevet fysisk eller seksuelt kærestevold og alkoholforbrug for mænd. Det er dog ikke muligt at angive, hvor meget risikoen stiger for kærestevold ved de angivne forbrugsmængder af alkohol (Tabel 28).

Tabel 28. Sammenhænge mellem forskellige former for risikoadfærd og udsættelse for fysisk og/ eller seksuel kærestevold, fordelt på køn. Resultater af regressionsanalyser.

	Kvinde			Mand		
	OR	CI - øvre	CI - nedre	OR	CI - øvre	CI - nedre
Forbrug af øl, vin eller anden form for alkohol indenfor den seneste måned (OR)	p=0,295			p=0,020		
Ikke drukket alkohol (reference)	1			1		
Et par enkelte gange				0,96	0,104	8,907
Ca. 4-5 gange				1,35	0,145	12,483
Ca. 6-9 gange				3,67	0,433	31,077
10 eller flere gange				6,95	0,825	58,492
Husker ikke				-	-	-
Forbrug af euforiserende stoffer (OR)	p<0,0001			p<0,0001		
Ikke taget stoffer (reference)	1			1		
Et par enkelte gange	(*) 5,13	2,531	10,384	(*) 9,91	3,777	25,994
Ca. 4-5 gange	4,03	0,362	44,882	(*) 12,74	2,900	55,964
Ca. 6-9 gange	-	-	-	-	-	-
10 eller flere gange	(*) 3,58	1,080	11,870	4,25	0,480	37,558
Husker ikke	(*) 8,06	1,121	57,914	-	-	-
Alder ved seksuel debut (OR)	p<0,0001			p=0,046		
< 13 år	(*) 8,04	1,953	33,087	-	-	-
13-14 år	(*) 3,04	1,889	4,874	(*) 3,44	1,273	9,291
15-17 år	1			1		
18-20 år	(*) 0,36	0,152	0,862	0,20	0,026	1,558
21+ år	-	-	-	-	-	-

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimerer.

* angiver signifikans

Brug af stoffer øger i væsentlig grad risikoen for at blive udsat for kærestevold både for kvinder og mænd. Kvinder, der har forbrugt stoffer et par gange inden for den seneste måned, har fem gange større risiko for at opleve kærestevold. Denne overrisiko er knap ti gange for mændene i forhold til ikke at have brugt stoffer (Tabel 26).

Kvinder, der debuterer meget tidligt seksuelt (< 13 år), har en overrisiko på otte gange for at opleve kærestevold i forhold til unge, der debuterede som 15-17-årige. Jo ældre den unge er, når vedkommende debuterer seksuelt, jo mindre risiko er der for at opleve kærestevold. Unge mænd, der angiver at have debuteret seksuelt i 13-14 års alderen, har ligeledes en overrisiko på ca. 3,5 gang i forhold til at have oplevet kærestevold sammenlignet med mænd, der har debuteret i 15-17 års alderen.

De unge diskuterer risikoadfærd

Alkohol og stoffer blev også nævnt i fokusgrupperne som faktorer, der er medvirkende til at mennesker reagerer mere voldeligt i visse situationer.

[...] det er hvis der er kommunikationsproblemer eller man ikke kan få sin mening ud på andre måder end lige sådan at tage fat eller skubbe eller "hør efter" eller et eller andet. [...]hvis man måske sådan i forvejen er lidt voldelig eller [...]hvis man er påvirket, så er det helt klart. (Kvinde)

De fleste mente ikke, at alkohol eller stoffer kan undskylde sådan en opførsel. Enkelte mente dog, at alkohol på en måde kan gøre, at man bærer over med sådan en opførsel, eller at de i hvert fald ville overveje at tilgive en voldelig opførsel fra en kæreste, hvis vedkommende var påvirket.

Men altså, jeg synes på en eller anden måde, så selvom man ikke kan tilgive det, at der også er det der faktum med, at der er alkohol indblandet, og på en eller, altså på en eller anden måde er jeg bange for, at jeg kunne nok godt blive snakket uden om, at det ikke gjorde noget på en eller anden måde. (Kvinde)

Nu kan jeg ikke lige selv forestille mig det scenarie – at blive slået. Så jeg ved ikke, hvordan jeg lige præcis ville handle, men.. Jeg tror umiddelbart, det kommer også an på, hvordan tonen var, hvis den var helt oppe og ringe, så kan det godt være man ville sige, "Det er sgu lige i overkanten", men hvis det var nede på sådan et niveau, at det var sådan småfulde, og det var sådan lidt spontant-agtigt, så tror jeg godt, at jeg kunne acceptere det bagefter. (Mand 22 år)

En af de mandlige deltagere nævner i denne forbindelse også, at ansvarlig alkoholkultur kan forebygge vold mellem kæreste:

... altså lære folk at drikke ansvarligt, fordi meget af den vold, der er, det er jo også relateret til, hvor meget folk drikker. Ordentlige alkoholvaner er også meget meget vigtigt. (Mand 20 år)

Konflikter, vold i hjemmet og egen brug af vold

Hvis det er normalt at se mor lige få en på hovedet eller normalt at høre far sige "ja, nu er du jo også bare en grim sæk". Hvis man ikke snakker pænt til hinanden, og det er normalt, så er det da klart, så tænker man, "nå men sådan gør vi, så gør jeg det da også bare". (Kvinde 18 år)

Udsatte for fysisk vold

Vold i familien bliver ofte fremhævet som en risikofaktor for, at unge selv udsættes for vold, herunder kærestevold. Kvindelige ofre for fysisk kærestevold angiver langt oftere end de andre unge, at de har oplevet trusler eller vold i forbindelse med konflikter mellem dem selv og deres forældre. 27,4 % af de unge kvindelige kærestevoldsofre er blevet slået af deres forældre, hvorimod dette kun gælder for 9,5 % af dem, som har været udsat for fysisk vold fra en anden person end en kæreste og for 7,1 % af de unge, som ikke har været udsat for vold inden for de seneste 12 måneder (Tabel 29).

Hver fjerde af de kvindelige kærestevoldsofre har været vidne til vold mod deres mor, i modsætning til knap 10 % af unge kvinder, der har været udsat for vold fra en anden person og 6 % af ikke-ofre.

De kvindelige kærestevoldsofre har også i langt højere grad set deres egen far blive udsat for partnervold, 8,1 % af de kvindelige kærestevoldsofre angiver at have oplevet dette, hvorimod dette kun er blevet oplevet af 1,5 % af de kvinder, som ikke har været udsat for vold.

I forhold til de unges egen voldsudøvelse, som ofte også ses som en risikofaktor i forhold til voldsudsættelse, viser denne undersøgelse, at der er en markant sammenhæng, for både mænd og kvinder, mellem at være udsat for fysisk vold og selv at have anvendt vold imod en anden person.

Blandt kærestevoldsofrene angiver 25,8 % af kvinderne og 46,2 % af mændene at de selv har været voldelige, blandt andre voldsofre angiver 13,6 % af kvinder og 28,9 % af mændene, at de har anvendt vold. Derimod har kun 0,9 % af de kvindelige og 2,8 % af de mandlige ikke-voldsofre selv anvendt vold.

Tabel 29. Sammenhæng mellem risikofaktorer og fysisk vold fordelt på type voldsudøver og køn, angivet i procent.

	Kvinde			Mand		
	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold	Vold fra kæreste	Vold fra anden	Ingen vold
Forældres løsning af konflikter med den unge ved hjælp af: (%)						
Den unge blev truet med vold	14,5	8,6	3,4	-	11,6	4,4
Den unge blev skubbet og rusket i vrede	33,9	20,7	11,1	-	19,9	9,3
Den unge blev revet i håret	8,1	5,2	1,7	-	4,6	2,5
Den unge blev slået	27,4	9,5	7,1	-	16,2	11,0
Oplevet at den unges mor blev udsat for vold af sin mand/kæreste (%)			P<0,0001		p=0,5143	
Ja	24,2	9,4	6,0	-	6,3	4,8
Oplevet at den unges far blev udsat for vold af sin kone/kæreste (%)			p=0,0015		p=0,2527	
Ja	8,1	-	1,5	-	-	2,0
Udøvet nogen form for vold indenfor de seneste 12 måneder? (%)			P<0,0001		P<0,0001	
Ja	25,8	13,6	0,9	46,2	28,9	2,8

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Udsat for seksuel vold

Dobbelt så mange af de kvindelige ofre for seksuel vold fra en kæreste er blevet truet med vold, skubbet eller slået af deres forældre i forbindelse med en konflikt i forhold til ikke ofre for overgreb. Henholdsvis 16,4 % af de unge kvinder, der havde været udsat for seksuel kærestevold og 7,7 % af dem, der ikke havde været udsat for nogen vold, var blevet slået af deres forældre (Tabel 30).

Tre gange så mange af de kvindelige ofre for seksuel kærestevold har angivet, at de har set deres mor blive udsat for partnervold. Der er også markant sammenhæng mellem at have været vidne til vold mod far og selv at have været udsat for seksuel kærestevold, idet fire gange så mange af de kvindelige ofre for kæresteovergreb rapporterer, at de har oplevet deres far blive udsat for vold fra en partner, sammenlignet med kvinder, der ikke har oplevet seksuel vold.

Tabel 30. Sammenhæng mellem risikofaktorer og overgreb fordelt på type voldsudøver og køn, angivet i procent.

	Kvinde			Mand		
	Overgreb fra kæreste	Overgreb fra anden	Intet overgreb	Overgreb fra kæreste	Overgreb fra anden	Intet overgreb
Forældres løsning af konflikter med den unge ved hjælp af: (%)						
Den unge blev truet med vold	8,2	5,8	4,2	-	25,0	6,1
Den unge blev skubbet og ruset i vrede	21,9	20,5	11,5	-	15,6	13,3
Den unge blev revet i håret	-	-	2,5	-	-	3,5
Den unge blev slået	16,4	10,3	7,7	-	28,1	11,8
Oplevet at den unges mor blev udsat for vold af sin mand/kæreste (%)			p=0,0008			p=0,1053
Ja	18,9	7,6	6,7	-	-	4,7
Oplevet at den unges far blev udsat for vold af sin kone/kæreste (%)			p=0,0040			p=0,0007
Ja	6,9	-	1,4	-	-	1,7
Udøvet nogen form for vold indenfor de seneste 12 måneder? (%)			p=0,0031			P<0,0001
Ja	8,2	7,0	2,7	58,3	26,5	11,1

(-) angiver, at datagrundlaget er for spinkelt til at anføre estimater.

Der er sammenhæng mellem at have været udsat for seksuel vold og selv at have udsat en anden for fysisk vold inden for de seneste 12 måneder. I forhold til ikke-ofre angiver

3 gange så mange kvindelige ofre for seksuelt kærestevold og 5 gange så mange mandlige ofre for seksuel kærestevold at have brugt vold.

Udsat for fysisk og/eller seksuel kærestevold

Når betydningen af risikofaktorer analyseres overordnet, således at unge, der enten har oplevet fysisk eller seksuel kærestevold, sammenlignes med unge, der ikke har oplevet vold, viser analyserne, at det at have været vidne til partnervold mod ens far eller mor for unge kvinder er signifikant relateret til, at man selv har været udsat for kærestevold. Der er derimod ikke signifikant sammenhæng for mænd (Tabel 31).

Tabel 31. Regressionsanalyse af risikofaktorer og fysisk og/eller seksuel kærestevold .

	Kvinde			Mand		
	OR	CI - øvre	CI - nedre	OR	CI - øvre	CI - nedre
Oplevet at den unges mor blev udsat for vold af sin mand eller kæreste (OR)	p=<0,000 1			p=0,369		
Ja	(*) 4,47	2,565	7,791			
Nej (reference)	1					
Oplevet at den unges far blev udsat for vold af sin kone eller kæreste (OR)	p=0,002			p=0,062		
Ja	(*) 4,61	1,748	12,170			
Nej (reference)	1					
Udøvet nogen form for vold indenfor de seneste 12 måneder (OR)	p<0,0001			p<0,0001		
Ja	19,53	7,888	48,367	47,27	16,704	133,784
Nej (reference)	1			1		

Unge kvinder, der har været vidne til vold i deres hjem, har en 4,5 gange større risiko for senere at blive udsat for kærestevold end unge kvinder, der ikke har oplevet vold i deres barndomshjem.

Der er for både mænd og kvinder signifikant sammenhæng mellem selv at have udøvet vold og være udsat for kærestevold det seneste år (Tabel 31).

De unges egen vurdering af risikofaktorer for voldsudsættelse

I spørgeskemaundersøgelsen blev de unge bedt om at markere, hvilke af en række former for hændelser, som de selv mente kunne være med til at øge unges risiko for voldsudsættelse. Kvinderne og mændene var forholdsvis enige om, at den handling, der stiller den unge i størst risiko, er at mødes med en fremmed, som man har lært at kende over Internettet.

Kvinder angiver, at risikoen øges, hvis man tager hjem med en person, som man har mødt samme aften, mens mænd angiver, at frækt og udfordrende tøj øger risikoen. De færreste unge fandt, at det var en risikofaktor at tale eller flirte med en fremmed. Det var relativt få, der vurderede alkohol som en alvorlig risikofaktor.

De unge mænds svar viser, at der blandt ungdommen i dag stadig er en række fordomme om, at bl.a. påklædning er en risikofaktor i forhold til blive udsat for vold.

Tablet 30. Forhold de unge vurderer som at øge deres risiko for voldsudsættelse

	Kvinde	Mand
Er der noget af det følgende, som du synes øger unges risiko for at opleve vold eller seksuelle overgreb? (%)		
At gå frækt eller udfordrende klædt	63,9	70,4
At gå alene, når der er mørkt	68,0	63,5
At gå alene på øde steder	68,4	56,4
At gå alene på barer eller diskoteker	32,6	30,0
At tale med nogen, man ikke kender	17,8	19,8
At flirte med nogen, man ikke kender	29,9	37,0
At invitere en person, man har mødt samme dag/aften, med hjem	75,7	55,0
At gå hjem med en person, man har mødt samme dag/aften	79,1	55,3
At mødes med en fremmed, man har mødt på internet	84,7	75,4
At drikke alkohol	31,9	41,4
At tage stoffer	59,2	72,1

De unge diskuterer risikofaktorer

I fokusgrupperne fremgik det, at de unge betragter familievold som en stærk risikofaktor for kærestevold. De fremhævede, at forældre er vigtige rollemodeller i forhold til, hvordan man lærer og tror at konflikter skal løses. Hvis man har set sin mor blive slået, tror man måske, at det er en acceptabel måde at løse konflikter på, og de mener også, at unge som har oplevet familievold, enten mod forældre eller dem selv, er i øget risiko for selv at blive udsat for kærestevold.

Det er nok sådan noget med sociale forhold eller et eller andet. Sådan arveligt, måske. Det har man oplevet derhjemme. (Mand 27 år)

Men alligevel så handler det vel om, at man får en forståelse fra man er lille, men altså, jeg tror også meget at det er noget socialt, der ligger til baggrund for folk der udøver vold mod kærester. Hvis far har slået mor, så tror de, det er normalt, ik. Det kan være svært i skolen at gå ind og sige, det ikke er normalt, så sidder de og kigger ned i bordet, måske, ik. Så kommer de hjem til kæresten, og så slår de kæresten alligevel. Jeg tror det er svært sådan at forebygge på den måde. Det er noget socialt. Så skal man ind og have fat i familier, tror jeg, lige så snart man ser det, ik. For jeg tror meget, det kommer gennem erfaringer hjemmefra. (Mand 23 år)

De unge fortæller derudover, at det sociale netværk også spiller en rolle for, hvad unge finder normalt og vil acceptere i et kæresteforhold. Hvis man har venner, som ikke tager afstand fra at slå eller dominere en kæreste, vil det smitte af på ens egen opførsel.

Men altså helt nede på normalt basis,[...] det kommer an på hvem man, hvem ens omgangskreds er, hvem ens kæreste er, hvad der påvirker hans liv. (Kvinde 18 år)

Ja og omgangskredsen.[...], man søger det vel også på en eller anden måde selv, fordi man vælger jo ligesom selv, ”jamen, jeg går ind til det her, jeg kender hans venner, jeg kender godt noget af hans fortid, og – selvfølgelig kan han have lavet om, men man ved godt lidt selv, hvad det er og så må man jo så bare tage den derfra og håbe på at han har forandret sig, ik. Men man ved

godt selv, hvad det er man går ind til, man er jo ikke dum. Så må man da i hvert fald være dum, hvis man ikke ved, hvad man går ind til. (Kvinde 18 år)

Man spejler sig jo' i sine venner. (Kvinde 28 år)

Undersøgelsens resultater relateret til tidligere undersøgelser af kærestevold

I denne landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt 16-24-årige og en række fokusgruppeinterviews med unge i alderen 17-28 år har vi kortlagt forekomsten og karakteren af kærestevold blandt unge i Danmark. Der er ikke tidligere indhentet en tilsvarende omfattende viden om problemet her i landet, om end en mindre undersøgelse blandt 441 gymnasieelever i alderen 15-19 år for nylig har belyst problemstillingen (24).

Kærestevold eller "dating violence" er især blevet studeret i USA, hvor der er gennemført mere end 100 studier af unges egen udsættelse for kærestevold og deres brug af vold over for kærester. Disse studier har også belyst de unges adfærd og andre risikofaktorer som er relateret til kærestevold (25).

Eugene Kanin gennemførte i 1957 det første studie af unge kvinders udsættelse for seksuelle krænkelse fra en dating partner (kæreste). Han påviste, at den relativt nye dating kultur blandt unge havde medført en forøget risiko for seksuelle krænkelse blandt unge kvinder (26). Dette studie belyster ikke omfanget af aggressioner og vold i unges forhold, hvorfor det egentlige pionerstudier i relation til kærestevold, er James Makepeaces studie fra 1981, som beskrev omfanget af fysisk kærestevold blandt unge i USA. Det blev i studiet fremhævet, at kærestevold blandt unge har sammenhæng med vold i familien og at kærestevold kan være en risikofaktor for senere partnervold blandt voksne (27).

Der er også gennemført undersøgelser af kærestevold i bl.a. Norge, Sverige, Spanien og Storbritannien. I det følgende sammenlignes resultaterne af vores undersøgelse blandt 16-24-årige med disse undersøgelser, men direkte sammenligninger af forekomst og karakter af volden er ofte vanskelige. Der er ofte anvendt forskellige definitioner, metoder og aldersgrupper i de forskellige undersøgelser.

De fleste studier af kærestevold blandt unge omhandler forekomsten, og mange studier omfatter kun fysisk vold,. Andre belyser både fysisk, seksuel og psykisk vold i unges kæresteforhold.

Spørgsmål om udsættelse for vold kan være begrænset til at omfatte det seneste halve år eller seneste år, mens andre studier beskriver livstidsforekomsten af kærestevold, dvs. fra barndom eller fra tidlige ungdom og til tidspunktet for undersøgelsen.

Der er stor variation i undersøgelsesmetode og den population, som indgår i undersøgelsen. Nogle studier omfatter kun en selekteret befolkningsgruppe, fx high school (gymnasium) elever i en region (28), mens andre er baseret på landsdækkende udsnit af unge i forskellige sociale lag (29-31). Et flertal af undersøgelser er gennemført blandt unge under højere uddannelse og har således ikke omfattet mindre privilegerede ungdomsgrupper.

Studierne afdækker to forskellige aspekter af kærestevold, de unges egen brug af kærestevold og de unges udsættelse for kærestevold. Vores undersøgelse har først og fremmest belyst forekomsten af kærestevold ud fra de unges selvrapporterede voldsudsættelse, hvorfor resultaterne primært relateres til de studier, som omhandler udsættelse for kærestevold blandt unge.

Forekomsten i Danmark og i andre lande

10% af unge kvinder og 4% af mænd havde inden for det seneste år været udsat for fysisk eller seksuel vold fra en nuværende eller tidligere kæreste indenfor det seneste år.

Til sammenligning fandt den danske undersøgelse i 2006 blandt 441 gymnasieelever i alderen 15-19 år, at 14% af de unge kvinder og 6% af de unge mænd *nogensinde* havde været udsat for let til moderat fysisk vold. I alt hver tiende kvinde og mand havde *nogensinde* oplevet, at en kæreste havde forsøgt at tvinge dem til sex mod deres vilje (24). Den højere andel i 2006 sammenlignet med vores undersøgelse i 2007 kan tilskrives, at der i 2006 blev spurgt til livstidserfaring.

Den danske undersøgelse påviste en betydelig højere forekomst af kærestevold blandt de yngste i undersøgelsen, 16-19-årige, sammenlignet med de ældre 20-24-årige. Resultaterne tyder på, at de meget unge er i særlig risiko for at blive udsat for vold fra en kæreste, muligvis på grund af deres begrænsede erfaring med at etablere ligeværdige kæresteforhold.

Norge

En landsdækkende undersøgelse i 1999 blandt 2927 tilfældigt udvalgte unge i Norge (gennemsnitsalder 22 år) har belyst voldsforekomsten i ungdommen og har også af-dækket kærestevold blandt de unge. Det rapporteres, at 6 % af de unge norske mænd og 4 % af de unge norske kvinder havde været udsat for fysisk vold fra en kæreste i løbet af det sidste halve år i form af spark, bid, knytnæveslag eller brug af et våben såsom en kniv (12). I modsætning til det aktuelle danske studie var der en større andel af de unge mænd end af de unge kvinder, der rapporterede udsættelse for fysisk kærestevold.

Storbritannien

En spørgeskemaundersøgelse i 2000 blandt 487 elever i alderen 13-19 år på to forskellige skoler i England har belyst psykisk, fysisk og seksuel kærestevold. I alt 49 % af de unge mænd og 54 % af de unge kvinder angav at have været udsat for psykisk vold fra en kæreste inden for det seneste år - 15 % af de unge mænd og 14 % af de unge kvinder havde været udsat for en eller flere former for fysisk vold fra en kæreste

indenfor det seneste år – og 17,9 % af de unge kvinder havde oplevet, at en kæreste havde forsøgt eller havde gennemført et tvunget samleje med dem inden for det seneste år (32). Disse resultater er ikke direkte sammenlignelige med vores, idet det britiske studie har omfattet en yngre og mindre repræsentativ aldersgruppe end den aktuelle danske undersøgelse.

En undersøgelse i Skotland i 2005 blandt 1400 unge mellem 14 og 18 år rapporterer, at 10 % af de unge piger havde oplevet, at deres kæreste havde forsøgt at tvinge dem til at have sex, og 3 % angav, at det var lykkedes deres kæreste at tvinge dem til at have sex. I alt 5 % af de unge drenge angav, at de havde forsøgt og 4 % at de havde tvunget en kæreste til at have sex. Blandt de unge piger angav 2 %, at de havde tvunget en kæreste til at have sex med dem (33).

USA

De fleste undersøgelser i USA er gennemført blandt elever på udvalgte High Schools og Colleges. De giver hovedsageligt et indblik i voldsforekomsten i en udvalgt gruppe, der overvejende omfatter den hvide middelklasse. Undersøgelserne favner således ikke det amerikanske samfunds mangfoldighed. Det er vigtigt at være opmærksom på, når resultaterne sammenlignes med de danske.

På nationalt plan gennemføres der dog hvert andet år en Youth Risk Behavior Survey (YRBS) blandt et repræsentativt udsnit af landets High School elever i 9. – 12. klasse. Undersøgelsen indeholder blandt andet spørgsmål om risikoadfærd og voldsudsættelse. I 2005 rapporterede 9,3 % af de unge kvinder og 9,0 % af de unge mænd, at de havde oplevet at blive slået eller med overlæg gjort ondt af en kæreste inden for det seneste år (34). Til sammenligning fandt en lignende undersøgelse af partnervold blandt 16.000 voksne amerikanere (dvs. personer over 18 år), at 1,8 % af kvinderne og 1,1 % af mændene havde været udsat for vold fra en partner inden for det seneste år (35).

Psykisk vold

Forekomsten af psykisk vold kan være svær at sammenligne lande og aldersgrupper i mellem. Til forskel fra fysisk vold kan problemstillingen ikke belyses ud fra en række veldefinerede former for fysiske handlinger, som fx knytnæveslag og spark, men må beskrives i mere brede spørgsmål, som kan tolkes meget forskelligt af forskellige

svarpersoner. Undersøgelser der afdækker psykisk vold, bygger således oftest deres resultater på forskellige operationaliseringer af mere eller mindre subjektiv karakter.

I den aktuelle danske undersøgelse rapporterede 5,1 % af de unge kvinder, at de indenfor det seneste år var blevet truet, enten via Internet eller mobil eller ansigt til ansigt, af en nuværende eller tidligere kæreste, og 1,7 % af de unge mænd havde oplevet dette. Denne form for psykisk vold er formentlig bedre afgrænset end andre former herfor, som fx at have følt sig ydmyget.

En række af de amerikanske studier inkluderer, ligesom det britiske studie, psykisk vold, defineret som eksempelvis kontrol, ydmygelser, trusler mv. i unges parforhold. En panelundersøgelse blandt 1000 amerikanske unge i alderen 13-18 fandt, at 14 % af de unge (12 % af de unge mænd og 16 % af de unge kvinder) havde oplevet, at få trusler fra en kæreste om enten at gøre dem eller sig selv ondt, hvis de afbrød kæresteforholdet. Derudover havde 10 % oplevet, at en kæreste havde truet med at sprede rygter om dem, hvis de ikke gjorde som kæresten ville. I den amerikanske undersøgelse indgik der chikane via elektroniske medier. I alt 10% havde været udsat for trusler via Internet eller mobiltelefon fra en kæreste (13).

Seksuel vold

Panelundersøgelsen i USA påviste, at 29 % af de unge kvinder og 6 % af de unge mænd havde oplevet, at en kæreste havde presset dem ud i seksuelle situationer imod deres vilje (13).

Det er en lidt lavere andel af de unge, der i den aktuelle danske undersøgelse angiver, at de har været udsat for seksuel kærestevold, 6,7 % af kvinderne og 1,9 % af mændene, sammenlignet med, at knap 18% af de unge kvinder i den engelske undersøgelse og 10% i den skotske undersøgelse rapporterede udsættelse for tvungen sex af en kæreste.

Kønsskille i voldsudsættelse

I modsætning til undersøgelserne i Storbritannien og USA viser den danske undersøgelse af kærestevold, at det især er unge kvinder som udsættes for denne type vold. Undersøgelserne i Sverige, Norge, England og USA tyder på, at unge mænd i lige så høj grad som unge piger udsættes for kærestevold, når der undtages seksuel vold i kæresteforhold. Undersøgelserne rapporterer, at mellem 6 og 15 % af unge mænd har været udsat for en eller anden form for fysisk vold fra en kæreste inden for

det seneste halve eller hele år, mens mellem 4 til 14 % af unge kvinder har været udsat for fysisk vold og mellem 19 og 29 % for seksuel vold fra en kæreste.

Andre studier har påpeget, at partnervold blandt unge ikke kan anskues ud fra den forståelsesramme, der anvendes i forhold til partnervold blandt voksne (36;37). I den aktuelle danske undersøgelse blev der ikke spurgt direkte til kærestevold, men i stedet besvarede de unge spørgsmål om udsættelse for forskellige former for overgreb og vold og fik derefter stillet spørgsmål om deres relation til voldsudøveren. Kærestevold blev i analyserne afgrænset ud fra disse spørgsmål. Undersøgelsen har derfor på en række områder ladet det være op til de unge selv at definere, hvorvidt det, som de eventuelt har oplevet fra en kæreste, falder ind under det, som der bliver spurgt til. Det er der færre af de unge mænd end kvinder, der har gjort. Det kan have haft indflydelse på at vores undersøgelse ikke påviser den samme grad af kønslighed i udsættelse for kærestevold, som der rapporteres i udenlandske undersøgelser.

Den norske undersøgelse, Ung i Norge, er formentlig den undersøgelse der bedst svarer til den danske undersøgelse, uden dog at have den samme aldersspredning. Den norske undersøgelses resultater adskiller sig alligevel markant ved, at det er en større andel af de unge mænd end de unge piger, der rapporterer udsættelse for kærestevold (12). Denne forskel er der ikke nogen sikker forklaring på, men i den norske undersøgelse spørges der direkte om kærestevold, mens der i den danske først spørges til forskellige former for vold og derefter til hvem voldsudøveren var.

Udøvere af kærestevold

Et internationalt studie fokuserer på unges brug af vold i kæresteforhold. The International Dating Violence Study er blevet gennemført i 32 lande blandt i alt 13.601 universitetsstuderende med en gennemsnitsalder på 23 år. Der er betragtelige nationale forskelle, men gennemsnitligt har ca. 25 % af de unge mænd og 31 % af de unge kvinder inden for det seneste år brugt en eller flere former for fysisk vold imod en kæreste. I alt har 7,6% af de unge mænd og 10,6 % af de unge kvinder brugt grov vold, såsom knytnæveslag, spark eller kvælertag, imod en kæreste (38). Der indgik i den internationale undersøgelse 671 studenter i Sverige med en gennemsnitsalder på 28,5 år. Blandt dem rapporterede 18,8 % af mændene og 17,7 % af kvinderne, at de havde anvendt fysisk vold imod en kæreste indenfor de seneste 12 måneder. Anvendelse af grov fysisk vold imod en kæreste blev rapporteret af 1,3 % af de svenske mænd og 2 % af de svenske kvinder (39).

Offerprofil

Den aktuelle danske undersøgelse fandt, at det især er de yngste kvinder, der er i særlig risiko for at blive udsat for fysisk eller seksuel vold fra en nuværende eller tidligere kæreste. Denne aldersforskel er også rapporteret i andre undersøgelser. Der blev ikke fundet etniske forskelle imellem voldsudsatte og ikke voldsudsatte.

Amerikanske undersøgelser rapporterer, at unge som er samboende med deres kærester oftere har været udsat for kærestevold, end unge der ikke bor sammen med kæresten (40). I vores undersøgelse havde unge i kortvarige kæresteforhold, hvor de unge ikke boede sammen, en større risiko end unge i andre kæresteforhold for at blive udsat for kærestevold. Disse forskelle kan muligvis forklares ved nationale forskelle i ungdomskulturer og traditioner omkring at flytte sammen med en kæreste og muligvis også være begrundet i aldersforskelle i undersøgelsesernes population.

Studier af kærestevold har taget udgangspunkt i vidt forskellige populationer, og resultaterne i relation til kærestevoldsofres sociale profil, har også vist sig at være meget forskellige, idet at nogle studier har fundet sammenhænge i relation til eksempelvis etnicitet og religion, som andre i lighed med den danske undersøgelse ikke har kunnet påvise (41;42).

Enkelte amerikanske studier har undersøgt, hvorvidt der er sammenhæng mellem udsættelse for kærestevold og at bo på landet eller i byen, og har ikke fundet entydige resultater (43-45).

Følger af kærestevold

Vi påviste, at ofre for kærestevold oftere end andre voldsofre havde akutte skader, overvejende i form af blodudtrædninger og lignende overfladiske læsioner. Tilsvarende er det rapporteret i et spansk studie blandt 16-2-årige, at især unge kvinder, som har været udsat for vold fra en kæreste, har fået fysiske skader, 17 % af kvinderne rapporterede at havde fået sår eller blå mærker, mens 3 % havde brækket næsen, andre knogler eller fået læsioner omkring øjne. Der var en tendens til at ældre unge havde haft de alvorligste skader (46). Det kunne tyde på, at selv om det især er de yngste som udsættes for kærestevold, så medfører volden ikke de samme alvorlige fysiske skader blandt dem som blandt ældre (unge). I modsætning hertil rapporterer amerikanske studier, at det især er unge kvinder, som rapporterer fysiske skader efter vold (47).

De amerikanske studier rapporterer, at kærestevold også kan medføre betydelige psykiske skader på ofrene. Det blev tilsvarende fremhævet som en alvorlig følge af kærestevolden af deltagerne i fokusgrupperne i denne danske undersøgelse.

Tidligere danske undersøgelser blandt 15-16-årige og voksne i alderen 16 år og ældre har fundet markante sammenhænge mellem udsættelse for fysisk vold og helbredsproblemer blandt kvinder men ikke blandt mænd (21;48-50). Derimod er det påvist, at der er sammenhæng mellem udsættelse for seksuel vold og en række fysiske og psykiske helbredsproblemer både for mænd og kvinder (51). Disse undersøgelser har ikke fokuseret på kærestevold.

En begrænsning i tolkningen af resultater i tværsnitstudier af de mulige sammenhænge mellem voldsudsættelse og senere trivselsproblemer er, at sådanne studier ikke kan belyse, i hvilken grad trivselsproblemerne var tilstede før udsættelsen for vold – og ikke kan vurdere om unge med trivselsproblemer i højere grad end andre unge er i risiko for at blive involveret i voldelige kæresteforhold.

En række studier har i lighed med den aktuelle undersøgelse påvist, at unge mænd og kvinder, der har oplevet vold fra en kæreste, oftere angiver at være deprimeret, at have psykiske problemer eller at have selvdestruktiv adfærd såsom spiseforstyrrelser sammenlignet med unge, som ikke har oplevet kærestevold (52;53).

En undersøgelse i USA har påvist en øget risiko for selvmordshandlinger for både for mænd og kvinder (54). Det er i overensstemmelse med denne danske undersøgelse,

som viste, at unge, der har oplevet fysisk eller seksuel kærestevold, har en overhyppighed af selvmordsforsøg.

Adfærd og risikofaktorer

Der er en betydelig begrænsning i vurderingen af unges adfærd og forekomsten af forskellige risikofaktorer i relation til unges risiko for at blive udsat for kærestevold og andre typer vold. Begrænsningen består i, at det ikke er muligt ud fra tværsnitsstudier at konkludere om en faktor skyldes udsættelsen for vold, eller om faktoren har haft betydning for den unges udsættelse for volden.

Den aktuelle undersøgelse påviste for både mænd og kvinder en sammenhæng mellem udsættelse for kærestevold, forbrug af euforiserende stoffer og en tidlig seksuel debut. For mænd er der derudover fundet en sammenhæng mellem alkoholforbrug og udsættelse for kærestevold.

Lidt mere end hver tredje kvinder og hver femte mand, som havde været udsat for fysisk kærestevold, angav, at deres kæreste var påvirket af alkohol eller stoffer sidste gang det skete. Denne involvering af alkohol og stoffer i unges voldelige adfærd er også blevet rapporteret i amerikanske studier, hvor blandt andet et studie fandt, at der var alkohol indblandet i hvert tredje tilfælde af kærestevold (55).

Et dansk studie, baseret på svar fra ca. 6.000 elever i 9. klasse i 2002, påviste, at der var markant sammenhæng mellem unge drenges alkoholvaner og deres udsættelse for vold uden for hjemmet, mens der var mindre markante sammenhænge mellem vold mod piger uden for hjemmet og deres alkoholvaner. Det kunne til en vis grad forklares ved, at piger langt hyppigere end drenge blev udsat for vold i eget hjem og kun i mindre grad for gadevold (56).

Undersøgelser blandt unge i Norge har tilsvarende fundet sammenhæng mellem kærestevold, alkohol, stoffer og seksuel debut, idet unge, der har angivet at have eksempelvis drukket, prøvet hash og haft sex i en tidlig alder eller havde større forbrug end andre unge, oftere rapporteret at have oplevet kærestevold – tilsvarende er rapporteret i amerikanske undersøgelser (57-61).

Det er beskrevet, at unge, der har usikker sex og mange forskellige sexpartnere har øget risiko for at udsættes for kærestevold (45). Et studie i USA, youth risk behaviour survey i 1997 og 1999, har rapporteret, at unge kvinder, der havde været udsat

for fysisk eller seksuel kærestevold havde 4 til 6 gange større risiko for at have været gravide i deres teenageår end unge kvinder, der aldrig havde oplevet kærestevold (62). Denne form for risikoadfærd (mange forskellige sexpartnere og teenagegraviditet) er ikke indgået i den aktuelle danske undersøgelse, men der vil være mulighed for at analysere forekomsten af graviditeter, aborter og alvorlige seksuelt overførte sygdomme og kærestevold ud fra registerdata.

Vold i de unges familie beskrives som en stærk risikofaktor for at unge selv anvender vold eller udsættes for vold i et kæresteforhold. En række undersøgelser har således påpeget en forbindelse mellem at vokse op i en familie, hvor forældrene er voldelige overfor hinanden, eller hvor forældrene anvender korporlig afstraffelse som en opdragelses strategi og unges senere risiko for kærestevold (63;63;64)

Børn og unge, der under deres opvækst er vidne til, at deres forældre benytter vold og trusler til at løse konflikter, kan blive socialiseret til at tro, at det er en acceptabel måde at løse konflikter på, og at vold kan bruges som middel til at opnå, hvad man selv ønsker. Det hævdes, at børn kan tilvænnedes til aggressiv adfærd (64-70).

Selvom opvækst i en voldelig familie synes at øge risikoen for senere voldelig adfærd og udsættelse for andres voldelige adfærd, så er det langt fra alle børn og unge, der vokser op med vold i familien, som senere i livet udsættes for eller at anvende vold i et kæresteforhold. Det er blandt andet fremhævet i dansk, kritisk analyse af udsatte børns risiko for voldelig adfærd og kriminalitet (71). Børn og unge med sådanne opvækstvilkår er dog i en forøget risiko for, netop pga. forældrenes vigtige rolle i relation til primærsocialiseringen, at efterligne og afspejle de handlemønstre, de har iagttaget hos deres forældre have, jævnfør Banduras 'Social learning theory' (72;73).

Et studie fra 1992 gennemført i North Dakota har taget udgangspunkt i denne teori omkring social læring, og forældres betydning som rollemodeller i forhold til børn og unges accept og tolerance overfor aggression. Dette studie fandt, at børn der var vokset op i en familie, hvor de selv havde været udsat for eller været vidne til vold, var mere tolerante over for vold end andre børn, samt at de oftere valgte at blive i et voldeligt forhold sammenlignet med unge, som ikke var vokset op i en voldelig familie (67).

Det tidligere omtalte "International Dating Violence Study" har også belyst sammenhængen mellem familievold og kærestevold, og fandt, at unge, der havde oplevet korporlig afstraffelse fra deres forældre, oftere end andre unge rapporterede at have brugt vold imod en kæreste (63) .

Opfattelser og holdninger til kærestevold

Enkelte undersøgelser har i lighed med vores undersøgelse belyst unges holdninger og tolerance overfor vold eksempelvis udøvet af en partner. En skotsk undersøgelse fandt, at unge mænd generelt var mere accepterende overfor brugen af vold sammenlignet med kvinder, samt at kvinder generelt vurderede vold mere seriøst end mænd. Derudover fandt denne undersøgelse, at der både blandt mænd og kvinder var nogle som syntes, at kvinder selv var skyld i deres voldsudsættelse, fordi de provokerede til det på den ene eller anden måde, eksempelvis igennem deres tøj. Desuden viste denne undersøgelse, at vold udført af kvinder i højere grad accepteres af de unge sammenlignet med vold udført af mænd (33).

Andre lignende undersøgelser har desuden fundet, at unge som mener, at partner-vold er acceptabelt eller generelt er positive over for vold, er i øget risiko for selv at blive udsat for kærestevold sammenlignet med andre unge (74).

Disse resultater svarer til hvad denne danske spørgeskemaundersøgelse har fundet, samt hvad de unge i fokusgrupperne gav udtryk for i forhold til de kønsmæssige forskelle i det at bruge vold mod en kæreste.

Fokusgrupperne gav derudover indsigt i, at unge fandt, at medierne havde en vigtig rolle i forhold til at forme unges holdninger til vold, herunder alvorligheden heraf. Der findes et litteraturstudie som forsøger at afdække dette område. Dette studie fremhæver resultater fra andre undersøgelser som viser, at medierne kan være med til at fremme accepten af kærestevold blandt unge, idet medierne er et vigtigt sted for unge i forhold til at få adgang til information omkring kæresteforhold. Det er derfor vigtigt i forbindelse med forebyggelsen af kærestevold at være bevidst om det billede som unge møder i medierne, ikke mindst således, at man er klar til at udfordre dette (75).

Undersøgelsens styrke og svagheder

Fænomenet kærestevold kan og bliver defineret, som vist i litteraturgennemgangen, vidt forskelligt, nogle studier betragter kærestevold som en udelukkende fysisk handling, mens at andre studier også definerer kærestevold som psykiske og seksuelle overgreb. Vi har i Ungdomsliv 2007 undersøgt forekomsten af kærestevold i for-

hold til psykisk, fysisk og seksuel vold, som er operationaliseret til 11 voldsspørgsmål.

I analyserne af trivsel, risikofaktorer mv. er kærestevold defineret ved fysisk og/eller seksuel vold, og dækker således over "grovere" kærestevold end hvis ofre for psykisk kærestevold også indgik. Årsagen til at psykisk kærestevold er udeladt i de detaljerede analyser af kærestevold skyldes, at oplevelsen af psykisk vold, ofte bliver vurderet meget forskelligt, og således er en svær størrelse at anvende i kvantitativ analyser. Dog er psykisk vold, som også fremhævet i fokusgrupperne, en form for kærestevold der kan gøre ligeså ondt som fysisk vold, hvorfor det er vigtigt ikke at se bort fra denne voldstype.

Som nævnt i gennemgangen af kærestevoldsstudier fra andre lande, adskiller denne undersøgelse sig væsentligt fra typiske undersøgelser af kærestevold. Denne undersøgelse er blevet designet således, at de unge er blevet spurgt om, hvorvidt de har haft en række oplevelser såsom at blive truet, slået, skubbet eller presset til sex indenfor det seneste år. Hvis de unge svarede bekræftende på dette, blev de spurgt om, hvem gerningspersonen/erne var. Det giver mulighed for dels at afdække forekomsten af forskellige typer af vold, såsom vold fra bekendte, fremmede eller kærester og dels at sammenligne unge, som har oplevet kærestevold, med unge som ikke har været udsat for vold, og med unge som har været udsat for anden vold.

At de unge er blevet spurgt til deres voldsoplevelser indenfor seneste år minimerer risikoen for recall bias, da voldsoplevelsen oplevet inden for seneste år formentlig kan erindres. Dette medfører også at undersøgelsen giver et her og nu billede af voldsforekomsten.

Svarprocenten svarer nogenlunde til den i andre internetbaserede spørgeskemaundersøgelser, eksempelvis UNG2006 fra Sundhedsstyrelsen. Men der kan være en selektion, som har betydning for de fundne resultater, idet unge, som måske er særligt udsatte for kærestevold, enten har valgt eller fravalgt at deltage. For at mindske denne bias blev de unge informeret generelt om undersøgelsens formål uden at der blev lagt vægt på kærestevold. Det blev fremhævet, at undersøgelsen omhandlede unges trivsel og helbred. Fremhævelsen af netop disse temaer kan have haft større interesse for unge kvinder. Der er således en markant lavere andel af mandlige deltagere i undersøgelsen.

Svarprocenten på den traditionelle spørgeskemametode (postbesørget) var en anelse højere end svarprocenten via elektroniske medie. Det kan skyldes, at det er mere

krævende at skaffe adgang til et spørgeskema over Internettet, frem for at få spørgeskemaet i hånden.

Dette er en vigtig erfaring for fremtidige studier, idet at den viser, at selv i en målgruppe af unge, der må forventes at have nem adgang til samt høj grad af fortrolighed med Internet, giver en traditionel dataindsamlingsmetode en højere svarprocent.

I forbindelse med invitationerne som blev sendt ud til de udvalgte unge, blev der som nævnt udsendt et 'pocket-card' med information om steder, hvor de unge kunne søge hjælp i relation til de emner, som undersøgelsen berørte. En af de steder som blev anvist på dette 'pocket-card' var foreningen 'Børn og unge i voldsramte familier', som har en brevkasse på internettet hvor unge kan skrive til hvis de oplever vold i familien eller kærestevold. Denne forening har efterfølgende meldt tilbage, at de modtog ekstra mange henvendelser i tiden, mens undersøgelsen foregik, hvilket dels understreger behovet for en øget italesættelse af problemet, og dels vigtigheden af at oplyse unge om, hvor de kan søge hjælp.

De unges anbefalinger om forebyggelse af kærestevold

Jeg tror, man skal sørge for at bygge et ordentligt samfund op, hvor folk trives - så er der en chance for, at de behandler hinanden ordentligt. (Mand 27 år)

Det er jo hele ens opdragelse, ens personlighed, hvordan man er blevet formet ik'. Om man har fået den rigtige samfundsopfattelse, om hvordan tingene fungerer. At man ikke slår på hinanden. (Mand 23 år)

Kærestevold forekommer blandt unge, og måske endda oftere end partnervold forekommer blandt voksne. Der er sammenhænge mellem udsættelse for kærestevold og dårlig trivsel, psykiske problemer. Relativt mange unge accepterer brug af vold under forskellige omstændigheder. Nogle unge mænd mener, at udfordrende tøj kan øge risikoen for voldsudsættelse. Disse resultater peger på, at der også i Danmark er behov for en systematisk, målrettet og vidensbaseret forebyggelse blandt børn og unge med henblik på, at nutidens unge ikke udvikler og tager voldsaccepterende holdninger og adfærd med sig ind i deres voksenliv.

Forebyggelse var derfor et centralt tema i de 5 fokusgruppeinterviews. Diskussionen med de unge gav en unik mulighed for at få indsigt i, hvad unge selv synes, der er behov for. Spørgeskemaundersøgelsen gav også de unge mulighed for at fremsætte deres egne synspunkter om, hvorledes vold og i særlig grad kærestevold kan forebygges. Det skete igennem besvarelsen af to fritekst spørgsmål.

Forebyggelse blev diskuteret i relation til det ansvar som familie og venner har i forhold til at holde øje med og hjælpe, hvis unge oplever problemer såsom vold eller overdreven kontrol i deres kæresteforhold. Det blev diskuteret i relation til vigtigheden af oplysning om kærestevold og åbenhed om det eksisterende tabu om netop denne voldsform. Det blev diskuteret i relation til undervisning i at lære de unge at erkende og sætte grænser. Forebyggelse blev sidst men ikke mindst diskuteret i relation til behovet for lettilgængelig og kompetent rådgivning og støtte til unge, hvis de er i et voldeligt kæresteforhold.

Netværket, vennerne og familien

Mange unge fandt, at det nære netværk er den vigtigste ressource i forhold til at hjælpe unge som oplever kærestevold. De unge passer mindre godt end voksne voldsofre ind i et offentligt system. Denne indsigt eksemplificeres i de følgende udsagn:

Jeg tror, når man er meget ung, så tror jeg man skal fokusere på det nære netværk. Der er jo ikke nogen 16-årige piger, der tager på krisecentre, jo. Det er mødrene med børn, som er virkelig, virkelig på røven, fordi han slår til, ik. Dem der, der bare bliver vappet en, der skal netværket ligge et andet sted, de kan ikke søge hjælp uden for den lille kerne, de har af familie og veninder, det tror jeg ikke. (Kvinde 21 år)

Og jeg mener bare, at når vi er sådan så unge som vi er, der har vi jo netop et netværk, som er ret svært at bryde, når vi er så unge, for der vil altid være nogen der siger altså "hvorfors var du ikke med i går" eller, altså der er altid nogen der vil prøve at holde tjeK på en. Og derfor så tænker jeg sådan, at når man slår i vores alder, altså når vi er så unge, så synes jeg at det er, jamen der synes jeg bare, at der bør vennerne ligesom træde til og hive en ud og ligesom få det til at gå op for en. (Kvinde 18 år)

Familie

Familien bliver særligt fremhævet som en vigtig faktor i forbindelse med at hjælpe unge til at indse, at deres kæreste behandler dem forkert, samt give dem den nødvendige støtte i forhold til at kunne bryde ud af forholdet, da dette kan være rigtig svært selv for unge mennesker.

[...]Nu har jeg ikke selv direkte oplevet det på samme måde som X, at få en på hovedet, men jeg har da oplevet, at det var meget tæt på, og jeg blev simpelthen nødt til at tage mine ting og løbe meget hurtigt. Det syntes jeg også var rigtig hårdt, men der var jeg bare stærk og der havde jeg bare en familie, der sagde til mig, "prøv at hør her", "det der det går ikke. Det er simpelthen ikke i orden, og du skal ud af det der hurtigt". (Kvinde 18 år)

Kærlighed gør blind. Hvis man virkelig er forelsket observerer man ikke, at vold er forkert. veninderne og familien må rådgive pigen, hvis hun fortæller det eller prøver at skjule, hvor de blå mærker kommer fra. (Svar på åbent spørgsmål kvinde 19 år)

Familien kan dog også komme til at have den modsatte effekt, hvis den ikke er i stand til at tilbyde den rette støtte men derimod i stedet dømmer den unge. Det kan gøre dem mere afhængige af den voldelige kæreste og give dem endnu flere problemer.

Jeg skulle til at sige, det kan også godt have den modsatte virkning. I hvert fald, nu ved jeg ikke hvor gamle folk er, men da jeg var de der 16-17 år, der tror jeg da lidt det var den modsatte virkning, hvis min mor og far sagde "nej, ham der han er ikke godt for dig" og jeg var virkelig vild med ham, så var jeg bare sådan lidt "ja det kan i kraftedeme! Det skal jeg nok selv bestemme!" Så bliver man sådan lidt, lidt stædig. Det skal jeg nok selv styre. (Kvinde 18 år)

Det tror jeg er rigtig, rigtig vigtigt også at have familien med i det. At man har en familie, man kan fortælle noget til, og at familien ikke, som X siger "jamen, vi havde også fortalt dig" fordi hvad fanden kan man bruge det til? Man kan ikke bruge det til noget. Jo, man ved man har lavet en fejl, men man kan ikke bruge det til noget, at "vi havde fortalt dig det", fordi nu er det ligesom sket.
(Kvinde 18 år)

Familiens normer kan, ifølge de unge, i visse tilfælde også være direkte årsag til, at unge udsættes for eller anvender kærestevold, hvis de hjemme har oplevet, at vold er en acceptabel konfliktløsningsmetode. Derfor mener flere af de unge, at en effektiv forebyggelse af kærestevold starter ved at hjælpe børn og unge, der oplever vold i familien eller på anden måde mistrives med deres forældre.

At børn får en tryk og kærlig opdragelse uden vold, men hvor der selvfølgelig stadig sættes grænser for hvad der er rigtig og forkert. (Svar på åbent spørgsmål kvinde 23 år)

Det er en meget privat sag, det er noget man har oplevet med sine forældre, hvordan de har interageret med hinanden, oh hvordan de har klaret tingene.
(Mand 27 år)

Mere information om alkoholisme, mere psykologhjælp. Aggressionerne som skaber volden stammer ofte fra forældrenes behandling af deres børn, man (familie venner og bekendte) bør derfor være opmærksom på denne og gribe til handling så hurtigt som muligt, hvis de oplever vold i familien. (Svar på åbent spørgsmål kvinde 21 år)

Det er noget socialt. Så man skal ind og have fat i familierne, lige så snart man ser det ik'. For jeg tror meget kommer gennem erfaringer hjemmefra.
(Mand 23 år)

Venner

Ud over familien spiller venner også en stor rolle i forhold til at få unge til at indse, at de ikke skal finde sig i vold fra deres kærester. Venner kan også støtte den unge i at forlade en voldelig kæreste, selvom de er forelskede.

Tit tror jeg også, at man har en fornemmelse om, om et forhold er godt eller dårligt. Tit kan man måske godt sige "han gør mig sgu usikker og han taler grimt til mig" eller hvad man nu synes, hvis det er et dårligt forhold. Men man har måske rigtig svært ved at tage beslutningen. Og hvis en veninde så, på en konstruktiv måde går ind og siger, "Da jeg var sammen med jer her forleden, hørte jeg altså, at han talte meget grimt til dig, og det må jeg altså indrømme, det synes jeg også var voldsomt, så jeg synes ikke kun det er dig, der sidder og føler et eller andet som andre ik føler". Så jeg mener godt, en veninde kan gå ind og trykke på nogle følelser, man allerede selv har, men jeg tror ikke en veninde bare kan gå ind og sige "Gud, hvor er han dum, ham der", når man ikke engang selv har set det endnu. Det tror jeg helt sikkert. (Kvinde 18 år)

Jeg tror også man skal være varsom som veninde. At man netop ikke bare går ind og siger "han er sådan-og-sådan-og-sådan", fordi det kan også godt skabe afstand, fordi man jo er i forholdet og har følelserne dybt begravet i denne her person. Så jeg tror helt klart, man skal tage det stille og roligt, men stadig passe på sin veninde og prøve at åbne øjnene på hende... (kvinde 23 år)

Så er det altså også rigtig vigtigt at de veninder, som er tættest på, hvis de fornemmer bare det mindste så skal man - bare lige en enkelt gang eller to eller tre - spørge ind til det (kvinde 18 år)

Det er tit man går til sine venner ned forskellige ting, i forhold til at høre "hvordan går det hjemme hos dig" og "er det mig der er unormal"... (Mand 26 år).

Oplysning

De unge mener, at der er et stort behov for oplysningskampagner om kærestevold. De unge skal vide, at det ikke er i orden at slå sin kæreste, kontrollere dem eller på anden måde gøre dem ondt.

Giv Information til personer der er udsat for kærestevold, så de ved, hvor de skal søge hjælp, og at det er OK at søge hjælp! (svar på åbent spørgsmål mand 19 år)

Flere af de unge fremhæver vigtigheden af at information for at bryde det tabu, der er omkring kærestevold.

Man skal vide, det er Vold. Længere er den ikke, det er vold. Der er ikke nogen der skal slå på dig. Det er ligegyldig om det er din kæreste eller hvem det er. Det er vold. (kvinde 21 år)

Jeg tror det eneste rigtige man kan gøre, der er at fjerne tabuet om hustruvold, og gøre det uacceptabelt at slå sin kæreste. (svar på åbent spørgsmål mand 24 år)

Måske skal der være mere oplysning om, at man skal sige det til folk. At man ikke skal være bange, at man ikke sådan skal tro på at det er ens egen skyld, men det er altså noget unormalt hvis man bliver slået. På den måde kunne det måske være godt, hvis der kom noget oplysning om det, så folk ikke gik og tænkte sådan "ej jeg tør ikke sige det til nogen, fordi de ville ikke kunne forstå den situation jeg var i, fordi det var jo mig der startede med at være en kælling eller et eller andet. (kvinde 18 år)

At man lærer, at man skal snakke med andre mennesker om det. (Mand 20 år)

Vold skal ikke være tabu. Der skal oplyses om at det sker, og at det IKKE er offerets egen skyld. At offeret er bedre tjent uden den voldelige kæreste. (svar på åbent spørgsmål kvinde 21 år)

*Oplyse om hvor man kan henvende sig, hvis det var. (Mand 26 år)
Mere information om at det er "normalt". Dvs. man er ikke unormal, fordi man bliver udsat for vold. Det er ikke fordi der er noget galt med dig men din kæreste. Unge skal vide at INTET vold er i orden, ikke nogle små lussinger til kæresten i ny og næ! meget meget mere information om vold i forhold mellem unge. (Svar på åbent spørgsmål kvinde 19 år)*

Flere nævner, at emnet kunne diskuteres i seksualundervisningen. De har oplevet, at det er emner som sikker sex og seks sygdomme, der aktuelt bliver diskuteret i undervisningen og ikke normer for kæresteforhold.

Måske sådan noget seksualundervisning. Man lærer jo hvordan man kommer et kondom på, så kan de da også fortælle, hvordan man skal ligge om aftenen og hygge og blive aet på kinden og ikke slået på kinden. (Kvinde 22 år)

Undervise folkeskole elever i det i forbindelse med seksualundervisning. Lære dem hvad der er rigtig og forkert behandling, og at det er vigtigt at sætte grænser. (svar på åbent spørgsmål kvinde 21 år)

[...] da jeg gik i folkeskolen, blev der snakket ekstremt meget om sex. Altså om menstruationscyklus og at drengene får oprejsning og sådan noget, altså simpelthen, vi hørte, altså siden 6. klasse til 9. klasse, hvert år, to gange om året. Og det var simpelthen, det blev lidt meget. Og vi fik aldrig snakket om forhold eller om sådan noget med kontrol og sådan noget. (kvinde 18 år)

Derudover nævner de unge, at oplysningskampagner vil kunne informere om, at kærestevold desværre forekommer, og at den enkelte unge således ikke er den eneste, der oplever denne vold. Kampagner skal opfordre familie, venner og andre til at reagere, når de oplever, at en ung person har problemer i sit forhold.

Jeg tror også, hvis det endelig er man skal lave sådan en kampagne, så skal det både være at det er ikke ok for drenge at slå piger, men det er heller ikke ok for piger at slå drenge. (kvinde 18 år)

Men jeg tror, at det er rigtig vigtigt, at i stedet for at sætte sådan nogle skræmmekampagner sådan nogle forebyggende ting op, at man ligesom går ud fra at det er sket og så sætter det op omkring, altså det er et enormt tabu i vores alder, hvis man bliver slået, netop fordi så er man svag, altså vi sidder alle sammen og siger, at vi ville helt klart gå, jamen altså hvis man nu stod med den her fyr, som man bare altid havde været forelsket i og så slog han en. Jamen altså, at man gjorde opmærksom på at det var ikke et tabu, det siger ikke noget om dig, det siger noget om ham at han slår dig, det siger ikke noget om dig, at du er blevet slået. (kvinde 18 år)

Oplysning bør ifølge de unge udformes således, at det kan medvirke til at gøre unge mere opmærksomme på deres egne grænser og derved lære dem at kunne sige fra over for en voldelig eller kontrollerende kæreste allerede, når de første tegn på sådan en opførsel viser sig.

Ved at være bevidst om sine egne grænser og konstant vurdere om de er blevet overskredet af ens kæreste, og at have modet til at handle, når dette er tilfældet (svar på åbent spørgsmål Mand 21 år)

Men inden man kommer dertil er det en meget god ide at have en fornemmelse af hvor ens grænser ligger, og hvad der er ok, og hvad der ikke er. (Kvinde 21 år)

Ja, men så også når man kommer i et forhold, at ens grænse så ikke lige pludselig bliver ved med at flytte sig, fordi man ikke i starten har fået den sat et sted, og så er man bare sådan "nå, ok, så er det også fint nok". At den bare bliver ved med at flytte sig, fordi man ikke har taget et standpunkt til, hvornår det er nok. (Kvinde 18 år)

Jeg tror det er meget vigtigt, at man selv, både piger og drenge, gør op med sig selv, hvor er min grænse går. Og så handler det også meget om, ligesom vi snakkede om i starten, hvad man forventer sig af et forhold, hvad er de positive ting, hvad er det for nogle værdier, som man gerne vil have og hvad er det så omvendt, hvad er det så for nogle værdier man ikke vil have. (Kvinde 18 år)

Ved oplysning og sørge for, at den udsatte har viljestyrke til at sige fra og komme væk fra det. (svar på åbent spørgsmål mand 17 år)

Og så tror jeg også bare at det er vigtigt, at man sådan fortæller, at det behøver altså ikke være virkelig virkelig slemt, bare sådan de små ting, hvis det er noget der varer ved eller udvikler sig, så slå op. (Kvinde 18 år)

Og så tænker jeg også bare, der er jo både fysisk vold, og der er jo også psykisk vold, og det tror jeg altså, det synes jeg måske også, at man ikke snakker nok om i forhold til at, hvor stor virkning, det kan have på folk, fordi det er jo også noget, der kan gøre, sådan gå og nedbryde folk ligesom langsomt, men ekstremt voldsomt. (Kvinde 18 år)

Først og fremmest skal der sættes kampagner i gang, som skal have fat i de unge, som har svært ved at afsløre deres hemmelighed. Der skal uddannes en speciel gruppe psykologer, som kan få dem lettere igennem denne svære situation. Evt. en anonym chat for dem, der har svært ved at fortælle om deres problemer. (svar på åbent spørgsmål mand 19 år)

Der er behov for steder, hvor de unge kan gå hen og få hjælp, hvis de oplever en voldelig kæreste. Et sted hvor de unge kan være anonyme, hvis de har lyst til det, og hvor de vil blive mødt på en åben og fordomsfri måde. Dette sted kunne evt. være

drevet af andre unge, hvilket kunne gøre det nemmere for de unge at have nogen at identificere sig med.

De der krisecentre, de skal nok til at komme lidt mere på banen. Sådan så man kender dem, og man ved at de eksisterer. Og hvis der ikke er nogen, så er der nok brug for nogle hotlines eller et eller andet i den stil. Altså bare nogle steder, hvor de kan henvende sig, det ville være en god måde at gøre det på. (Mand 20 år)

Jeg tror [...] et eller andet sted ville det, der ville hjælpe mig mest være, hvis der ligesom var en eller anden kontakt på ens skole, som man et eller andet sted følte, at man kunne have frihed nok til at gå hen og sige noget til, uden at hun eller ham ligesom ville dømmes en. (Kvinde 18 år)

Men ligesom fx "Sex og Samfund" de har også nogle anonyme klinikker, det synes jeg også, at der bør være sådan nogle klinikker henvendt til unge, hvor de kunne komme ind. Det kan godt være, at der ikke ville være lige så mange, der opsøgte dem, men bare det, at det var der, og at der er nogle, der bliver slået, det synes jeg er grund nok til, at man danner sådan en klinik. For der er jo nogle, der er fanget derude i sådan et forhold. (Kvinde 18 år)

Samfundet skal tage problemet seriøst

Det sidste emne som dukkede op i fokusgrupperne omkring forebyggelse af kærestevold, var behovet for at tage dette problem ligeså seriøst som partnervold blandt voksne. For selv om unge ikke nødvendigvis bor eller har børn sammen, påvirker det voldelige forhold de unge på samme måde som partnervold blandt voksne, og de kan have ligeså svært ved at forlade en voldelig kæreste som en voksen har.

Men sådan når det er til unge mennesker, der er det måske svært og sådan at finde[...]en mulighed som folk vil henvende sig til. Netop fordi det er sådan lidt, at man er ikke sådan gift, man er bare på en eller anden måde kærester, man har ikke nogle børn, så i og for sig burde man bare kunne sige stop og gå væk. Men det er jo bare svært, når man ligesom, for man er fanget i det på en eller anden måde. (Kvinde 18 år)

Det [kærestevold] skal forebygges mens voldsmanden er helt ung. (Svar på åbent spørgsmål mand 17 år)

Nordamerikanske forebyggelsesinitiativer

I USA har man i mange år gennemført skole og 'community'-baseret forebyggelsesprogrammer, såsom "Safe Dating Programme", der har til formål at ændre unges holdning til vold, fremme ikke voldelig konfliktløsning samt øge unges viden om deres muligheder for at søge råd og vejledning (Appendiks 3).

Siden 2006 har det amerikanske senat, med støtte fra det amerikanske Justitsministerium, derudover udnævnt den første uge af februar til "National Teen Dating Violence Awareness and Prevention Week". Denne uge bruges af skoler og andre institutioner, til at sætte fokus på og informerer omkring kærestevold, dets faresignaler, og hvad man skal gøre, hvis man oplever det.

Referencer

- (1) Balvig F, Kyvsgaard B. Danskernes udsathed for kriminalitet 1986 til 2005. København, Københavns Universitet; Det Kriminalpræventive Råd; Justitsministeriet; Rigspolitichefen. 2006
- (2) Balvig F, Kyvsgaard B. Danskernes udsathed for kriminalitet 2005/2006. København, Københavns Universitet, Justitsministeriet, Det Kriminalpræventive Råd, Rigspolitichefen. 2007
- (3) Balvig F, Kyvsgaard B. Volden i Danmark 1995 og 2005. København, Københavns Universitet; Det Kriminalpræventive Råd; Justitsministeriet; Rigspolitichefen. 2006.
- (4) Helweg-Larsen K, Kruse M. Violence against women and consequent health problems: a register-based study. *Scand J Public Health* 2003; 31(1):51-57.
- (5) Helweg-Larsen K, Knudsen LB, Petersson B. Women in Denmark--why do they die so young? Risk factors for premature death. *Scand J Soc Welf* 1998; 7(4):266-276.
- (6) Helweg-Larsen K. [Also in Denmark are cultural and social conditions of significance when it comes to the extent of violence against women]. *Ugeskr Laeger* 2004; 166(25):2425.
- (7) Helweg-Larsen K, Kruse M. Mænds vold mod kvinder. 2004. København, Minister for Ligestilling; Nationale Voldsobservatorium i Kvinderådet; Statens Institut for Folkesundhed.
- (8) Helweg-Larsen K., Frederiksen ML. Mænds vold mod kvinder. Omfang - karakter og indsats mod vold - 2007. København, Minister for Ligestilling og Statens Institut for Folkesundhed. 2007
- (9) Sundaram V, Helweg-Larsen K, Laursen B, Bjerregaard P. Physical violence, self rated health, and morbidity: is gender significant for victimisation? *J Epidemiol Community Health* 2004; 58(1):65-70.
- (10) Sundaram V, Laursen B, Helweg-Larsen K. Is Sexual Victimization Gender Specific? The Prevalence of Forced Sexual Activity Among Men and Women in Denmark, and Self-Reported Well-Being Among Survivors. *J Interpers Violence* 2008.
- (11) Makepeace JM. Courtship Violence among College Students.
- (12) Pape H. Vold og krenkelser i unge menneskers parforhold. *Medisin og Vitenskap* 2003; 123(15):2016-2020.
- (13) Teenage Research Unlimited, Liz Claiborne Inc. Liz Claiborne Inc. Topline Findings. Teen Relationship Abuse Survey (Conducted March 2006). 2006.
- (14) Arriaga XB, Foshee VA. Adolescent dating violence: do adolescents follow in their friends', or their parents', footsteps? *J Interpers Violence* 2004; 19(2):162-184.
- (15) Foshee VA, Linder F, MacDougall JE, Bangdiwala S. Gender differences in the longitudinal predictors of adolescent dating violence. *Prev Med* 2001; 32(2):128-141.

- (16) Halkier B. Fokusgrupper. Roskilde: Roskilde Universitetsforlag, 2003.
- (17) Lee RM. Doing research on sensitive topics. Sage Publications, 1999.
- (18) Hyde A, Howlett E, Brady D, Drennan J. The focus group method: insights from focus group interviews on sexual health with adolescents. *Soc Sci Med* 2005; 61(12):2588-2599.
- (19) Dahler-Larsen AM&P. Fokusgrupper i teori og praksis. Politologiske skrifter, 1999.
- (20) Kamberelis G, Dimitrialis G. Focus Groups. In: Denzin NK, Lincoln YS, editors. *The Sage Handbook of Qualitative Research - Third Edition*. Sage Publications, 2002: 887-908.
- (21) Sundaram V, Helweg-Larsen K, Laursen B. Correlations between physical violence and self-rated health among adult men and women in Denmark. Results from a national health survey. 2001.
- (22) Sundaram V, Laursen B, Helweg-Larsen K. Is Sexual Victimization Gender Specific? The Prevalence of Forced Sexual Activity Among Men and Women in Denmark, and Self-Reported Well-Being Among Survivors. *J Interpers Violence* 2008.
- (23) Frederiksen ML, Helweg-Larsen K, Larsen HB. Self-reported violence amongst adolescents in Denmark: is alcohol a serious risk factor? *Acta Paediatr* 2008; 97(5):636-640.
- (24) Schütt NMH. When love hurts. A sociological study of relationship violence among young people. Københavns Universitet, 2007.
- (25) Foshee VA, Bauman KE, Linder F, Rice J, Wilcher R. Typologies of adolescent dating violence: identifying typologies of adolescent dating violence perpetration. *J Interpers Violence* 2007; 22(5):498-519.
- (26) Kanin EJ. Male sgression in dating-courtship relationships. *Journal of Sociology* 1957; 63:197-204.
- (27) Makepeace JM. Courtship Violence among College Students.
- (28) Hird MJ. An empirical study of adolescent dating aggression in the U.K. *J Adolesc* 2000; 23(1):69-78.
- (29) Pape H, Pedersen W. Dangerous victims of violence? Studies on crime and crime prevention. Oslo: NOVA; Norwegian Social Research, 1997: 88-106.
- (30) Pape H, Pedersen W. [Victims of violence in the general youth population. A longitudinal study of risk factors]. *Tidsskr Nor Laegeforen* 1997; 117(23):3347-3351.
- (31) Pape H. [Violence and verbal aggression in young people's intimate relationships]. *Tidsskr Nor Laegeforen* 2003; 123(15):2016-2020.
- (32) Hird MJ. An empirical study of adolescent dating aggression in the U.K. *J Adolesc* 2000; 23(1):69-78.

- (33) Burman M, Cartmel F. Young People's Attitudes Towards Gendered Violence - August 2005. 2005. NHS Health Scotland.
- (34) Olshen E, McVeigh KH, Wunsch-Hitzig RA, Rickert VI. Dating violence, sexual assault, and suicide attempts among urban teenagers. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2007; 161(6):539-545.
- (35) Tjaden P, Thoennes N. Extent, nature, and consequences of intimate partner violence: findings from the National Violence Against Women Survey. NCJ 181867. 2000. Washington (DC), Department of Justice (US).
- (36) Bendixen M. Konflikter og Konflikthåndtering blant studenter i parforhold - resultatrapport 1. 2005. Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, Psykologisk Institut, Trondheim.
- (37) Straus MA, Ramirez IL. Gender symmetry in prevalence, severity, and chronicity of physical aggression against dating partners by university students in Mexico and USA. *Aggress Behav* 2007; 33(4):281-290.
- (38) Straus MA. Dominance and Symmetry in Partner Violence by Male and Female University Students in 32 Nations. 2006.
- (40) Lewis SF, Fremouw W. Dating violence: a critical review of the literature. *Clin Psychol Rev* 2001; 21(1):105-127.
- (41) Vezina J, Hebert M. Risk factors for victimization in romantic relationships of young women: a review of empirical studies and implications for prevention. *Trauma Violence Abuse* 2007; 8(1):33-66.
- (42) Lewis SF, Fremouw W. Dating violence: a critical review of the literature. *Clin Psychol Rev* 2001; 21(1):105-127.
- (43) Glass N, Fredland N, Campbell J, Yonas M, Sharps P, Kub J. Adolescent dating violence: prevalence, risk factors, health outcomes, and implications for clinical practice. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs* 2003; 32(2):227-238.
- (44) Lewis SF, Fremouw W. Dating violence: a critical review of the literature. *Clin Psychol Rev* 2001; 21(1):105-127.
- (45) Vezina J, Hebert M. Risk factors for victimization in romantic relationships of young women: a review of empirical studies and implications for prevention. *Trauma Violence Abuse* 2007; 8(1):33-66.
- (46) Munoz-Rivas MJ, Grana JL, O'Leary KD, Gonzalez MP. Aggression in adolescent dating relationships: prevalence, justification, and health consequences. *J Adolesc Health* 2007; 40(4):298-304.
- (47) Lewis SF, Fremouw W. Dating violence: a critical review of the literature. *Clin Psychol Rev* 2001; 21(1):105-127.
- (48) Kruse M, Helweg-Larsen K. Kønsforskelle i sygdom og sundhed. København, Minister for Ligestilling. 2004

- (49) Helweg-Larsen K, Andersen S, Bryde Nielsen U, Madsen M. Kønspektivet i unges trivsel og sundhedsadfærd i starten af det 21. århundrede. København, Minister for ligestilling & Statens Institut for Folkesundhed. 2003
- (50) Sundaram V, Curtis T, Helweg-Larsen K, Bjerregaard P. Can we compare violence data across countries? *Int J Circumpolar Health* 2004; 63 Suppl 2:389-396.
- (51) Sundaram V, Laursen B, Helweg-Larsen K. Is Sexual Victimization Gender Specific? The Prevalence of Forced Sexual Activity Among Men and Women in Denmark, and Self-Reported Well-Being Among Survivors. *J Interpers Violence* 2008.
- (52) Eaton DK, Davis KS, Barrios L, Brener ND, Noonan RK. Associations of dating violence victimization with lifetime participation, co-occurrence, and early initiation of risk behaviors among U.S. high school students. *J Interpers Violence* 2007; 22(5):585-602.
- (53) Glass N, Fredland N, Campbell J, Yonas M, Sharps P, Kub J. Adolescent dating violence: prevalence, risk factors, health outcomes, and implications for clinical practice. *J Obstet Gynecol Neonatal Nurs* 2003; 32(2):227-238.
- (54) Olshen E, McVeigh KH, Wunsch-Hitzig RA, Rickert VI. Dating violence, sexual assault, and suicide attempts among urban teenagers. *Arch Pediatr Adolesc Med* 2007; 161(6):539-545.
- (55) Lewis SF, Fremouw W. Dating violence: a critical review of the literature. *Clin Psychol Rev* 2001; 21(1):105-127.
- (56) Frederiksen ML, Helweg-Larsen K, Larsen HB. Self-reported violence amongst adolescents in Denmark: is alcohol a serious risk factor? *Acta Paediatr* 2008; 97(5):636-640.
- (57) Eaton DK, Davis KS, Barrios L, Brener ND, Noonan RK. Associations of dating violence victimization with lifetime participation, co-occurrence, and early initiation of risk behaviors among U.S. high school students. *J Interpers Violence* 2007; 22(5):585-602.
- (58) Silverman JG, Raj A, Mucci LA, Hathaway JE. Dating violence against adolescent girls and associated substance use, unhealthy weight control, sexual risk behavior, pregnancy, and suicidality. *JAMA* 2001; 286(5):572-579.
- (59) Vezina J, Hebert M. Risk factors for victimization in romantic relationships of young women: a review of empirical studies and implications for prevention. *Trauma Violence Abuse* 2007; 8(1):33-66.
- (60) Hines DA, Straus MA. Binge drinking and violence against dating partners: the mediating effect of antisocial traits and behaviors in a multinational perspective. *Aggress Behav* 2007; 33(5):441-457.
- (61) Ackard DM, Eisenberg ME, Neumark-Sztainer D. Long-term impact of adolescent dating violence on the behavioral and psychological health of male and female youth. *J Pediatr* 2007; 151(5):476-481.
- (62) Silverman JG, Raj A, Mucci LA, Hathaway JE. Dating violence against adolescent girls and associated substance use, unhealthy weight control, sexual risk behavior, pregnancy, and suicidality. *JAMA* 2001; 286(5):572-579.

- (63) Douglas EM, Straus MA. Assault and Injury of Dating Partners by University Students in 19 Countries and its Relation to Corporal Punishment. *European Journal of Criminology* 2006; 3(3).
- (64) Wolf KA, Forshee VA. Family Violence, Anger Expression Style and Adolescent Dating Violence. *Journal of Family Violence* 2003; 18(6).
- (65) Barnett O, Miller-Perrin CL, Perrin RD. Family violence across the lifespan - An introduction second edition. US: Sage Publication Inc., 2005.
- (66) Carlson BE. Adolescent Observers of Marital Violence. *Journal of Family Violence* 1990; 5(4).
- (67) Smith JP, Williams JG. From Abusive Households to Dating Violence. *Journal of Family Violence* 1992; 7(2).
- (68) Forshee VA, Ennet ST, Bauman KE, Benefield T, Suchindran C. The Association Between Family Violence and Adolescent Dating Violence Onset: Does it Vary by Race, Socioeconomic Status, and Family Structure. *The Journal of Early Adolescence* 2005; 25(3):317-344.
- (69) Foshee VA, Bauman KE, Linder F. Family Violence and the Perpetration of Dating Violence: Examining Social Learning and Social Control processes. *Journal of Marriage and the Family* 1999; 61(2):331-342.
- (70) Makepeace JM. Courtship Violence among College Students.
- (71) Ejernæs M, Gabrielsen G, Nørrung P. Social odrift social arv. København: Akademisk Forlag, 2004.
- (72) Bandura A. Social learning theory. Englewood Cliffs: Prentice-Hall, 1977.
- (73) Lewis SF, Fremouw W. Dating violence: a critical review of the literature. *Clin Psychol Rev* 2001; 21(1):105-127.
- (74) Vezina J, Hebert M. Risk factors for victimization in romantic relationships of young women: a review of empirical studies and implications for prevention. *Trauma Violence Abuse* 2007; 8(1):33-66.
- (75) Manganello JA. Teens, dating violence, and media use: a review of the literature and conceptual model for future research. *Trauma Violence Abuse* 2008; 9(1):3-18.

Appendiks 1:

Spørgeskema - Ungdomsliv 2007

En undersøgelse af unges dagligdag, sundhedstilstand og problemer.

Statens Institut for Folkesundhed ønsker med dette spørgeskema at få mere at vide om unges trivsel og dagligdag, med fokus på de konflikter og den vold som nogle unge oplever.

Sådan udfylder du skemaet:

Hvis der ikke står andet ved spørgsmålet, skal der blot gives ét svar. Ved spørgsmål, hvor det er muligt at give flere svar, står der 'giv evt. flere svar' i en parentes efter spørgsmålet.

Hvis du går i stå ved et særligt spørgsmål, eller det er for svært at svare på, så gå hellere videre til det næste i stedet for at opgive at udfylde skemaet.

Din besvarelse er anonym, dvs. at ingen vil kunne vide, at det er dig, der har besvaret spørgeskemaet. Dine svar vil desuden blive behandlet fortroligt og sikkert i overensstemmelse med loven.

Hvis du ønsker mere information, råd eller vejledning i forhold til emnerne, kan du finde links og telefonnumre på spørgeskemaets sidste side, samt på det informationskort du modtog sammen med informationsbrevet.

På forhånd tak!

Først vil vi gerne vide noget om dig og din baggrund.

Svar på hvert spørgsmål ved at sætte kryds ved det svar, der passer bedst på dig. Hvis du er i tvivl, om hvordan du vil svare, svar da så godt du kan.

1. Er du?

(Angiv kun ét svar)

- Mand
- Kvinde

2. Hvor gammel er du? (kun tal)

_ _ _ _ _

3. Hvad er dit postnummer? (kun tal)

_ _ _ _ _

4. Hvem bor du sammen med? (giv evt. flere svar)

- Begge dine forældre
- På skift mellem dine forældre
- Kun din mor
- Kun din far
- Sammen med din mor og hendes nye mand/kæreste
- Sammen med din far og hans nye kone/kæreste
- Dine bedsteforældre
- Dine søskende
- Dine børn
- Sammen med din kæreste/ægtefælle
- Sammen med andre i kollektiv/bofællesskab
- Sammen med ven/veninde
- Alene

Andre personer: _ _ _ _ _

5. Er du?

(Angiv kun ét svar)

- Gift eller bor sammen med en kæreste
- I et kæresteforhold uden at bo sammen (vi har været sammen i mere end 6 måneder)
- I et kæresteforhold uden at bo sammen (vi har været sammen i mindre end 6 måneder)
- Single (men har tidligere haft en kæreste)
- Single (har ikke tidligere haft en kæreste)

Andet: _ _ _ _ _

6. Har du børn?

(Angiv kun ét svar)

- Ja
- Nej

7. Hvornår er dit første barn født? (angiv årstal)

_ _ _ _ _

8. Har du flere børn?

- Ja - Gå til 9
- Nej - Gå til 12

9. Hvornår er dit andet barn født? (angiv årstal)

_ _ _ _ _

10. Har du flere børn?

- Ja - Gå til 11
- Nej - Gå til 12

11. Hvornår er dit tredje barn født? (angiv årstal)

_ _ _ _ _

12. Er du født i Danmark?

- Ja - Gå til 14
- Nej - Gå til 13

13. Hvor er du født?

- Norden (Norge, Sverige, Finland, Island, Færøerne)
- Grønland
- Andet land i Vesteuropa (fx England, Tyskland, Holland, Frankrig, Italien)
- Østeuropa, inklusive Rusland
- Tyrkiet
- Mellemøsten (fx Palæstina, Syrien, Libanon, Jordan) samt Irak og Iran
- Asiatisk land (fx Pakistan, Indien, Thailand, Vietnam)
- Canada, USA, Australien, New Zealand, Israel
- Nordafrikansk land (fx Marokko, Libyen, Egypten)
- Andet land i Afrika (fx Somalia)
- Syd- og Mellemamerika (fx Mexico, Colombia)

14. Er din mor født i Danmark?

- Ja - Gå til 16
- Nej

15. Hvor er din mor født?

- Norden (Norge, Sverige, Finland, Island, Færøerne)
- Grønland
- Andet land i Vesteuropa (fx England, Tyskland, Holland, Frankrig, Italien)
- Østeuropa, inklusive Rusland
- Tyrkiet
- Mellemøsten (fx Palæstina, Syrien, Libanon, Jordan) samt Irak og Iran
- Asiatisk land (fx Pakistan, Indien, Thailand, Vietnam)
- Canada, USA, Australien, New Zealand, Israel
- Nordafrikansk land (fx Marokko, Libyen, Egypten)
- Andet land i Afrika (fx Somalia)
- Syd- og Mellemamerika (fx Mexico, Colombia)

16. Er din far født i Danmark?

- Ja - Gå til 18
- Nej - Gå til 17

17. Hvor er din far født?

- Norden (Norge, Sverige, Finland, Island, Færøerne)
- Grønland
- Andet land i Vesteuropa (fx England, Tyskland, Holland, Frankrig, Italien)
- Østeuropa, inklusive Rusland
- Tyrkiet
- Mellemøsten (fx Palæstina, Syrien, Libanon, Jordan) samt Irak og Iran
- Asiatisk land (fx Pakistan, Indien, Thailand, Vietnam)
- Canada, USA, Australien, New Zealand, Israel
- Nordafrikansk land (fx Marokko, Libyen, Egypten)

- Andet land i Afrika (fx Somalia)
- Syd- og Mellemamerika (fx Mexico, Colombia)

18. Hvilken skoleuddannelse har du?

- 9. Klasse eller kortere, men ingen eksamen
- 9. Klasse (Folkeskolens afgangseksamen)
- 10. Klasse (Folkeskolens udvidede afgangseksamen)
- Almengymnasial uddannelse (Alm. gymnasium, HF)
- Erhvervs-gymnasial uddannelse (Handels-gymnasium, Hhx, Htx)
- Andet (inkl. udenlandsk skole)

19. Hvilken uddannelse har du ud over din skoleuddannelse? (hvis flere angiv da den højeste uddannelse)

- Ingen - Gå til 21
- Erhvervsuddannelse - Gå til 21
- Kort videregående uddannelse (under 3 år) - Gå til 21
- Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år) - Gå til 21
- Lang videregående uddannelse (over 4 år) - Gå til 21
- I gang med uddannelse - Gå til 20

Anden uddannelse, hvilken: - Gå til 21

20. Hvilken uddannelse er du i gang med?

- Almengymnasial uddannelse (Alm. gymnasium, HF)
- Erhvervs-gymnasial uddannelse (Handels-gymnasium, Hhx, Htx)
- Erhvervsuddannelse
- Kort videregående uddannelse (under 3 år)
- Mellemlang videregående uddannelse (3-4 år)
- Lang videregående uddannelse (over 4 år)

Anden uddannelse, hvilken:

21. Hvad laver du til hverdag, er du?

- Skoleelev - Gå til 23
- Studerende
- Lærling/elev
- I arbejde
- Arbejdsløs
- På barselsorlov/hjemmegående
- Langtidssygemeldt

Andet

22. Har du været arbejdsløs indenfor de sidste 3 år?

- Nej
- Ja, i under 6 måneder
- Ja, i over 6 måneder

Spørgsmål om sundhedsvaner og sundhedstilstand.

Så til nogle spørgsmål om dine sundhedsvaner og din sundhedstilstand.

23. Tror du, man selv kan gøre noget for at bevare et godt helbred?

- Egen indsats har stor betydning
- Egen indsats nogen betydning
- Egen indsats har ingen betydning

24. Ryger du?

- Ja, hver dag
- Ja, men kun ved særlige lejligheder
- Nej

25. Hvor ofte har du drukket øl, vin eller en anden form for alkohol indenfor den seneste måned?

- Slet ikke - Gå til 28
- Et par enkelte gange
- Ca. 4-5 gange
- Ca. 6-9 gange
- 10 eller flere gange
- Kan ikke huske

26. Hvor ofte har du drukket så meget alkohol, at du var fuld indenfor den seneste måned?

- Slet ikke
- Et par enkelte gange

- Ca. 4-5 gange
- Ca. 6-9 gange
- 10 eller flere gange
- Kan ikke huske

27. Hvor foregår det som regel, når du drikker alkohol? (giv højst 3 svar)

- Jeg drikker ikke alkohol
- Hjemme hos mig selv, når jeg er alene
- Hjemme hos mig selv sammen med min kæreste
- Hjemme hos mig selv sammen med venner
- Hjemme hos min kæreste
- Hjemme hos en af mine venner
- Hjemme sammen med min familie
- Til en fest med venner
- Til en familiefest
- I byen, på bar, café eller diskotek
- På gaden, i en park, på stranden eller andre steder udendørs

Andet sted, hvor: -----

28. Har du taget stoffer såsom hash, kokain, ecstasy, poppers, fantasy mv. indenfor den seneste måned?

- Nej
- Et par enkelte gange
- Ca. 4-5 gange
- Ca. 6-9 gange
- 10 eller flere gange
- Kan ikke huske

29. Har du indenfor den seneste måned haft? (giv evt. flere svar)
(Angiv gerne flere svar)

- Ondt i led og muskler
- Hovedpine
- Svimmelhed
- Daglig tristhed og depression
- Problemer med at sove
- Mareridt
- Nervøsitet
- Angstanfald
- Følelsen af at alt var uoverkommeligt
- Ondt i maven
- Underlivssmerter
- Fordøjelsesbesvær

30. Er du for tiden i behandling med beroligende medicin?

- Ja
- Nej

31. For hvilken sygdom eller lidelse er du i behandling?

-----

32. Tager du nogen anden medicin, hvilken?

I de næste spørgsmål vil vi gerne vide noget om dit sexliv.

Nogle mennesker synes disse spørgsmål er meget private, derfor skal du huske på, at det er frivilligt, om du vil være med i undersøgelsen og frivilligt, om du vil svare på de enkelte spørgsmål.

Vi beder dig også huske på, at dine oplysninger er anonyme.

33. Har du nogensinde været i seng med nogen?

- Ja
- Nej - Gå til 35

34. Hvor gammel var du første gang du havde sex? (kun tal)

-

35. Hvilken beskrivelse passer bedst på dine kærester/sexpartnere?

- Kun personer af det modsatte køn
- Flest personer af det modsatte køn
- Lige ofte kvinder og mænd
- Flest personer af mit eget køn
- Kun personer af mit eget køn

De næste spørgsmål handler om selvmordsforsøg.

Igen skal du huske på, at det er frivilligt, om du vil svare på spørgsmålene, og at dine svar vil være anonyme.

36. Kender du nogen, der har forsøgt eller begået selvmord?

- Ja
- Nej

37. Har du nogensinde selv forsøgt at tage dit eget liv?

- Ja
- Nej - Gå til 40

38. Hvordan?

- Forgiftning (fx piller, alkohol, stoffer)
- Anden metode (fx snit, udspring)

39. Hvad skete der efterfølgende med dig? (giv evt. flere svar)
(Angiv gerne flere svar)

- Fik du skader eller blev syg efter forsøget?
- Medførte skaderne, at du måtte have lægehjælp?
- Blev du indlagt efter forsøget?

Andet, hvad: _____

Generelle spørgsmål om vold.

I de næste spørgsmål vil vi gerne have din vurdering af forskellige former for konflikter, vold og seksuelle overgreb.

40. Hvad mener du, er den hyppigste form for vold mod unge i Danmark?

- Mobning, 'Happy Slapping'
- Vold på gaden
- Vold på arbejdspladsen
- Vold i familien
- Vold i kæresteforhold
- Seksuelle overgreb (fx voldtægt)
- Anden form for tvungen seksuel aktivitet

Anden form for vold, hvilken: _____

41. Nogle mennesker synes, at vold også kan være andet end direkte fysiske overgreb. Synes du, at det følgende er psykisk vold, når det bliver gjort bevidst? (giv ét svar pr. spørgsmål)

	Ja	Nej
At sprede rygter om en ven eller klassekammerat (fx via SMS)?	☐	☐
At sprede rygter om en (tidligere) kæreste (fx via SMS)?	☐	☐
At ødelægge noget som en (tidligere) kæreste eller ven holder af (fx billeder, tøj)?	☐	☐
Hvis en kæreste eller ven bestemmer, hvem man må være venner med, eller hvad man må foretage sig?	☐	☐
At gøre grin med eller tale grimt til sin kæreste foran andre?	☐	☐
At kalde en anden person grim eller fed?	☐	☐
At sige til sin kæreste, at der ikke er andre, der vil have ham/hende?	☐	☐
At fortælle hemmeligheder videre, som man har fået at vide af en ven/kæreste?	☐	☐
At være meget jaloux?	☐	☐

At bestemme hvad for noget tøj ens kæreste skal have på, eller hvor meget sminke
kæresten må bruge?

At komme med trusler om at gøre en anden person ondt?

Andet, hvad: -----

42. Hvor urolig har du været for at blive udsat for vold i den seneste måned

- Meget urolig
- Lidt urolig
- Ikke spor urolig
- Ved ikke

43. Hvor urolig har du været for at blive udsat for et seksuelt overgreb (voldtægt eller anden tvungen seksuel aktivitet) i den seneste måned?

- Meget urolig
- Lidt urolig
- Ikke spor urolig
- Ved ikke

44. Mener du selv, at man kan nedsætte risikoen for at blive udsat for vold eller seksuelle overgreb?

- Ja
- Nej - Gå til 46

45. Hvad kan man gøre?
-----

46. Er der noget af det følgende, som du synes øger unges risiko for at opleve vold eller seksuelle overgreb? (giv evt. flere svar)

- At gå frækt eller udfordrende klædt?
- At gå alene, når det er mørkt?
- At gå alene på øde steder?
- At gå alene på barer eller diskoteker?
- At tale med nogen, man ikke kender?
- At flirte med nogen, man ikke kender?
- At invitere en person, man har mødt samme dag/aften, med hjem til sig?
- At gå hjem med en person, man har mødt samme dag/aften?
- At mødes med en fremmed, man har mødt på internettet?
- At drikke alkohol?
- At tage stoffer?

47. Har du som barn oplevet, at dine forældre gjorde følgende, når der har været konflikter mellem jer? (giv evt. flere svar)

- De blev sure og tavse
- Du blev kritiseret
- Du fik skældud (men blev ikke slået)
- Du blev latterliggjort (men blev ikke slået)
- Du blev truet med vold
- Du blev skubbet og rystet i vrede
- Du blev revet i håret
- Du blev taget hårdt i armen
- Du blev slået

Du blev udsat for noget andet voldsomt, hvad: -----

48. Har du oplevet din mor blive udsat for vold af sin mand/kæreste?

- Ja
- Nej - Gå til 50

49. Hvad skete der med din mor? (giv evt. flere svar)

- Hun blev truet med vold
- Hun blev slået med en flad hånd
- Hun blev slået med en knytnæve
- Hun blev slået med en genstand
- Hun blev truet med kniv eller skydevåben

Hun blev udsat for noget andet voldsomt, hvad:

50. Har du oplevet din far blive udsat for vold af sin kone/kæreste?

- Ja
- Nej - Gå til 52

51. Hvad skete der med din far? (giv evt. flere svar)

- Han blev truet med vold
- Han blev slået med en flad hånd
- Han blev slået med en knytnæve
- Han blev slået med en genstand
- Han blev truet med kniv eller skydevåben

Han blev udsat for noget andet voldsomt, hvad:

52. Når der er opstået konflikter mellem dig og din kæreste/ægtefælle, hvordan har I håndteret dem? (giv evt. flere svar)

- I talte stille og roligt om tingene
- Du ignorerede problemet eller ventede på, at det gik over
- I skændtes, men blev gode venner igen
- Du kom med trusler mod din kæreste/ægtefælle
- Din kæreste/ægtefælle kom med trusler mod dig
- Du kastede noget efter din kæreste/ægtefælle
- Din kæreste/ægtefælle kastede noget efter dig
- Du slog din kæreste/ægtefælle
- Din kæreste/ægtefælle slog dig
- Du udsatte din kæreste/ægtefælle for noget andet voldsomt
- Din kæreste/ægtefælle udsatte dig for noget andet voldsomt
- Vi har ikke haft nogle konflikter

Spørgsmål om dine oplevelser med vold.

I de næste spørgsmål vil vi gerne vide, om du selv har været udsat for vold, hvor det ikke var for sjov. Dette gælder alene trusler og fysisk vold og ikke seksuelle overgreb.

53. Har du oplevet at blive generet, mobbet eller få trusler via brev, SMS eller på internettet indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 55

54. Hvem generede, mobbede eller truede dig? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

55. Har du oplevet at få trusler om vold (ansigt til ansigt) indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 57

56. Hvem truede dig? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads

- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

57. Har du oplevet at blive skubbet, revet, rusket, slået med flad hånd eller lignende indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 59

58. Hvem skubbede, rev, ruskede eller slog dig med flad hånd? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

59. Har du oplevet at blive sparket, slået med knyttet hånd eller med en genstand indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 61

60. Hvem sparkede eller slog dig? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

61. Har du oplevet at blive kastet ind mod møbler, vægge, ned ad trapper eller lignende indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 63

62. Hvem kastede dig ind mod møbler, vægge eller ned ad trapper? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

63. Har du oplevet at blive udsat for kvælningsforsøg, angrebet med kniv eller skydevåben indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 65

64. Hvem udsatte dig for kvælningsforsøg, angreb dig med kniv eller våben? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle

- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

65. Hvis du har været udsat for en eller anden form for vold indenfor de seneste 12 måneder, hvor fandt volden da sted sidste gang det skete?

- Hjemme hos mig selv - Gå til 68
- Hjemme hos voldsudøveren - Gå til 68
- Hjemme hos en anden person - Gå til 68
- I gården eller i opgangen - Gå til 68
- I skolen, på uddannelsesinstitutionen eller på arbejdspladsen - Gå til 68
- På en bar, restaurant eller diskotek - Gå til 68
- Andet sted indendørs - Gå til 66
- I en bil - Gå til 68
- I offentligt transportmiddel (bus, tog) - Gå til 68
- På gade, torv eller anden offentlig plads - Gå til 68
- I en park eller skov - Gå til 68
- Andet sted udendørs - Gå til 67
- I udlandet - Gå til 68

66. Hvilket andet sted indendørs, blev du udsat for vold?

67. Hvilket andet sted udendørs, blev du udsat for vold?

68. Fik du fysiske skader af volden? (giv evt. flere svar)

- Fik ikke nogle skader
- Blå mærker eller hudafskrabninger
- Sår
- Forstrækninger, muskelbristninger eller noget gik af led
- Brækket hånd, arm, ben eller lignende
- Tandskader
- Spontan abort
- Indre skader
- Hjernerystelse
- Husker ikke

Anden skade, hvilken:

69. Søgte du hjælp, efter at have været udsat for vold? (giv evt. flere svar)

- Søgte ikke hjælp
- Hos venner, familie
- Hos egen læge
- På skadestuen
- På krisecenter
- Hos politiet
- Hos socialforvaltningen

Andre steder, hvor:

70. Har du aktuelt nogle problemer, som du mener skyldes volden?

- Ja
- Nej - Gå til 72
- Ved ikke - Gå til 72

71. Hvilke problemer?

Spørgsmål om kærestevold.

Du har tidligere svaret, at du har oplevet en eller anden form for vold fra en nuværende eller tidligere kæreste/ægtefælle. I de næste spørgsmål vil vi gerne høre lidt mere om den seneste episode.

72. Da du blev udsat for vold fra din nuværende eller tidligere kæreste/ægtefælle, mener du, at han/hun da var påvirket af alkohol eller stoffer (fx hash eller ecstasy)?

- Ja
- Nej
- Det kan jeg ikke huske

73. Da du blev udsat for vold fra din nuværende eller tidligere kæreste/ægtefælle, var du da selv påvirket af alkohol eller stoffer (fx hash eller ecstasy)?

- Ja
- Nej
- Det kan jeg ikke huske

74. Efter du blev udsat for vold fra din nuværende eller tidligere kæreste/ægtefælle, talte du om episoden med nogen af disse personer? (giv evt. flere svar)

- Voldsudøveren
- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Forældre eller søskende
- Anden familie
- En ven/veninde
- En nabo
- En kollega
- Læge
- Psykolog
- Politiet
- Husker ikke
- Talte ikke med nogen

Anden person, hvem:

75. Hvordan påvirkede det dig at opleve vold fra en kæreste/ægtefælle? (giv evt. flere svar)

- Det påvirkede mig ikke
- Skyldfølelse
- Skamfølelse
- Had
- Depression
- Håbløshed
- Nedsat selvfølelse
- Søvnbesvær eller mareridt
- Koncentrationsbesvær
- Vanskeligheder i personlige forhold
- Vanskeligheder i forbindelse med studier eller arbejde

Andre problemer, hvilke:

76. Har du anmeldt den sidste voldshandling fra en kæreste/ægtefælle til politiet?

- Ja - Gå til 78
- Nej, men politiet fik kendskab til den på anden vis
- Nej

77. Hvad var den/de vigtigste årsag/er til, at du ikke politianmeldte volden? (giv evt. flere svar)

- Jeg var bange for at blive behandlet som skyldig i det, der var sket
- Jeg havde ikke tillid til politiet
- Jeg var bange for hævn
- Jeg ville glemme det, der var sket
- Jeg troede ikke, at politiet kunne gøre noget
- Jeg syntes ikke, at tilfældet var tilstrækkeligt alvorligt
- Jeg skammede mig og havde skyldfølelser
- Ingen havde troet mig
- Jeg og voldsudøveren blev gode venner igen
- Jeg ville ikke have, at politiet blandede sig
- Det ved jeg ikke

Anden årsag, hvilken:

Så til et par enkelte spørgsmål om din egen adfærd.

78. Har du generet, mobbet eller truet nogen via brev, SMS eller på internettet indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 80

79. Hvem generede, mobbede eller truede du? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

80. Har du truet nogen med fysisk vold (ansigt til ansigt) indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 82

81. Hvem truede du med vold? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

82. Har du udøvet nogen form for fysisk vold indenfor de seneste 12 måneder?

- Ja
- Nej - Gå til 84

83. Hvem brugte du vold imod? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

84. Hvis du har brugt vold eller trusler imod en nuværende eller tidligere kæreste/ægtefælle, hvad var grunden hertil? (giv evt. flere svar)

- Selvforsvar
- For at bevare min kontrol, få min vilje
- Jalousi
- Han/hun provokerede mig
- Ved ikke

Anden grund, hvilken:

85. Hvis du har brugt vold eller trusler imod en nuværende eller tidligere kæreste/ægtefælle, var du da påvirket af alkohol eller stoffer?

- Ja
- Nej
- Det kan jeg ikke huske

Dine holdninger til og oplevelser med seksuelle overgreb.

I de næste spørgsmål vil vi gerne vide noget om forskellige former for tvungen seksuel aktivitet/seksuelle overgreb. Du bedes igen huske på, at det er frivilligt, om du vil svare på spørgsmålene.

86. Kig på følgende udsagn. Hvad synes du er seksuelle overgreb, når børn og voksne udsættes for det?
Du bedes svare, hvad du selv mener (giv ét svar pr. spørgsmål i forhold til hvis børn og voksne oplever det)

	Som barn under 15 år		Som voksen	
	Ja	Nej	Ja	Nej
At opleve uønskede befalinger eller berøringer?	☐	☐	☐	☐
At få uønskede opkald, SMS'er, MMS'er eller chatbeskeder der handler om sex?	☐	☐	☐	☐
At møde en blotter?	☐	☐	☐	☐
At en person kommer med bemærkninger om din krop og dit sexliv?	☐	☐	☐	☐
At få fortalt vittigheder eller sjofle bemærkninger (på en måde, du oplever som stødende)?	☐	☐	☐	☐
At få tilbud om sex, uden selv at have lagt op til det?	☐	☐	☐	☐
At få tilnærmelser, berøringer eller kys imod din vilje?	☐	☐	☐	☐

87. Har du indenfor det seneste år oplevet, at nogen har krænket dig seksuelt (fx ved at røre dig intime steder imod din vilje)?

- Ja
 Nej

88. Hvem gjorde dette? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
 Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
 Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
 Far/stedfar
 Mor/stedmor
 Bror/søster
 Andet familiemedlem
 Ven/bekendt
 Kollega/person på din arbejdsplads
 En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
 En du havde mødt på internettet
 En fremmed

En anden person, hvem:

89. Har du indenfor det seneste år oplevet, at nogen har forsøgt at have sex med dig imod din vilje?

- Ja
 Nej

90. Hvem forsøgte dette? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
 Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
 Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
 Far/stedfar
 Mor/stedmor
 Bror/søster
 Andet familiemedlem
 Ven/bekendt
 Kollega/person på din arbejdsplads
 En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
 En du havde mødt på internettet
 En fremmed

En anden person, hvem:

91. Har du indenfor det seneste år oplevet, at nogen har tvunget dig til at have sex uden at bruge vold?

- Ja
 Nej

92. Hvem gjorde dette? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
 Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
 Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op

- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

93. Har du indenfor det seneste år oplevet, at nogen har tvunget dig til at have sex ved at bruge vold?

- Ja
- Nej

94. Hvem gjorde dette? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

95. Har du indenfor det seneste år oplevet, at nogen har delt intime billeder af dig med andre imod din vilje (fx via MMS eller internettet)?

- Ja
- Nej

96. Hvem gjorde dette? (giv evt. flere svar)

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familiemedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

97. Talte du om det/de seksuelle overgreb med nogle af følgende personer? (giv evt. flere svar)

- Talte ikke med nogen om det
- Personen der havde gjort det
- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Forældre/søskende
- Anden familie
- En ven/veninde
- En nabo
- En kollega
- Læge
- Psykolog
- Politiet

Anden person, hvem:

Spørgsmål om det seneste seksuelle overgreb.

Vi vil nu spørge dig om det seksuelle overgreb, som du senest har været udsat for.

98. Hvor fandt det seneste seksuelle overgreb sted?

- Hjemme hos mig selv
- Hjemme hos voldsudøveren
- Hjemme hos en anden person
- I gården eller i opgangen
- I skolen, på uddannelsesinstitutionen eller på arbejdspladsen
- På en bar, restaurant eller diskotek
- Andet sted indendørs
- I en bil
- I offentligt transportmiddel (bus, tog)
- På gade, torv eller anden offentlig plads
- I en park eller skov
- Andet sted udendørs
- I udlandet

99. Hvilket andet sted indendørs, blev du udsat for det seksuelle overgreb? - Gå til 89

100. Hvilket andet sted udendørs, blev du udsat for det seksuelle overgreb?

101. Hvem var gerningspersonen ved det seneste seksuelle overgreb?

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Far/stedfar
- Mor/stedmor
- Bror/søster
- Andet familimedlem
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

102. Mener du, at gerningspersonen var påvirket af alkohol eller stoffer?

- Ja
- Nej
- Det kan jeg ikke huske

103. Var du selv påvirket af alkohol eller stoffer?

- Ja
- Nej
- Det kan jeg ikke huske

104. Hvordan påvirkede oplevelsen dig? (giv evt. flere svar)

- Det påvirkede mig ikke
- Skyldfølelse
- Skamfølelse
- Had
- Depression
- Håbløshed
- Nedsat selvfølelse
- Søvnbesvær eller mareridt
- Koncentrationsbesvær
- Vanskeligheder i personlige forhold
- Vanskeligheder i forbindelse med studier eller arbejde
- Husker ikke

Andre problemer, hvilke:

105. Søgte du hjælp efter overgrebet?

- Ja
- Nej - Gå til 107
- Husker ikke - Gå til 107

106. Hvor søgte du hjælp? (giv evt. flere svar)

- Familie/venner
- Skadestue
- Egen læge

- Hospital
- Center for voldtægtsofre
- Husker ikke

Andet sted, hvor:

107. Har du anmeldt det seksuelle overgreb til politiet?

- Ja
- Nej, men politiet fik kendskab til det på anden vis
- Nej

108. Hvad var den/de vigtigste årsag/er til, at du ikke politianmeldte det seksuelle overgreb? (giv evt. flere svar)

- Jeg var bange for at blive behandlet som skyldig i det, der var sket
- Jeg havde ikke tillid til politiet
- Jeg var bange for hævn
- Jeg ville glemme det, der var sket
- Jeg troede ikke, at politiet kunne gøre noget
- Jeg syntes ikke, at tilfældet var tilstrækkeligt alvorligt
- Jeg skammede mig og havde skyldfølelse
- Ingen havde troet mig
- Jeg og gerningspersonen blev gode venner igen
- Jeg ville ikke have, at politiet blandede sig
- Det ved jeg ikke

Anden årsag, hvilken:

109. Føler du, at det seksuelle overgreb har ændret din hverdag?

- Ja
- Nej

110. Hvordan har det ændret din hverdag? (giv evt. flere svar)

- Jeg har ændret adfærd, jeg tør ikke længere gå de samme steder som før
- Jeg går ikke i byen mere (dvs. på diskotek, bar)
- Jeg er bange for fremmede
- Jeg mødes ikke længere med fremmede, jeg har mødt via internettet
- Jeg drikker ikke længere alkohol sammen med fremmede mennesker
- Jeg drikker mere alkohol, er begyndt at ryge eller tage stoffer
- Jeg er begyndt at tage beroligende medicin
- Jeg har slået op med min kæreste/ægtefælle
- Jeg er bange for min kæreste/ægtefælle

Andet, hvad:

Så til et enkelt spørgsmål om din egen adfærd.

111. Har du selv haft sex eller forsøgt at have sex med nogle af følgende personer imod deres vilje? (giv evt. flere svar)
Hvis du ikke har gjort dette, skal du blot springe videre til næste spørgsmål.

- Nuværende kæreste/ægtefælle
- Tidligere kæreste/ægtefælle, mens vi var sammen
- Tidligere kæreste/ægtefælle, efter vi havde slået op
- Ven/bekendt
- Kollega/person på din arbejdsplads
- En person du havde mødt indenfor de sidste 24 timer
- En person du havde mødt på internettet
- En fremmed

En anden person, hvem:

Din holdning til forskellige former for vold.

Her til sidst vil vi gerne høre din vurdering af samt holdning til forskellige former for vold og problemer i samfundet.

112. Din holdning til forskellige former for vold: (Angiv kun et svar pr. spørgsmål)

	Meget uenig	Uenig	Hverken uenig eller enig	Enig	Meget enig
Ved brug af vold eller trusler kan man få sin vilje	☐	☐	☐	☐	☐
Det er ikke altid forkert at bruge vold, da man nogle gange kan blive provokeret til det	☐	☐	☐	☐	☐
Det kan nogle gange blive nødvendigt at bruge	☐	☐	☐	☐	☐

vold til at forsvare sig selv

Det er i orden at slå sine børn	☐	☐	☐	☐	☐
Mænd må godt slå kvinder	☐	☐	☐	☐	☐
Kvinder må godt slå mænd	☐	☐	☐	☐	☐
Vold mellem voksne er mere alvorligt en vold mellem unge	☐	☐	☐	☐	☐

113. Din holdning til vold mellem kærester: (Angiv kun et svar pr. spørgsmål)

	Meget uenig	Uenig	Hverken uenig eller enig	Enig	Meget enig
Det er i orden at bruge vold mod en kæreste	☐	☐	☐	☐	☐
Hvis ens kæreste har gjort noget pinligt, må man godt slå ham/hende	☐	☐	☐	☐	☐
Det er i orden at presse sin kæreste til at have sex, hvis man selv har lyst	☐	☐	☐	☐	☐
Det er i orden at tvinge sin kæreste til at have sex, hvis man selv har lyst	☐	☐	☐	☐	☐
Det er i orden, hvis en mand slår sin kæreste, fordi vedkommende har været utro	☐	☐	☐	☐	☐
Det er i orden, hvis en kvinde slår sin kæreste, fordi vedkommende har været utro	☐	☐	☐	☐	☐

114. Hvordan synes du, at man bedst hjælper unge, som oplever problemer med vold og seksuelle overgreb?

115. Hvordan tror du, at kærestevold kan forebygges?

116. Har du noget at tilføje, som du synes, mangler i denne spørgeskemaundersøgelse?

De allersidste spørgsmål.

Til slut nogle overordnede spørgsmål om din deltagelse.

117. Hvis du skulle deltage i en spørgeskemaundersøgelse igen, hvordan ville du helst besvare spørgsmålene?

- På internettet (ligesom nu)
- På et papirkema, som du modtager med posten og skal sende tilbage

118. Her til sidst vil vi gerne høre, om du vil give samtykke til, at vi kan kontakte dig igen om en årrække, hvis der er behov for at lave en ny tilsvarende undersøgelse?

- Ja
- Nej

119. Samt om du vil give samtykke til, at vi kan koble dine svar til forskellige registre, uden at du vil blive identificeret?

- Ja
- Nej

Tak for din besvarelse!

Tak fordi du har brugt tid på at besvare vores spørgsmål, vi sætter stor pris på, at du har villet hjælpe os med at få indsigt i unges liv og hverdag.

Hvis du har spørgsmål eller brug for hjælp, kan du henvende dig til: speciallæge Karin Helweg-Larsen, Statens Institut for Folkesundhed; tlf. xxxx-xxxx eller xxxx-xxxx – e-mail: khl@niph.dk

Du kan også finde mere information, råd og vejledning på følgende hjemmesider:

www.dialogmodvold.dk
www.familievold.dk
www.voldmodkvinder.dk
www.boernenettet.dk

Eller du kan ringe til en af følgende Hotlines:

70 12 10 00 (Ung På Linie, åben hverdage 18-22 og søndage 15-22)
70 20 30 82 (Hotline for voldsramte kvinder, åben døgnet rundt)

Tryk på knappen "afslut" for at afslutte undersøgelsen.

Appendiks 2

Interview guide til fokusgrupper om unges erfaringer med kæresteforhold.

Introduktion

Vi er sammen med Ligestillingsafdelingen (Velfærdsministeriet) i gang med en undersøgelse....

- Formålet – at skabe indsigt i unges tanker holdninger og meninger om
- Det er frivilligt at deltage
- Hvad i siger er anonymt
- Indsigt fra fokusgrupperne vil indgå i en rapport sammen med resultaterne fra spørgeskemaundersøgelse ligestillingsafdelingen
- Optages, så vi kan huske hvad i har sagt
- 'Spilleregler' ikke tale i munden på hinanden, meget gerne kommenterer hinanden, men også respektere hvad hinanden siger, det er ikke nogle rigtige og forkert svar
- Det er ikke meningen, at vi skal nå til enighed, men i stedet fokus på forskellige holdninger og meninger unge kan have til dette emne.
- Temaer vi vil komme ind på: Hvad gør gode/dårlige kæresteforhold, kærestevold, kønsforskelle og forebyggelse af kærestevold
- Vores roller (moderator, observator)
- Samtykkeerklæring

Introduktionsrunde

Inden vi tager fat på de temaer som vi havde tænkt, at i skulle diskutere, kunne vi godt tænke os at lave en lille introduktionsrunde, hvor i siger jeres navn, alder, hvad i laver og evt. om i har haft en kæreste.

1. Spørgsmål - Spilleregler for kæresteforhold

Først vil vi gerne høre lidt generelt om jeres erfaringer med og holdninger til kæresteforhold mellem unge. For lige at komme i gang kunne vi starte med en runde hvor i hver især kommer med jeres umiddelbare tanker, og holdninger omkring hvad det er det, *at nogle kæresteforhold er gode og andre er dårlige?*

Underspørgsmål:

- Hvor lærer man/ af hvem lærer man hvad et godt forhold er? (familie, venner, skolen?)
- Hvordan må/skal man opføre sig når der er konflikter i forhold? forskellige konflikter?
- Hvad skal/bør man acceptere fra en kæreste (grænser)?
- Er der forskelle imellem hvad drenge og piger må/gør?

2. Spørgsmål – Kendskab

(Indledning ændres afhængig af om ip'erne selv er kommet ind på emnet)

Det har være en masse snak i medierne omkring vold mellem unge kærester...

I nævner, at det nogen gange i dårlige forhold forekommer vold... Er kærestevold noget i tror mange unge oplever? hvordan?

Underspørgsmål:

- Er det noget som unge på jeres alder taler om?
- Hvornår syntes i, at noget bliver til kærestevold? – kan det være andet end fysisk?
- Hvad med når en dreng/pige ignorerer sin kæreste, er meget jaloux eller bestemmer over hvem vedkommende må se – er det kærestevold?
- Er der forskel på når drenge og piger gør disse ting?
- Hvorfor tror i, at der er nogen som opfører sig voldeligt overfor eller på anden måde gør deres kærester fortræd?
- Hvorfor tror i, at der er nogen som bliver sammen med en voldelig kæreste?

Case:

Nu vil vi gerne give et eksempel på en konflikt, som kan opstå mellem kærester og vil gerne høre jeres umiddelbare tanker omkring det som foregår.

Et kærestepar er til fest, de har begge fået lidt at drikke. Drengen bliver jaloux, da han ser sin kæreste snakke med en anden dreng. Da han prøver at fortælle sin kæreste, at han ikke bryder sig om det, kan hun ikke forstå ham, under deres diskussion kommer han til at give hende en lussing.

Spørgsmål til diskussion:

- Er drengens måde at reagere på i orden? – Hvad hvis det havde været omvendt og det var pigen der blev jaloux og reagere på denne måde?
- Hvad ville du gøre hvis du så det ske til en fest – ville du blande dig? (hvorfor ikke?)

3. Spørgsmål_ forebyggelse (ca. efter en time)

Efter den her snak om kærestevold, kunne vi godt tænke os at høre lidt om hvordan i tror det kan forebygges. Undgå at flere unge oplever vold fra en kæreste? Hvordan syntes i, at man bedst hjælper unge som oplever kærestevold?

Underspørgsmål:

- Hvad kender I til forebyggelse? (evt. info i skolen omkring grænser og respekt?)
- Hvor vil/kan unge søge hjælp?
- Er der forskelle på drenge og pigers reaktion på at blive udsat for vold fra en kæreste forskellige behov for hjælp?
- Hvordan kan man gøre hjælpen bedre? hvad er der behov for?
- Hvad syntes I der skal gøres for at undgår at unge oplever kærestevold?
- Kan i her til sidst kort give nogle anbefalinger til hvordan man undgår at flere unge kommer til at opleve vold fra deres kærester.

Tilføjelser

Afslutning

Appendiks 3

www.mwaves.org (CA) Peer education prevention project

www.ucalgary.ca (CA) School based violence prevention programme – a resource manual

www.ncsconline.org (US) Teen dating violence resource manual

<http://www.breakthecycle.org> (US) American organisation that aims to empower youth to end domestic violence.

<http://injurylaw.labovick.com/2008/02/articles/legal-news/facts-about-national-teen-dating-violence-awareness-and-prevention-week/> (US) National teen dating violence awareness and prevention week in America since 2006, initiated by the senate, and supported by the ministry of justice

www.hazelden.org/web/public/safedates.page Safe dating programme

Rapporten fremlægger resultaterne af en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse i efteråret 2007 blandt 16-24-årige i Danmark om vold, de har oplevet i og uden for et parforhold. De unges generelle viden om og holdning til psykiske, seksuelle og fysiske overgreb i kæresteforhold belyses ud fra spørgeskemaundersøgelsen og relateres til de unges udsagn indhentet igennem fokusgruppeinterviews.

De unge har en række konkrete forslag til forebyggelse af kærestevold blandt unge og mener, at bekæmpelse af denne form for vold effektivt vil medvirke til at nedsætte risikoen for senere vold i voksne partnerforhold.

Undersøgelsen er gennemført for Minister for Ligestilling som led i handlingsplan om forebyggelse af vold mod kvinder og børn i familien.

'... Nu har jeg prøvet at have en kæreste, der var lidt voldelig når han blev rigtig sur. Og jeg sagde det aldrig til nogen før det var virkelig, virkelig slemt, hvor jeg sagde til min veninde, nu har han faktisk gjort det og det, og det synes jeg faktisk ikke er okay. Han var rigtig god til at undskylde for det, han fik det altid til at være min skyld. Men det vil jeg aldrig nogensinde finde mig i igen ..'